

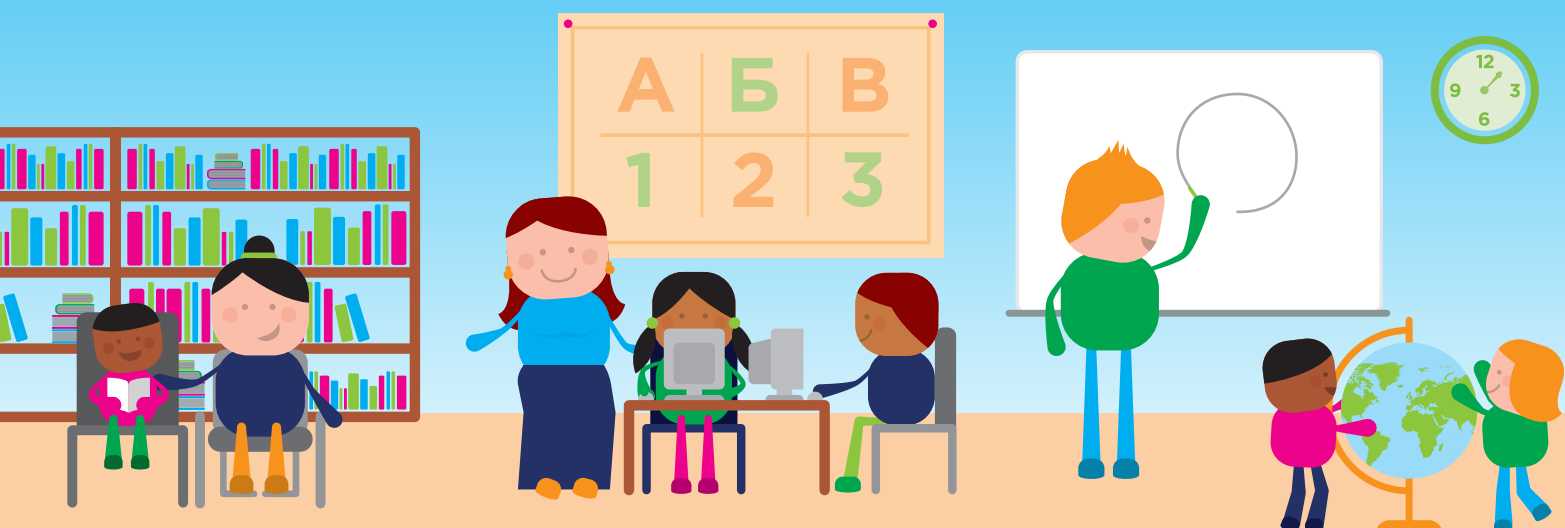
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА - БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО
MINISTRIA E ARSIMIT DHE SHKENCËS - BYROJA E ZHVILLIMIT TE ARSIMIT
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE - BUREAU FOR DEVELOPMENT OF EDUCATION

**PROGRAMI: ARSIMI INKLUZIV NË
SHKOLLAT FILLORE**

SHKOLLA INKLUZIVE

• • • Udhëheqësi PËR PUNËN E EKIPIT INKLUZIV SHKOLLOR

- botimi i dytë i reviduar -

PROGRAMI:
ARSIMI INKLUZIV
NË SHKOLLAT FILLORE

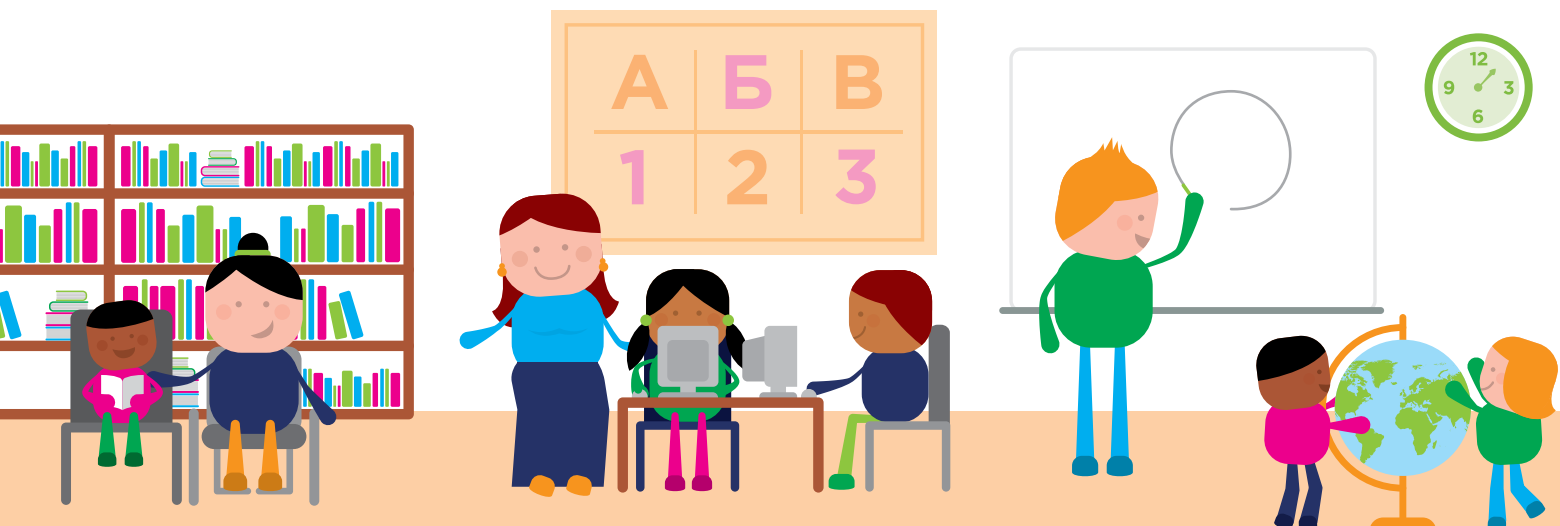
SHKOLLA INKLUZIVE

Udhëheqësi

për punën e
ekipit inkluziv shkollor

- botimi i dytë i reviduar -

Shkup, Viti 2020

Botuesi:
Byroja për zhvillimin e arsimit

Autorë:
M-r Boshkovska Rozalija
Ivanovska Milka
M-r Mickovska Gorica
Mojanovska Vangelina
M-r Pankova Dushanka
Petroviq Elizabeta
Peshevska Mitansovska Aleksandra
M-r Tërpevska Snezhana
M-r Çonteva Zhaneta

Redaksia profesionale:
M-r Anica Aleksova

Revizioni i botimit të dytë
M-r Mickovska Gorica
Tasevska Andrijana
M-r Tërpevska Snezhana
M-r Çonteva Zhaneta

Lektorimi:
Valentina Joshevska

Përkthimi në gjuhën shqipe:
M-r Satki Ismaili

Dizajni
Brigada

Shkollat të cilat kanë pilotuar versionin e punës të udhëheqësit:

SHF “Krumë Kepeski” - Shkup
SHF “Joakim Kërçoski” - Shkup
SHF “Vasil Gllavinov” - Veles
SHF “Kole Kaninski” - Manastir
SHF “Grigor Përliçev” – Ohër
SHF “Mançu Matak” - Krivogashtani

CIP – Katalogizimi në publikimin e bibliotekës Nacionale dhe universitare “Shën Kirili i Ohrid”, Shkup

376.3:373.3(036)

Shkolla INKLUZIVE : udhëheqësi për punë të ekipit inkluziv shkollor / [autorë Boshkovska Rozalija ... etj.]. - Shkup: Byroja për zhvillimin e arsimit, 2018. - 190 faq. : ilustr. ; 20 cm

Fusnotat e tekstit. - Autorë: Boshkovska Rozalija, Ivanovska Milka, Mickovska Gorica, Mojanovska, Vangelina, Pankova Dushanka, Petroviq Elizabeta, Peshevska Mitansovska Aleksandra, Tërpevska Snezhana Çonteva Zhaneta. – Përmban edhe: Shtojcë

ISBN 978-608-206-060-6

1. Boshkovska, Rozalija [autor]

a) Arsimi inkluziv - Udhëheqës

COBISS.MK-ID 105908234

Autorët ju faleminderohen ekipeve inkluzive nga shkollat fillore të cilët gjatë vitit shkollor 2016/17 kanë zbatuar procedurat dhe instrumentet e propozuara. Ditarët e tyre refleksiv dhe informatat kthyes mundësuan që të përgatitet versioni final i këtij doracaku.

Qëndrimet e dhëna në këtë doracak janë të autorëve dhe nuk do të thotë se përshtaten me qëndrimet dhe politikat e UNICEF-it.

Ky botim i dytë Botimi është përgatitur nga fondi i KB Partneriteti për të drejtat e e personave me pengesa (UNPRPD) nëpërmjet të Zyrës së UNICEF në Shkup dhe Qendrës maqedonase për arsim qytetar dhe shoqatës Hapni dritaret.

PËRMBAJTJA

LISTA E SHKURTESAVE	4
HYRJE	5
ARSIMI INKLUZIV DHE EKUPI INKLUZIV SHKOLLOR	7
1. ÇFARË ËSHTË ARSIMI INKLUZIV	7
2. Arsimi inkluziv nëpërmjet akteve normative	9
3. Ekipe të inkluzive në shkollë	13
PROTOKOLET DHE INSTRUMENTET PËR PUNËN E EKIPIT INKLUZIV SHKOLLOR	15
Fusha 1. Përfshirja dhe kyçja e nxënësve	15
1.1. Përfshirja e nxënësve	15
1.2. Kyçja dhe pjesëmarrja e nxënësve në mësim, në aktivitetet jashtëmësimore dhe të lira të nxënësve	18
SHEMBUJ TË INSTRUMENTEVE DHE MODELE TË DOKUMENTEVE PËR FUSHËN	19
Fusha 2. Planifikimi i punës edukativo-arsimore	42
Planifikimet zhvillimore dhe vjetore në shkollë	42
Përkrahja në planifikimin e mësimit	43
SHEMBUJ TË INSTRUMENTEVE DHE MODELE TË DOKUMENTEVE PËR FUSHËN	45
Fusha 3. Përkrahja e mësimit dhe mësimnxënies	101
Përkrahja e mësimit	101
Përkrahja e mësimnxënies	101
SHEMBUJ TË INSTRUMENTEVE DHE MODELE TË DOKUMENTEVE PËR FUSHËN	103
Fusha 4. Përkrahja e nxënësve	120
Kujdesi i përgjithshëm për nxënësit	120
Përcjellja e përparimit	121
SHEMBUJ TË INSTRUMENTEVE DHE MODELE TË DOKUMENTEVE PËR FUSHËN	122
Fusha 5. Raporti partnerial me prindët, bashkësinë lokale dhe komunitetin e biznesit	148
Bashkëpunimi me prindët	148
Bashkëpunimi me bashkësinë lokale	149
Bashkëpunimi me komunitetin e biznesit dhe me sektorin joqeveritar	150
SHEMBUJ TË INSTRUMENTEVE DHE MODELE TË DOKUMENTEVE PËR FUSHËN	151
Fusha 6. Mbledhja e informacioneve, analiza dhe evaluimi i inkluzionit	160
Mbledhja e informacioneve	160
Analiza dhe evaluimi i inkluzionit	161
SHEMBUJ TË INSTRUMENTEVE DHE MODELEVE TË DOKUMENTEVE PËR FUSHAT	163

LISTA E SHKURTESAVE

EISH	Ekipi inkluziv shkollor
EIN	Ekipi inkluziv për nxënës
NVA	Nevojat e veçanta arsimore
AI	Arsimi inkluziv

HYRJE

Versioni i parë i Udhëzuesit për punën e ekipit inkluziv shkollor është i përgatitur në kuadër të programit *Arsimi Inkluziv në shkollë fillore i cili është e finansuar nga zyra e UNICEF-it*. Me qëllim ti përkrah aktivitetet e Ministrisë për Arsim të orientuara drejt realizimit të të drejtave të fëmijëve për qasje dhe kyçje në arsim, si dhe përmirësimin e të arriturave nëpërmjet sigurimit të kualitetit më të lartë të arsimit për të gjithë fëmijët.

Duke patur parasysh se arsimi inkluziv i ka specifikat e veta në vendosjen sistimore në përmbajtjet dhe në organizimin e veprimtarisë edukativo-arsimore, u paraqit nevoja për revidimin e Udhëheqësit për punë të ekipit inkluziv shkollor dhe përshtatjen e saj me zgjidhjet e fundit ligjore¹ dhe konceptuale për arsimin inkluziv².

Shkollat të cilat ishin të inkuadruara në programin Arsimi inkluziv në shkollat fillore janë në njëfarë përparësie sepse më veç kanë mbajtur trajnime dhe aktivitete të ndryshme nëpër shkollat të orientuara drejtë kuptimit më të mirë të arsimit inkluziv dhe forcimin e kapaciteteve të shkollave për “punë me grupe të ndryshme nxënësish... sigurimin e pjesëmarrjes dhe ta nxisin mësimin”³. Pjesë nga trajnimet dhe aktivitetet kanë të bëjnë me formimin e ekipeve dhe zhvillimin e bashkësive për inkluzion. Këto shkolla formojnë ekipe inkluzive shkollore (EISH), arritën përvoja në punën e tyre dhe janë të përgatitura në punën e tyre dhe janë të përgatitura që ato t’i ndajnë me shkollat tjera. Pjesë nga këto përvoja dhe materiale janë përfshirë në këtë Udhëheqës.

Nga praktikantët – për praktikantët. Udhëzuesi është i përgatitur nga praktikantët – anëtarë të ekipeve inkluzive nga shkollat të cilat janë pjesë e programit⁴. Para së gjithash është i dedikuar për anëtarët e ekipeve shkollore inkluzive. Ai duhet që t’i ndihmojë në planifikimin, realizimin dhe dokumentimin e punës të EISH.

Udhëzuesi mund të ndihmojë që të punësuarit në shkollë më mirë ta kuptojnë rolin e EISH, ndërsa kuadrit udhëheqës mund t’i ndihmojë në krijimin e sistemit të mirë për përkrahje të nxënësve me NVA dhe në krijimin e kulturës shkollore inkluzive. Udhëzuesi, gjithashtu, mund të ndihmojë edhe për vetëevalimin dhe promovimin e inkluzionit në shkollë.

Autorët e Udhëzuesit nisen nga ideja se secili mund të mësojë dhe t’i përmirësojë kompetencat e tij dhe punën. Ajo do të ishte dashur të jetë ideja udhëheqëse e të gjithëve të cilët punojnë në ekipet inkluzive. Me atë qëllim i shpërndajnë dijet e tyre të deritanishme dhe idetë për punën e ekipit shkollor inkluziv dhe njëkohësisht janë të hapur për përvoja dhe propozime të kolegëve. Versioni i parë i udhëzuesit ishte që si provë të shfrytëzohet në gjashtë shkolla fillore në periudhë gati se një vit shkollor. Shqyrtimet dhe sugjerimet të ekipeve inkluzive nga këta shkolla janë shqyrtuar së bashku me autorët e udhëzuesit si rezultat i së cilës doli ky version. Udhëzuesi edhe më tej mund të plotësohet dhe përmirësohet si rezultat i përvojes nga praktika.

¹ Ligji për arsimin fillor: Gazeta zyrtare RMV, nr. 161 nga 5.8.2019.

² Koncepti për arsimin inkluziv, <http://mon.gov.mk/stored/document/Koncepcija%20za%20inkluzivno.pdf>

³ HolenvegerXH., me pjesëmarrje të Paula Frederika Hant dhe Nora Shabani, Shkup : Byroja për Zhvillimin e Arsimit, 2015. Dorracak për Arsimi inkluziv, Byroja për Zhvillimin e Arsimit, 2015, faqe 7, <https://www.unicef.org/tfymacedonia/resources.html>

⁴ Në tekstin e mëtuftjeshëm fjala Programë ka të bëjë me programin Arsimi Inkluziv në shkollën fillore.

Çfarë është, ndërsa çfarë nuk është Udhëzuesi

Udhëzuesi, përmban përmbledhje protokolesh⁵ të cilat e drejtojnë punën e EISH dhe instrumente të cilat e lehtësojnë dhe dokumentojnë punën. Ato janë të nënrenditura sipas fushave të cilat nga njëra anë, e ndjekin logjikën e rendit të aktiviteteve të EISH gjatë vitit shkollor, ndërsa në anën tjetër, në masë të madhe, janë të përshtatura me fushat të planifikimit zhvillimor të shkollës. Janë të grupuara në 6 fushat gjegjëse:

1. Përfshirja dhe pjesëmarrja e nxënësve;
2. Planifikimi i punës edukativo-arsimore;
3. Përkrahja e arsimtarëve dhe mësimi;
4. Përkrahja e nxënësve;
5. Marrëdhëniet e partneritetit me prindërit, me bashkësinë vendore dhe komunitetin e biznesit;
6. Analiza dhe evaluimi i inkluzionit.

Protokolet në çdo fushë janë të grupuara në nënfusha. Në fillim të çdo fushe dhe nënfushe është dhënë një qasje e shkurtër e rëndësisë së aktiviteteve të EISH në kuadër të asaj fushe.

Gjithkund ku autorët mendojnë se mund të ofrojnë instrumente⁶ të cilat do ta lehtësojnë / drejtojnë punën e EISH ata janë dhënë si shtojcë. Ndonjëherë janë dhënë më shumë se një verzion të instrumentit me të njëjtën/ përdorim të ngjashëm, a me qëllim që shfrytëzuesit që të mund ta zgjedhin verzionin të cilin e konsiderojnë si më adekuat ose të marrin ide për përgatitjen të instrumenteve të veta.

As protokolet e as instrumentet nuk duhet të kuptohen si mënyra të vetme të mundshme dhe të vetmet mënyra të mira për punë të EISH. Ata janë vetëm “ndihma e parë” e të sapo formuarëve dhe jo aq me përvojë të EISH. Gjatë rrjedhës së punës çdo EISH-i, në varësi nga politikat zhvillimore shkollore, përvojat e marra, kushtet në të cilat mëson, resurset me të cilat disponon, mund t’i përshtatë protokolet e propozuara dhe instrumentet.

Udhëzuesi nuk është doracak për arsimi inkluziv. Mendohet se anëtarët e EISH duhet të kenë njohuri për konceptin për inkluzion social dhe se e njohin, rrethin e veprimit të punës së tyre, shfrytëzonin repertoar më të gjërë të procedurave të cilat sigurojnë pjesëmarrje dhe mësim të të gjithë fëmijëve, në veçanti të atyre me NVA.

⁵ Protokoli në këtë Udhëzues ka të bëjë me procedurë të kontraktuar që duhet të ndiqet në situatë të caktuar.

⁶ Instrumentet janë të përpunuar nëpër shkollat në të cilat punojnë autorët ose janë marrë/adaptuar nga autorë tjerë.

ARSIMI INKLUZIV DHE EKIPI INKLUZIV SHKOLLOR

1. Çfarë është Arsimi Inkluziv

Sintagma arsimit inkluziv është një nga më të përdorurat kohëve të fundit, gjatë së cilës takohen definicionet e ndryshme dhe të kuptuarit e kuptimit të tij. Në kontekst të këtij udhëzuesi nuk do të ndalemi detalisht në sqarimin se çfarë është arsimit inkluziv, por për kuptimin e njëtrajtshëm do të udhëhiqemi me sa vijon ⁷:

Arsimi inkluziv është proces i daljes në ndihmë dhe përgjigje të nevojave të ndryshme të fëmijëve, të rrinjëve dhe të rriturve nëpërmjet rritjes së pjesëmarrjes në mësim, në shkollë dhe në bashkësinë.

Ajo bashkangjet edhe përmbajtje arsimore të modifikuara, qasje, organizatash dhe strategji që të sigurohet arsim kualitativ për të gjithë.

Arsimi inkluziv nënkupton se të gjithë nxënësit, pavarësisht nga veçantitë e tyre, janë të kyçur dhe të pranuar.

Arsimi inkluziv vëmendje të veçantë i përkushton kyçjes së atyre fëmijëve që mundet të jenë të marginalizuar, diskriminuar ose të përjashtuar

nga sistemi arsimor⁸. Ata, pa marrë parasysh potencialet e tyre ose dobësitë në disa fusha, kyçen në klasat e rregullta dhe ju sigurohen kushte përkatëse për mësim, përparim dhe pjesëmarrje në jetën shkollore.

Nevoja për inkluzion në arsim dhe kërkimi i mënyrave se si të sigurohet më mirë, janë aktuale veçanërisht në 20 vjetët e fundit dhe dukshëm janë miratuar në dokumente ndërkombëtare të cilat mundohen për arsim kualitativ për të gjithë⁹ dhe lëvizjet e ndryshme profesionale për përjetësimin e tyre në praktikë. Arsimi tradicional, “i barabartë” për të gjithë, u tregua se nuk mund të sigurojë arsim kualitativ për të gjithë. Për atë është e nevojshme që ajo të përshtatet për nevojat e grupeve dhe individëve të ndryshëm.

⁸ Sipas definimit operativ të UNESCO ata janë kategoritë vijuese të nxënësve:

A/Pengesa: Nxënësit me pengesa ose çrregullime në kuptime medicinale ose çrregullime organike të cilët mundet të lidhen me patologjinë organike (si p.sh. lidhur me mungesa sensorike, motorike ose neurologjike. Nevojat e veçanta arsimore dalin nga këta pengesa;

B/Vështirësi: Nxënës me çrregullime në sjellje ose emocione ose vështirësi specifike në mësim. Nevojat e veçanta arsimore dalin fillimisht nga interaksioni ndërmjet nxënësit dhe kontekstit arsimor;

C/Deprivimi: Nxënësit vështirësitë e të cilëve dalin nga faktorët socio-ekonomik, kulturologjik dhe/ose gjuhësor. Nevojat e veçanta arsimore kanë të bëjnë me plotësimin e papërshtatshmërive të cilat dalin nga faktorët e përmendur“. (Policy Guidelines on Inclusion in Education, UNESCO 2009, <http://unesdoc.unesco.org/images/0017/001778/177849e.pdf>)

⁹ - Salamanca Statement and Framework for Action on Special-Needs Education (1994), http://www.unesco.org/education/pdf/SALAMA_E.PDF

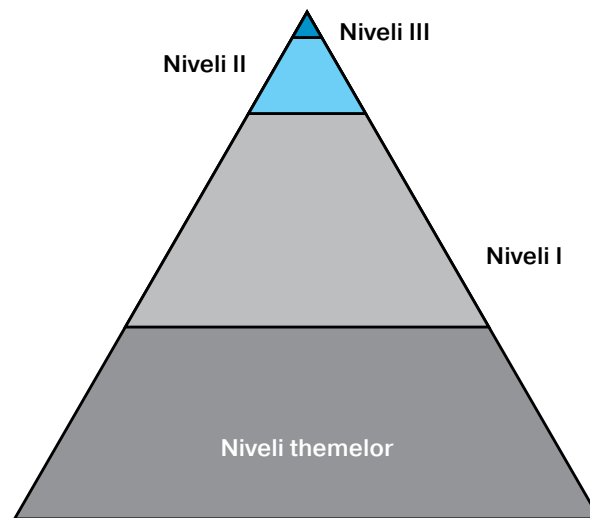
- Council of Europe, Political Declaration (2003) and Action Plan (2006), https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805af657

- United Nations International Convention on the Rights of Persons with Disabilities (2006), <http://www.un.org/esa/socdev/enable/rights/ahc8adart.htm>

⁷ Të bazuar në: UNESCO 2009, Policy Guidelines on Inclusion in Education, faqe. 8-9 <http://unesdoc.unesco.org/images/0017/001778/177849e.pdf> и UNICEF, 2012, The Right of Children with Disabilities to Education: A Rights-Based Approach to Inclusive Education, faqe. 10-11, https://www.unicef.org/ceecis/IEPositionPaper_ENGLISH.pdf

Për ndërtimin e shkollës inkluzive, është e nevojshme që procesi edukativo-arsimor të konceptohet në modelin e intervenimeve për përkrahje në më shumë nivele (Multi-tiered intervention model). Ky model përfshin transformime/intervenime në planin mësimor dhe programeve mësimore, strategjitë mësimore, aktivitete dhe materiale, si dhe përcjellje në kontinuitet të procesit të realizimit të intervenimeve, në më së paku tre nivele të përkrahjes së mësimin:

- **Niveli themelor** – programet e përshkruara dhe metodave të rekomanduara janë adekuate për numrin më të madh të nxënësve (rreth 80 %) dhe ata nuk janë të nevojshme përshtatje të veçanta që të mund suksesshëm ta ndjekin mësimin.
- **Niveli I** – Përkrahje e përgjithshme –për këtë lloj përkrahje vendos shkolla në bashkëpunim me nxënësin dhe prindërit/kujdestarin e tij dhe gjatë kësaj nuk ka nevojë për vendim zyrtar. Përkrahja e përgjithshme sigurohet në kuadër të shkollës përgjatë së cilës përveç arsimtarit bashkangjiten edhe bashkëpunëtorët profesional të cilët mbanë evidencë për përparimin e nxënësit. Mësimi duhet të drejtohet drejt individualizimit dhe diferencimit të procesit mësimor me zbatimin e metodave mësimore adekuate dhe mjeteve.
- **Niveli II** – Përkrahja intensive – arrihet te nxënësit në rast kur përkrahja e përgjithshme nuk i jep rezultatet e pritura. Rekomandim për dhënien e përkrahjes intenzive bëhet pas vlerësimit të bërë nga ana e ekipit inkluziv të shkollës dhe Organeve profesionale për vlerësim funksional. Përkrahja intensive është me intervenime shumëkahëshe dhe /ose intervenime të njëkohshme dhe i sigurohet nxënësit në bazë të planit individual arsimor.
- **Niveli III** – Përkrahja e veçantë sigurohet kur përkrahja intensive nuk i plotëson nevojat e nxënësit ose në rast tjetër, pasi që është sjell rekomandimi për dhënien e përkrahjes së veçantë pas vlerësimit të bërë nga ana e trupave profesionale për vlerësim funksional. Përkrahja e veçantë është e ngjashme si përkrahja intensive, Por edhe më tej është me intenzitet më të madh dhe intervenime njëkahëshe dhe shumëkahëshe dhe /ose intervenime të njëkohshme dhe sigurohet në bazë të programës mësimore të modifikuar.

Fotoja 1. Niveli i përshtatjes së punës edukativo-arsimore

Të gjitha tre nivelet të përkrahjes sigurohen në shkollat e rregullta, në bashkëpunim me prindërit/kujdestarët, ndërsa në nteresin më të mirë të nxënësit. Po qe se përkrahja e veçantë e cila jepet në shkolla nuk i plotëson nevojat e nxënësit, ekziston mundësia përkrahja të sigurohet edhe në shkollat fillore me qendrën e resurseve ose qendrat për përkrahje të mësimin. Format e përkrahjes janë të definuar në programën e modifikuar mësimore.

Sipas përcaktimeve në dokumentet konceptive të arsimin fillor në Republikën e Maqedonisë “arsimtarët dhe shkolla kanë përgjegjësi të veçantë ndaj nxënësve të cilat për shkaqe të ndryshme kanë pengesa në mësim dhe në të arriturat e qëllimeve arsimore, e cila vjen në shprehje në përshtatje të përmbajtjeve dhe metodave në mësim ndaj tempove të ndryshme në përparimin e nxënësve”¹⁰

Pedagogjia inkluzive e cila promovohet në projektin Arsimi inkluziv në shkollën fillore dhe është e bazuar në vlerat përcaktuese profesionale gjegjëse:

- Pjesëmarrja e vërtetë është parakusht për mësim.
- Çdo fëmijë mund të mësojë.
- Plani mësimor dhe programi janë mjete për zhvillimin e aftësive – jo për akumulim të informacioneve dhe fakteve.

¹⁰ Konepti për edukim dhe arsim fillor nëntëvjeçarë, faqe. 67, MASH, BZHA, 2007, <http://www.bro.gov.mk/index.php?q=mk/search/node/%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%86%D0%B5%D0%BF%D1%86%D0%B8%D1%98%D0%B0#>

- Arsimtarët dhe shkollat përshtaten ndaj nxënësve – dhe jo anasjelltas.
- Dallueshmëria nënkuptohet si mundësi për mësim, e jo si pengesë për mësim.
- Vëmendje e veçantë i kushtohet pengimit të:
  - diskriminimit
  - marginalizimit
  - shkyçjes
  - rezultatet e dobëta të nxënësit

Mësimin në klasë të njëjtë nuk do të thotë mësim të punës së njëjtë në të njëjtën kohë.

(sipas Xhudit Holenveger)

Ekipi shkollor inkluziv edhe pse kujdeset për kyçjen e gjithë nxënësve, punën e fokuson te nxënësit të cilëve u është e nevojshme përkrahje nga niveli I, II dhe III.

2. Arsimi inkluziv nëpërmjet akteve normative

Republika e Maqedonisë së Veriut është nënshkruese e dokumenteve të rëndësishme ndërkombëtare në bazë të të cilave bazohet i inkluzionit arsimor. Anëtarë të caktuar nga Konventa për të drejtat e fëmijës si dhe dokumente tjera dhe konventa të cilat kanë të bëjnë me të drejtat e fëmijëve me nevoja të veçanta arsimore, janë pjesë përbërëse gjegjësisht të shpërndara në nene në Ligjin për arsim fillor (Gazeta zyrtare RMV, nr. 161 nga 5.8.2019) dhe kanë për qëllim ta rregullojnë arsimin inkluziv.

Në bazë të asaj që arsimit inkluziv i merr parasysh nevojat individuale për zhvillim të nxënësve, duke dhënë mundësi të njëjta për realizimin e të drejtave themelore të njeriut për zhvillim dhe arsim kualitativ, në konceptin e arsimit inkluziv¹¹ janë të dhëna drejtimit për bashkangjitime, zhvillim dhe arsimim në grupet e ardhshme të nxënësve me nevoja të veçanta arsimore.

(NVA):

- nxënës me pengesa – të cilët kanë dëmtime afatgjate fizike, mentale, intelektuale ose dëm-

time shqisore dhe të cilat në interakcion me barierrat shoqërore të ndryshme mund ta pengojnë pjesëmarrjen e tyre të përgjithshme dhe efektive në shoqëri, në baza të barabarta me tjerët,

- nxënës me çrregullime në sjelljet ose problem emocionale ose me probleme specifike në mësim,
- nxënës të cilët rrjedhin nga hapsira të privuara të pafavorshme socio-ekonomike, kulturore, dhe/ose gjuhësore,
- nxënës me nevoja komplekse – të cilët kanë vështirësi të më shumë shkallëve, çrregullime të më tepër shkallëve, nevoja komplekse shëndetësore dhe nevoja për ndihmë intensive më të madhe dhe përkrahje,
- fëmijë/nxënës me shtetësi të huaj, fëmijë pa shtetësi, fëmijë të arratisur, kërkues të azilit, fëmijë me status të pranuar të të arratisurit, fëmijë nën mbrojtje plotësuese, fëmijë nën mbrojtje të përkohshme të cilët qëndrojnë në shtetin tonë,
- fëmijë/nxënës të cilët nuk ishin të kyçur në mësim, ndërsa janë me moshë të tejkaluar dhe
- fëmijë/nxënës dhe nga kategoritë e prekshme të cilët nga arsytet e ndryshme kërkojnë përkrahje të veçantë dhe kujdes përgjatë procesit edukativo-arsimor.

Koncepti për arsim inkluziv, rregullorë për mënyrën e vlerësimit të nxënësve me pengesa, udhëzim për mënyrën për bashkëpunim mes shkollave fillore me qendrën për resurse, qendrat për përkrahje në mësim dhe shkollat tjera fillore. Është me rëndësi të theksohet se në të gjitha këta dokumente janë të respektuara këta principe udhëheqëse për ndërtim të arsimit inkluziv:

- **qasje në personalitetin e plotë (whole person approach)**, do me thënë se të gjithë fëmijët dhe nxënësit mund të mësojnë, të zhvillohen, të arrijnë dhe të kontribuojnë në bashkësinë dhe më gjerë në shoqërinë.

- **Drejtësi**, ose garancion se të gjithë fëmijët dhe nxënësit kanë qasje deri te përkrahja e domosdoshme, për ta realizuar potencialin e vet për mësim dhe zhvillim.

- **Inkluzioni** është e drejtë e të gjithë fëmijëve dhe nxënësve për përfishirje dhe pjesëmarrje, efektiv dhe plotësisht në kontekstin edukativo-arsimor inkluziv.

¹¹ <http://mon.gov.mk/stored/document/Koncepcija%20za%20inkluzivno.pdf>

- **Përfshirja e bazuar në tërë shkollën (Whole school approach)**, që do të thotë ndërtimi i kapaciteteve në vetë shkollën për zhvillimin e klimës inkluzive dhe siguri mi i përkrahjes sistematike e kuadrit të tërë-sishëm edukativo-arsimor. Organizimi i procesit edukativo – arsimor sipas masës së nxënësit, gjatë së cilës për llojin e përkrahjes vendoset në individualisht për secilin nxënës në pajtueshmëri me potencialin e tij, kërkesat dhe interesat.
- **Fleksibiliteti** – organizimi fleksibil i planit mësimor, programit mësimor, hapësirës dhe kohës shkollore për të mundësuar procesin edukativo-arsimor nëpërmjet zbatimit të metodave dhe aktiviteteve përkatëse mësimore, për t'iu përgjigjur specifikave dhe llojeve të mësimin për çdo nxënës/nxënëse.
- **Vetëvendosja** – respektimi i pavarësisë personale duke marrë parasysh nevojat, intereset dhe aftësitë e nxënësve, identitetin kulturorë dhe gjuhësor, duke krijuar mundësi për realizimin e të drejtës në pjesëmarrje dhe sjellje të vendimeve.
- **Përgjegjësia dhe autonomia e shkollës** të definojë procesin në të cilin identifikohen barrierat në mësim me të cilat ballafaqohet nxënësi dhe planifikimi i strategjive dhe masave më të ndryshme për tejkalimin e tyre.
- **Arsimtarët kanë përkrahje** për zhvillimin e diturive të tyre, qëndrimeve, shkathtësive, vlerave për ndërtimin e mjediseve mësimdhënësve/mësimnxënëse. Janë të përgatitur të bashkëpunojnë, shkëmbejnë shembuj të suksesshëm nga praktika dhe besojnë se aftësia nuk është fikse dhe se të gjithë nxënësit mund të zhvillohen dhe të mësojnë.
- **Përfshirja e prindërve /kujdestarëve-** kanë të drejtë në pjesëmarrje dhe informime për të gjitha aspektet e procesit edukativo-arsimor të fëmijës së tyre. Përveç relacioneve partnere me prindët/kujdestarët i domosdoëshëm është edhe bashkëpunimi me shoqatat qytetare, organizatat, shoqatat e personave me pengesa, me qëllim të shpërndarjes së resurseve për përparimin e inkuzionit, me theks në përshtatjen dhe shërbimet e kuptueshme.

Procesi në kontinuitet i monitoringut dhe evaluimit, nënkupton se shkolla ka të zhvilluar plan për monitoring (përcjelle) dhe evaluim (vlerësim) në të cilin do të jenë qartë të definuar: indikatorët (hyrëse, procesuese dhe dalëse), burimet e verifikimit, korniza kohore (afatet), resurset dhe personat përg-

jegjës.

Në nenin 11, pika 2 nga Ligji për arsimin fillor, arsimimi inkluziv definohet si proces i cili i merr parasysh nevojat e ndryshme individuale për zhvillim të nxënësve, duke u dhënë mundësi të njëjta për realizimin e të drejtave themelore njerëzore për zhvillim të arsimit kualitativ. Arsimi inkluziv bashkangjet ndryshime dhe përshtatje në përmbytjen mësimore, qasja, strukturat dhe strategjitë, për nxënësit me nevoja të veçanta arsimore, me vizion të përbashkët dhe bindje se shteti ka për obligim të sigurojë arsimim për të gjithë fëmijët. Infrastruktura, përkrahja e individualizuar, plani mësimor dhe programi në shkollën fillore, janë në mënyrë të arsyeshme të përshtatura sipas nevojave individuale të nxënësit. Përshtatja e arsyeshme paraqet ndryshim dhe adaptim në kushtet për edukim dhe arsimim në rast të caktuar, e cila nuk shkakton ngarkesë të panevojshme joproporcionale të shkollës, ndërsa është me qëllim sigurim të kënaqësisë ose realizim i të gjitha të drejtave njerëzore dhe liritë e nxënësve me pengesa në baza të barabarta me tjerët.

Në nenin 19 të Ligjit për Arsim fillor parasheh përkrahje të mësimin për nxënësit me pengesa, përgjatë së cilës shkolla fillore siguron: asistent arsimor, asistent personal, përkrahje adekuate profesionale nga qendra për përkrahje të mësimin, ekipi inkluziv dhe teknologjia asistive, sipas rekomandimit të organit profesional për vlerësim dhe në pajtueshmëri me planin arsimor individual ose programës së modifikuar.

Asistentët arsimor – marrin pjesë në mësim në mënyra të ndryshme, çdoherë nën supervizionin e arsimtarit, që të përmirësohet procesi i mësimin. Ata mund ta lehtësojnë punën grupore me nxënësit, herë pas here të punojnë në mënyrë individuale me nxënës të caktuar në përforsimin të shkathtësive të tyre, të ndihmojnë në menaxhimin në klasë (menaxhment i disiplinës, motivacion, emocione dhe nevoja të nxënësve). Qëllimi i përkrahjes të cilën e japin asistentët arsimor është përmes bashkëpunimit me arsimtarët dhe përmes zbatimit të metodave të mësimin kooperativ dhe mësimdhënie tu ndihmojnë nxënësve të marrin pjesë në procesin edukativo-arsimor, maksimalisht t'i realizojnë potencialet e tyre dhe të arrijnë pavarësi dhe bashkangjitime sociale në ambientin e shkollës.

Asistentët personal – angazhohen si përkrahje të nxënësve me pengesa, në realizimin e aktiviteteve të përditshme. Qëllimi i përkrahjes të cilën e jep asistenti personal është që t'i mundësojë nxënësit me pengesa ndihmë individuale praktike përgjatë plotësimit të nevojave themelore në jetën

e përditshme: lëvizje, mbajtja e higjienës personale, të ushqyerit, veshmbathjes dhe komunikim me të tjerët. Ky lloj i përkrahjes mundëson që nxënësi të arrijë nivel më të lartë të pavarësisë dhe funksionalitet, si bazë për bashkangjitime më të lehtë në procesin edukativo-arsimor dhe aktiviteteve në bashkësinë.

Mënyrën e kërkesës të asistentit arsimor/asistent personal, mënyra e selektimit dhe zgjedhja e asistentit arsimor/ asistentit personal, si dhe programën për trajnim të asistentit arsimor /asistentit personal i vërteton ministri, me propozim të Byrosë.

Shkollat fillore me qendër resurcesh – me zhvillimin e inkluzionit, shkollat e veçanta transformohen në shkolla me qendër resurcesh dhe bëhen nacionale, përkatësisht qendra regjionale të cilat do t'i ofrojnë resurset profesionale, materiale dhe hapsinore për nxënësit me pengesa, familjet e tyre dhe kuadrin edukativo-arsimor në shkolla. Ata do të bëjnë trajtim individual dhe rehabilitim, do ta sigurojnë asistencën arsimore dhe personale, do të marrin pjesë edhe në realizimin e një pjese të programës së modifikuar për nxënësit me nevoja komplekse, në pajtim me rekomandim të organit profesional për vlerësim funksional.

Qendrat për përkrahje të mësimi – me zhvillimin e inkluzionit, paralelet e veçanta pranë shkollave transformohen në qendra për përkrahje të mësimi dhe do t'i ofrojnë resurset e tyre profesionale, materiale dhe hapsinore për nxënësit me pengesa, familjet e tyre dhe kuadrin edukativo-arsimor në shkolla. Ata do të realizojnë trajtim individual dhe rehabilitim dhe do të marrin pjesë në realizimin e pjesës së modifikuar të programit për nxënësit me nevoja komplekse, në pajtim me rekomandimet e organit profesional për vlerësim funksional.

Mësimi për nxënësit me pengesa në shkollat fillore realizohet sipas **planit individual arsimor ose programit të modifikuar mësimor**. Plani individual arsimor bashkangjet adaptim të rezultateve nga mësimi të programës mësimore, kyçje të aktiviteteve dhe metodave të cilat mundësojnë arritje të rezultateve nga mësimi, ndërsa, përsëri, modifikimi i programës mësimor, dedikuar për nxënësit me nevoja komplekse, përgatitet për çdo periudhë edukativo-arsimore në arsimin fillor dhe me ate përcaktohen rezultatet nga mësimi, duke u bazuar në kompetencat me të cilat duhet të fitohen dhe të zhvillojnë pavarësi, zhvillim personal dhe marrëdhënie sociale.

Në Nenin 24 nga Konventa e OKB për të drejtat e

personave me invaliditet¹², vendet nënshkruese e pranojnë të drejtën për arsim të këtyre personave pa diskriminim dhe në bazë të mundësive të barabarta, sigurojnë arsimim të të gjitha niveleve dhe mësim gjatë gjithë jetës. Përgjatë realizimit të kësaj të drejte, vendet nënshkruese të kësaj Konvente, mes tjerash, sigurojnë personat me invaliditet që ta fitojnë përkrahjen e nevojshme në kuadër të sistemit të përgjithshëm arsimor që të thjeshtësohet arsimimi i tyre efikas. Neni 26 nga deklarata Univerzale për të drejtat e njeriut¹³ e përmban parimin se çdokush ka të drejtë për arsim, ndërsa prindërit/kujdestarët kanë të drejtën primare që ta zgjedhin llojin e arsimimit për fëmijët e tyre. Bashkangjiteten e fëmijëve me nevoja të veçanta arsimore në sistemin e rregullt arsimor nënkupton inkluzion të plotë në punën dhe jetën e përgjithshme në shkollë.

Ky proces preferon mundësim të më shumë kushteve për inkluzion të sukseshëm, mes të cilave edhe mundësinë për sigurim të qasjes ekipore përgjatë përballimit me sfidat, largimin e të gjitha formave të diskriminimit dhe barrierat të cilat e pengojnë të drejtën për arsimim inkluziv e kualitativ.

Për atë qëllim, në pajtim me Nenin 16 pika (1) nga ligji për shkolla fillore, në shkollën fillore drejtori formon ekip inkluziv shkollor, i cili kujdeset për politikën inkluzive dhe praktikën në nivel të të gjithë shkollës dhe ekip inkluziv për nxënësi i cili punon sipas planit individual arsimor (në tekstin e mëtejshëm: (PIA) ose sipas programës së modifikuar mësimore nga Neni 30 të këtij ligji.

Në dokumentin „Indikatorët për kualitet të punës nëpër shkolla“¹⁴, të Inspektoratit Shtetëror të Arsimit, ka më tepër indikatorë të cilët kanë të bëjnë me arsimin inkluziv.

Në programën vjetore për punë të shkollës në kapitullin 8 „Programet dhe organizimin e punës në shkollën fillore“ shkollat e planifikojnë edhe punën me nxënësi me nevoja të veçanta.

¹² <http://www.mtsp.gov.mk/WBStorage/Files/Konvencija%20za%20pravata%20na%20licata%20so%20invalidnost.pdf>

¹³ Deklarata univerzale për të drejtat e njeriut (Gazeta zyrtare e RM nr. 57/93)

¹⁴ Indikatorët për kualitetin e punës së shkollave. (2019). Inspektorati shtetëror i arsimit

Në kompetencat themelore profesionale të arsimtarëve në shkollat fillore dhe të mesme¹⁵ në lëminë: Inkluzioni social dhe arsimor është dhënë përshkrim i kompetencave që kanë të bëjnë me njohuritë e arsimtarit për koncepte të ndryshme dhe modele për mësim inkluziv, konventat për të drejtat e fëmijëve dhe për antidiskriminimin, lloje të ndryshme të nxënësve të cilëve u është e nevojshme përkrahja plotësuese në arsim: nevojat e veçanta arsimore, vështirësitë në mësim dhe mungesa e shkaqet socio-ekonomike, si dhe kuptimi i faktorëve kulturor dhe social dhe mënyrën në të cilët ndikojnë ndaj arsimit edhe ndaj kohezionit social.

Në lidhje me aftësitë profesionale dhe shkathtësitë që është e nevojshme që t'i posedojë arsimtari janë të vendosura këto: pjesëmarrje në procesin e identifikimit të vevojave specifike arsimore bashkërishtë me shërbimin profesional dhe shfrytëzimi i metodave të ndryshme për diferencim dhe individualizim të mësimin, pjesëmarrje në ekipet për përpunimin e planeve individuale arsimore, punë në ekipet inkluzive shkollore, dhënia e mundësive të barabarta për çdo fëmijë dhe familje të marrin pjesë në aktivitetet mësimore dhe jashtëmësimore, pa marr parasyshë aftësitë psiko-fizike, gjinia, prejardhja etnike, kultura, gjuhën amtare, religjioni, strukturën familjare, statusin ekonomik dhe social, përgatitje të nxënësve për pranim të fëmijëve nga grupet e prekura dhe fëmijë me nevoja të veçanta arsimore.

Edhe në kompetencat themelore dhe profesionale dhe standardet për bashkëpunëtor profesional¹⁶ janë kompetenca të përmbajtura për arsim inkluziv në lëmi të ndryshme të punës të bashkëpunëtorëve profesional, ndërsa barabarësia, drejtësia inkluzive dhe sociale janë pjesë nga vlerat nga të cilat udhëhiqen në punën e tyre profesionale.

Në Republikën e Maqedonisë së Veriut rregullativa e procesit të inkluzionit të nxënësve me nevoja të veçanta arsimore është e bazuar në përvojat pozitive botërore, të adaptuara me kontekstin tonë nacional. Në atë drejtim, ndërsa në favor të ringjalljes në demokratizimin e përgjithshëm dhe humanizimin, edhe më tepër theksohet përpjekja

e përgjithshme „arsimim të drejtë për të gjithë“, përkatësisht zbatimi i së drejtës fundamentale të arsimit.

Korniza për aksion të arsimit 2030 është miratuar nga bashkësia globale për arsim¹⁷, që të përmirësohet përparimi drejt qëllimeve për zhvillim të përmbajtur zhvillim në Qëllim 4: Të sigurohet arsimim inkluziv, të drejtë dhe kualitativ dhe të promovohen mundësitë për mësim gjatë gjithë jetës për të gjithë e thekson nevojën për zgjidhjen të të gjitha formave të përjashtimit dhe marginalizimit. Më konkretisht, thirret në zgjidhjen e pabarazimeve të lidhura me qasjen, pjesëmarrjen dhe proceset të mësimin dhe rezultatet, duke patur kujdes në barabarësinë gjinore. Qeveria e Maqedonisë së Veriut e pranoi Agjendën 2030 si „kornizë univertzale për përforcimin të aksionit kolektiv drejt qëllimeve të përbashkëta dhe sfidave“, gjatë së cilës „zvogëlimi i pabarazisë“ dhe „askush të mos jetë i anashkaluar“ janë principe kyçe në bazën e aktiviteteve të tyre. Njëra nga qëllimet kyçe zhvillimore e përcaktuar nga ana e Këshillit nacional për zhvillim të qëndrueshëm është pikërisht qëllimi për zhvillim të qëndrueshëm: Arsim kualitativ (<https://epi.org.mk/wp-content/uploads/2020/07/Maqedonia-Veriore-DNP.pdf>)¹⁸.

¹⁵ Rregullore për kompetencat themelore profesionale të arsimtarëve të shkollave fillore dhe të mesme, sipas fushave, http://mon.gov.mk/stored/document/06_Pravilnik-za-osnovni-profesionalni-kompetencii-zanastavnici_18_02_20....pdf

¹⁶ Rregullore për kompetencat themelore profesionale sipas fushave të bashkëpunëtorit profesional në shkollat fillore dhe të mesme, http://mon.gov.mk/stored/document/07_Pravilnik-za-osnovni_kompetencii_strucen_sorabotnik_13_02_2020.pdf

¹⁷ United Nations. 2015. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. Достапно на: <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

¹⁸ Pasqyrë nacionale vullnetare: Qëllimet për zhvillim të qëndrueshëm. 2020. Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut

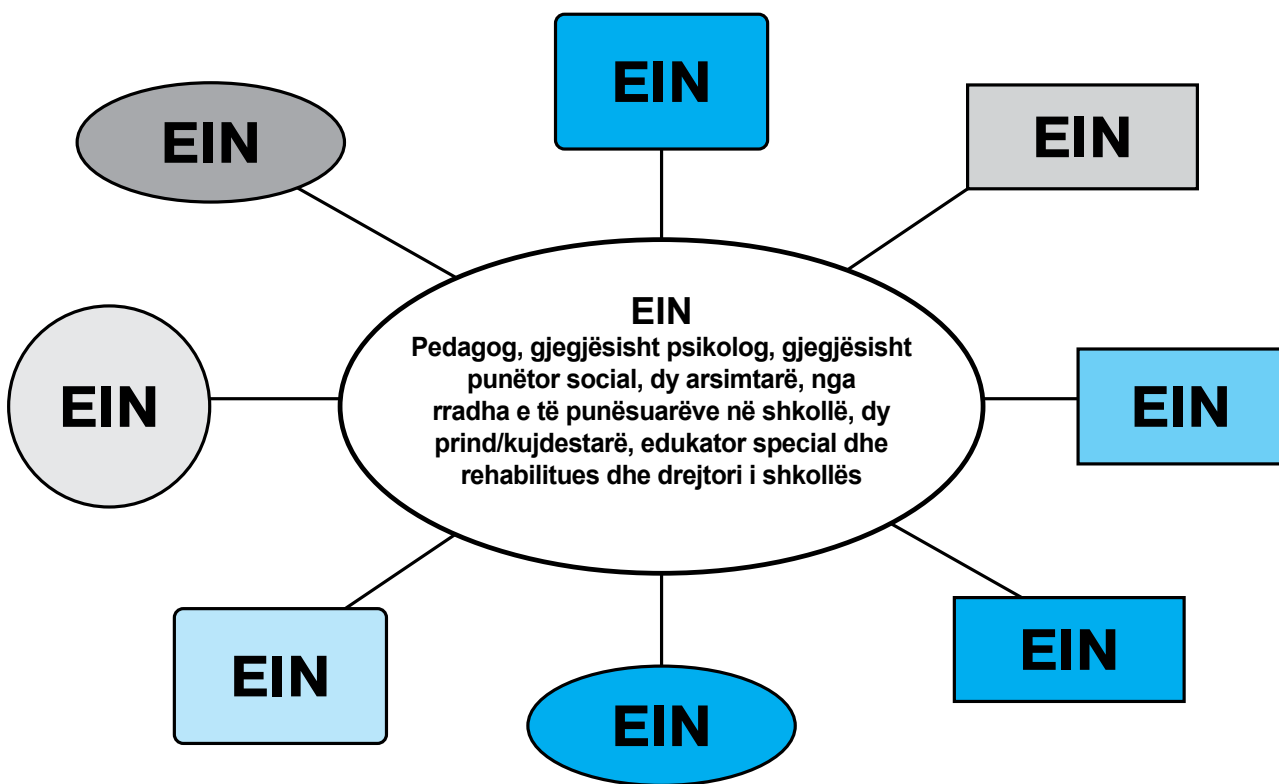
3. Ekipi shkollor inkluziv

Formimi i ekipeve inkluzive është i rregulluar në Ligjin për arsim fillor. Në shkollën fillore drejtori formon ekipin inkluziv shkollor (EISH) dhe ekipin inkluziv për nxënësin (EIN) të cilat janë të lidhura ndërmjet vehtes në dy mënyra: EISH i mendon dhe i realizon aktivitetet në nivel të tërë shkollës dhe kujdeset që ata të përshtaten dhe të zbatohen në punë, ndërsa EIN në fokusin e punës së vet e kanë nxënësin konkret, përgatitjen dhe realizimin e PIA ose programën e modifikuar. Anëtar i EISH mundet të jetë edhe anëtar i caktuar i EIN ose të jetë përgjegjës për lidhjen me EIN konkrete.

Gjatë formulimit të rekomandimeve të cilat janë dhënë më tutje në udhëzuesin janë shfrytëzuar, përvoja nga puna e ekipeve inkluzive në pilot-shkollat në programën Arsimit inkluziv në shkollat fillore, përvojat nga pilotimi i versionit të parë të Udhëzuesit, përvojat nga realizimi i trajnimeve për përforcimin e kapaciteteve të shkollave për arsim inkluziv, si dhe përvojat e vendeve të tjera. Protokollet të përshkruara në këtë Udhëzues kanë të bëjnë fillimisht me punën e EISH.

Ekipi shkollor inkluziv është risi në shkollat tona në vitet e fundit, megjithatë ekipet shkollore për lëmi të ndryshme nuk janë të reja, si edhe lëmia e inkluzionit në baza të ndryshme nuk është e re në shkollat bashkëkohore. Edhe përveç drejtimeve për punën në **EISH-it** të cilët janë dhënë në këtë Udhëzues, shkollat, po qe se mendojnë se është e nevojshme, mund të përgatisin akte interne për rregullimin e punës së **EISH**.

Roli i ekipit inkluziv shkollor është të punoj në mënyrë sistematike në pyetjet në lidhje me inkluzionin dhe të vendosjes së procedurave për zgjidhjen e sfidave të nxënësve me nevoja të veçanta arsimore në shkollë, të cilat do tu jenë të njohura të gjithëve në shkollë. Përmbajtja konkrete e punës për çdo ekip shkollor inkluziv do të varet nga specifikat e shkollës. Ekipi inkluziv shkollor ngushtë bashkëpunon me ekipe tjera/komisione në shkollë, puna e të cilëve është, në njëfarë mënyre, është e lidhur me inkluzionin (për shembull me ekipin për integrim etnik, vetëevaluimin, planifikimi zhvillimor e të ngjashme)

Ekipi inkluziv shkollor është me mandat nga tre vite shkollore dhe është i përbërë nga shtatë anëtarë edhe ata: pedagog, përkatësisht psikolog, përkatësisht punëtor social, dy arsimtarë nga ana e të punësuarëve në shkollë, dy prindër/kujdestarë, edukatorë special dhe rehabilitues dhe drejtori i shkollës. Po qe se shkolla nuk ka bashkëpunëtor profesional nga profile të përcaktuar përcaktohet person nga shkollat me qendrën e resurseve ose qendrat për përkrahje të mësimi. Gjatë zgjedhjes së anëtarëve të **EISH** të cilët nuk janë në përbërje të përhershme duhet të merren parasysh qendrimit e tyre pozitive në lidhje me inkluzionin dhe kompetencat për praktikat inkluzive. Ashtu do të sigurohet **EISH** të jetë senzitiv për të gjitha pyetjet në lidhje me inkluzionin, kompetitiv dhe i përgatitur për bashkëpunim me arsimtarët dhe në kohë të reagojë në sfidat me të cilat ballafaqohen nxënësit dhe bashkërisht të gjejnë zgjidhje.

Organizimi i punës së **EISH** është e rëndësishme për efikasitetin e punës. Në atë drejtim **EISH** duhet të vendos procedura për punën e vet, p.sh. cilat aktivitete i ka në baza të rregullta, si deri te ekipi vijnë informacionet për nxënësit me **NVA**, si komunikohet me udhëheqësinë e shkollës dhe me kolegët (mënyrat formale dhe joformale, komunikime elektronike, komunikim dhe bashkëpunim me organin profesional për vlerësim të nxënësit sipas klasifikimit ndërkombëtar të funksionimit (**KNF**),¹⁹ bashkëpunim dhe komunikim dhe bashkëpunim me shkollat fillor, me qendrën e resurseve, me qendrat për përkrahje në mësim e të ngjashme) **EISH** duhet të ketë të përcaktuar vend për mbledhje dhe kohë të përcaktuar për mbledhje të rregullta.

Për punë më efektive **EISH** duhet të përcaktojë udhëheqës/ kordinator (i cili do t'i konvokojë dhe organizojë mbledhjet), verbalist (i cili do të mbajë shënime dhe evidencë tjetër nga takimet), ndërsa anëtarët të cilët nuk janë në përbërjen e përhershme është mirë që të jenë të specializuar/ të përgjegjshëm për pyetje të caktuara nga lëmia e inkluzionit (sh. puna me nxënës me pengesa, me problem në sjelljet e të ngjashme.)

Të punësuarit në shkollë duhet që me kohë të jenë të njoftuar me informacionet për mënyrën e punës së **EISH** të cilat janë relevante për ata, me të cilat do të përmirësohet bashkëpunimi.

Ekipi inkluziv për nxënës, është për periudhën deri në përfundimin e shkollës fillore të nxënësit dhe është pjesë përbërëse e: arsimtarëve të nxënësit, prindit/kujdestarit, pedagogut, përkatësisht psikologut, përkatësisht punëtorit social në shkollë dhe edukatorit special dhe rehabilituesit. Po qe se shkolla nuk ka bashkëpunëtor profesional nga profile të caktuara përcaktohet person nga shkollat me qendër resurseve ose qendrat për përkrahje të mësimi. Në këtë ekip, sipas nevojës, mund të bashkëngjiten edhe persona tjerë të cilët i japin përkrahje nxënësit (mjek, lloj tjetër të bashkëpunëtorit profesional ose rehabilitues me të cilin nxënësi punon jashtë shkollës dhe të ngjashme), si asistent arsimor ose asistent personal, për derisa i njejtë është popozuar nga organi profesional për vlerësim funksional dhe punë me nxënësin.

¹⁹ Klasifikimi ndërkombëtar i funksionaliteteve, pengesave dhe shëndetit - KNF. https://www.unicef.org/northmacedonia/sites/unicef.org.northmacedonia/files/201901/MK_SP_CWD_ICF_MK.pdf

PJESA II

PROTOKOLET DHE INSTRUMENTET PËR PUNËN E EKIPIT INKLUZIV SHKOLLOR

Fusha 1. Përfshirja dhe kyçja e nxënësve

Të sigurohet kyçja dhe përfshirja e nxënësve në aktivitetet mësimore dhe jashtëmësimore është bazë e arsimit inkluziv.

Në pajtim me rregullativën ligjore dhe politikat inkluzive të shkollës EISH duhet të bashkangjitet në vënien e mekanizmave dhe në ndërmarrjen e aktiviteteve që do të sigurojnë përfshirje të të gjithë obliguesve shkollor. Ata kanë të bëjnë me regjistrimin e nxënësve në klasë të parë, mbajtja e nxënësve në shkollë gjatë gjithë arsimit fillor, sigurimi i kalimit adekuat në shkollë tjetër ose pranim të nxënësve nga ndonjë shkollë tjetër, si dhe në përkrahje në vazhdimin e shkollimit në shkollë të mesme.

Kushti i rradhës që të jetë arsimiti inkluziv, është sigurimi i kyçjes dhe pjesëmarrjes së arsimtarëve në aktivitetet mësimore dhe jashtëmësimore sipas nevojave, mundësive dhe interesave të nxënësve. EISH përgatit protokole për sigurimin, kyçjen fillestare dhe përcjelljen e pjesëmarrjes së nxënësve në të gjitha aktivitetet në të cilat janë kyçur.

1.1. Përfshirja e nxënësve

Ekipi inkluziv në shkollë merr pjesë në përpilimin, evidentimin e aktiviteteve të cilat duhet të ndërmerren që të sigurohet përfshirja maksimale e nxënësve nga rajoni dhe pranimi i nxënësve edhe nga rajone tjera nëse ka kushte për ate. Bashkë me anëtarët për komisione dhe grupet punuese shkollore (si p.sh. komisioni për regjistrim të nxënësve) dhe me bashkëpunëtorët profesional i përpunon procedurat të cilat realizohen dhe formularët të cilat mbahen për evidencë (shtojca 1/1).

1. Protokoli për regjistrim të nxënësve në klasën e I

Përfaqësues nga EISH janë anëtarë të komisionit për regjistrim në kl. të parë I dhe marrin pjesë në detektimin e përgatitjes për të nisur në shkollë, si dhe në identifikimin e nxënësve me NVA (shtojcat: 1/4-a, 1/4-b, 1/5, 4/9).

1.1. Në intervistën/takim me prindër/ kujdestarin me shërbimin profesional ose me komisionin për regjistrim të nxënësve, grumbullohen të dhëna relevante për zhvillimin e fëmijës dhe përgatitje së tij për nisje në shkollë. (shtojcat 1/2, 1/3-a, 1/3-b). Gjatë regjistrimit të fëmijut me pengesa në klasë të parë prindi/kujdestari është e nevojshme që të ofrojë edhe mendim/profil funksional nga organi profesional për vlerësim funksional dhe ta sjell dosien për fëmijun nga kopshti (po qe se ka ndjekur kopsht). Përdërisa komisioni shkollor për regjistrim të fëmijëve në klasë të parë vlerëson se fëmiju ka vështirësi të caktuar funksionale, ndërsa prindi/kujdestari nuk ofron mendim/profil funksional nga organi profesional për vlerësim funksional e drejton prindin/kujdestarin tek organi profesional për vlerësim, me qëllim që të fitohen informata relevante dhe drejtime për masat e nevojshme për përkrahje.

1.2 EISH në bashkëpunim me bashkëpunëtorët profesional ndërmerr aktivitete të ndryshme (vizita të familjeve, kampanja, bashkëpunim me institucionet përgjegjëse, bashkësia vendore dhe të tjera) t'i përfshijë të gjithë nxënësit nga rajoni i vetë. Për ata mbahen shënime anekdoteske për aktivitetet e ndërmarra për regjistrim të nxënësit të parregjistruar në shkollën fillore.

1.3. Për nxënësit të cilët nuk janë të regjistruar në shkollë, ndërsa sipas rajonizimit i takojnë rajonit të shkollës, bashkëpunëtorët profesional mbledhin të dhëna se a janë dhe

në cilën shkollë janë regjistruar, përmes informacioneve kthyesë nga prindërit/kujdestarët përmes ftesave të dërguara paraprake, lajmërimeve me telefon ose vizita të shtëpiave. Sipas nevojës kërkohen informacione nga institucionet përgjegjëse. Përpjekje të veçanta bëhen që të gjenden nxënësit të cilët në vitin paraprak nuk janë regjistruar në klasë të parë ose e kanë braktisur shkollën gjatë klasës së parë. Prindërve/kujdestarëve të këtyre fëmijëve u japin përkrahje që t'i tejkalojnë pengesat për regjistrim dhe t'i regjistrojnë fëmijët. Në klasë të parë regjistrohen edhe fëmijë pa dokumente/shtetësi edhe fëmijët emigrantë në moshë deri më tetë vjet, përdërisa sipas rajonizimit i takojnë rajonit të shkollës.

- 1.4 Komisioni për rregjistrim përgatit Raport për rregjistrimin e nxënësve në klasë të parë I, i cili duhet të përmbajë: Numër të obliguesve shkollor në rajonin e shkollës, të dhëna për rregjistrimin e nxënësve sipas gjinisë, përkatësisë etnike, arsimimit e prindërve dhe të ngjashme. Anëtarët e komisionit nga EISH kujdesen për pjesën e raportit i cili ka të bëjë me nxënësit me NVA.

2. Protokol për formimin e paraleleve nga klasa e parë

- 2.1 EISH merr pjesë në përgatitjen e rregullave për formimin e paraleleve gjatë së cilës i kushtohet kujdes inkluzionit për të gjithë nxënësit. Rregullat i shqyrton dhe i pranon këshilli i arsimtarëve.
- 2.2 Anëtarë të EISH detyrimisht janë të kyçur në formimin e paraleleve në kl. e parë I. Ata në veçanti kanë kujdes ndaj nxënësve me NVA që të jenë të kyçur sipas rregullativës normative dhe rekomandimeve pedagogjiko-psikologjike.

3. Protokol për regjistrim të fëmijëve në cilët nuk kanë qenë të kyçur në mësim, përkatësisht nxënës me moshë të tejkaluar, nxënës të arratisur dhe fëmijë pa shtetësi

- 3.1. EISH mban në përkujdesje nxënësit të cilët janë në kufirin e moshës së tejkaluar, ndërsa nuk kanë qenë të kyçur në mësim ose kanë patur ndërprerje më të gjatë në shkollim, që ta realizojnë të drejtën e tyre për arsim fillor nën kushte të njejta sikur nxënësit tjerë. Këtë të drejtë e kanë edhe nxënësit me shtetësi të huaj ose fëmijët pa shtetësi, fëmijët e arratisur, kërkues të azilit, fëmijët nën mbrojtjen plotësuese dhe fëmijët nën mbrojtjen e përkohshme të cilët qëndrojnë në shtetin tonë.
- 3.2. EISH kujdeset që të mundësohet kyçja e këtyre nxënësve në klasën adekuate në bazë të vërtetimit të dijeve të tyre me instrumente të vërtetuara nga ana e Byrosë për zhvillim të arsimit. Për fëmijët e arratisur dhe fëmijët pa shtetësi, para vërtetimit të dijeve organizohet mësimi i gjuhës maqedone dhe alfabetin e tij qirilik dhe përkrahje në plotësimin e dijeve për disa lëndë mësimore të caktuara në afat prej një viti.
- 3.3. Në bazë të rezultateve nga vërtetimi i dijeve lëshohet vërtetim me të cilën nxënësi regjistrohet në klasën adekuate, gjatë së cilës mbahet llogari për bashkangjtitjen e nxënësit në paralele me nxënës përfaqësues të së njejtës moshë, përkatësisht:
- në periudhën e parë të shkollës fillore bashkangjiten nxënës deri më 10 vjet, gjatë së cilës shkolla udhëhiqet nga principi, dallimi më i madh mes nxënësit i cili bashkangjet dhe nxënësit tjerë të mos jetë më e madhe prej 2 vitesh;
  - në periudhën e dytë të shkollës fillore bashkangjiten nxënës deri në 15 vjet, gjatë së cilës shkolla udhëhiqet nga principi dallimi më i madh mes nxënësit i cili kyçet dhe nxënësve tjerë të mos kalojë periudhën prej 2 vitesh, përkatësisht 3 vite për deri sa nxënësi është i kyçur në klasën e gjashtë;
  - të gjithë nxënësit të cilët kanë mbushur 16 vjet, ndërsa nuk e kanë kryer shkollën fillore, e vazhdojnë shkollën fillore sipas programës për arsim për të rritur.

4. Protokoll për ndjekje dhe zvogëlim të lëshimit të shkollës

- 4.1. EISH nga burime të ndryshme (bashkëpunëtorë profesional, arsimtarë klasorë/udhëheqës të paraleleve, raporte nga këshillat e klasave e të ngjashme) merr informacione për nxënësit të cilët e kanë lëshuar shkollën.
- 4.2. EISH, në bashkëpunim me bashkëpunëtorët profesional, arsimtarët klasor/udhëheqësit e paraleleve dhe mediatorët arsimor ndër-morën aktivitete për kthim të sërishëm të nxënësve të cilët e kanë lëshuar shkollën në vitin në vazhdim ose në vitet e ardhshme shkollore. Aktivitetet përmbajnë këshilla me prindërit/kujdestarët, ngritja e vetëdijes publike për rëndësinë e arsimit, përkrahje për kyçje të sërishme në procesin edukativ-arsimor dhe të ngjashëm.
- 4.3. EISH, në bashkëpunim me bashkëpunëtorët profesional, bën analiza të shkaqeve për lëshimin e shkollës, ndërsa në veçanti për nxënësit me NP, efektet nga aktivitetet e ndër-marra për kthimin e nxënësve në shkollë dhe i shfrytëzon për krijimin e politikave shkollore për rritjen e përfshirjes së nxënësve.

5. Protokol për kalim në tjetër paralele

- 5.1. Si pjesë e procedurës për kalim në paralele tjetër EISH i shqyrton propozimet/kërkesat për transferim në paralele tjetër dhe jep rekomandime në interes më të mirë të nxënësit.

6. Protokoli për transferim të nxënësve nga një shkollë në shkollën tjetër

- 6.1. EISH përpiqet që nxënësve me NVA që të mos transferohen në shkollë tjetër për shkak të vështirësive në punë me ata, përveç se kur të vlerësojë se ajo është më e mira në interes të nxënësit. EISH për nxënësit me NVA i lëshon informacionet e rëndësishme për zhvillimin arsimor të nxënësit dhe është e gatshme për bashkëpunim të mëtutjeshëm me shkollën në të cilën transferohet nxënësi.
- 6.2. Gjatë pranimit të nxënësit me NVA nga shkollë tjetër EISH kërkon informacione për zhvillimin arsimor të deri atëherëshëm të nxënësit dhe i merr parasyshtë gjatë punës së mëtejshme me nxënësin.

7. Protokol për sigurimin e rregullshmërisë së nxënësve në mësim

- 7.1. EISH bashkëpunon me bashkëpunëtorët profesional në përgatitjen e procedurës për përcjelljen e rregullshmërisë së nxënësve dhe propozon strategji për rritjen e rregullshmërisë. Procedura përfshin:
  - Evidentimi i rregullshmërisë sipas: klasave/paraleleve, lëndët mësimore, nxënës me NVA, status social dhe arsimor të prindërve;
  - Analiza e rregullshmërisë dhe propozim masat për rritjen e rregullshmërisë (kur dhe çka ndërmer kujdestari i klasës, kur kyçen edhe bashkëpunëtorët profesional, gjatë së cilës kujdesen për realizimin e Programës për këshillim të prindërve të nxënësve në shkollat fillore) (Shtojca: 1/6)
  - Informimi i prindërve
  - Informimi i prindërve/kujdestarëve për shfrytëzim të informatave në e-ditarin për rregullshmërinë e fëmiut të tyre, bashkangjitje të prindërve/kujdestarët për sigurimin e rregullshmërisë në mësim të fëmiut të tyre (Shtojca 1/7).
- 7.2. Analiza e shkaqeve për mungesën nga mësimi e cila mund të bashkëngjies edhe mbledhjen e informacioneve plotësuese (biseda me nxënësit, prind, kujdestar klase, pjesëmarrës). Shkolla duhet të përpilojë procedurë interne për qasje me nxënësit të cilët mungojnë një periudhë më të gjatë nga mësimi (Shtojca 1/8).
- 7.3. Shkolla duhet të përgatis procedurë interne për procedim me nxënësit të cilët mungojnë për periudhën më të gjatë nga mësimi. Procedura mund të përfshijë:
  - përcaktimi i llojit të përkrahjes të cilët i janë të nevojshme nxënësit që të sigurohet pjesëmarrje në mësim si për shembull: mundësimi i ndjekjes së rregullt të mësimit në kushte shtëpiake ose spitalore të nxënësit të cilët kanë sëmundje kronike ose sëmundje më të rënda ose lëndime, dhe nuk mund të jenë prezent në shkollë, përkrahje nga tutori i nxënësit i cili një kohë më të gjatë me arsye ose paarsye ka munguar, përkrahje moshatarësh të nxënësit (shtojca 4/7, 1/9);
  - qëndrime dhe masa për përcjellje jo të rregullt të mësimit (shtojca 1/8).

7.4. Ndërmarrja e aktiviteteve konkrete të cilat mundësojnë rritje të rregullshmërisë:

- njoftim për prindërit/kujdestarët;
- këshillim të prindërve/kujdestarëve fëmijët e të cilëve me paarsye mungojnë nga shkolla;
- lëvdatë publike të nxënësve të rregullt;
- biseda të nxënësve me bashkëpunëtorë profesional në shkollë;
- mësim plotësue të detyrueshëm;
- Kyçje të mediatorëve arsimor dhe tutorët në sigurimin e rregullshmërisë të nxënësve me të cilët punojnë;
- bashkëpunim me institucione përgjegjëse dhe vetqeverisjen lokale.

1.2. Kyçja dhe pjesëmarrja e nxënësve në mësim dhe në aktivitetet jashtëmësimore

Shkolla inkluzive përpiqet që të gjithë nxënësit të jenë në mënyrë aktive të kyçur në aktivitetet mësimore dhe jashtëmësimore, në pajtim me potencialet e tyre dhe interesat. Gjatë së cilës kujdes i veçantë i kushtohet kyçjes së nxënësve me NVA.

1. Protokol për sigurim të kyçjes së nxënësve në aktivitetet jashtëmësimore

- 1.1 EISH merr pjesë në përpilimin e procedurave për informim dhe këshillim të nxënësve për kyçjen e tyre në aktivitetet jashtëmësimore dhe të lira, para së gjithash për nxënësit me prirje, nxënësit me NVA dhe nxënësit nga grupet e marginalizuara.
- 1.2 EISH bën analiza, në bazë të mbikqyrjes së të dhënave të mbledhura, për kyçjen në aktivitetet jashtëmësimore dhe të lira të nxënësve me prirje, nxënësit me NVA dhe nxënësit nga grupet e marginalizuara, më së paku dy herë në vit (në fillim të çdo gjysmëvjetori) dhe nëpërmjet aktiviteteve nëse nuk është siguruar kyçje adekuate (çdo nxënës të kyçet në më pak se një aktivitet jashtëmësimor) (Shtojca1/10).

2. Protokoli për përcjelljen e pjesëmarrjes së nxënësve me NVA dhe nxënësit nga grupet e marginalizuara në mësim dhe aktivitetet jashtëmësimore

- 2.1 Sipas nevojës, anëtarët e EISH bashkërisht me bashkëpunëtorët profesional e ndjekin aktivitetin e nxënësve me NVA dhe të nxënësve të marginalizuar në mësim. Për atë qëllim mund të shfrytëzohen instrumentet ekzistuese për përcjellje të mësimin ose të përgatisin specifika në varësi nga qëllimi i përcjelljes. Njohuritë evidentohen dhe shpërndahen me EIN. (Shtojca 1/11)

SHEMBUJ TË INSTRUMENTEVE DHE MODELE TË DOKUMENTEVE PËR FUSHËN 1

Shtojca 1/1 PROCEDURA PËR REGJISTRIM TË NXËNËSVE NË KLASË TË PARË

1. Në klasë të parë regjistrohen nxënës të cilët deri në fund të vitit kalendarik të cilët do t'i mbushin gjashtë vjet.
2. Pas kërkesës me shkrim të prindit dhe mendimit të pedagogut ose psikologut, fëmija mund të regjistrohet në klasë të parë edhe nëse mbush gjashtë vjet deri më 31 janar.
3. Regjistrimin e fëmijës në klasë të parë për një vit mund ta anulojë institucioni shëndetësor, pas kërkesës së prindit. Insitucioni shëndetësor jep mendim se a është fëmija i përgatitur për vajtje në shkollë.
4. Fëmijët në klasën e parë regjistrohen në muajin maj për vitin e ardhshëm shkollor.
5. Gjatë regjistrimit të fëmiut në klasë të parë prindi/kujdestari është i obliguar që të ofron vërtetim për zbatimin e vaksinimit të fëmiut, kontrollë oftamologjike dhe stomatologjike, të lëshuar nga institucioni përgjegjës shëndetësor.
6. Gjatë regjistrimit të fëmiut me pengesa në klasë të parë prindi/ kujdestari, është e nevojshme të jep mendim/profil funksional nga organi profesional për vlerësim funksional. Po qe se komisioni për regjistrim në klasë të parë vlerëson se fëmiu ka disa vështirësi funksionale, ndërsa prindi/kujdestari nuk ofron mendim/profil funksional nga organi profesional për vlerësim funksional, në interesin më të mirë të fëmiut është ta dërgojë prindi/kujdestari te organi profesional për vlerësim, me qëllim që të fitohen informata relevante dhe drejtime për masat e nevojshme për përkrahje.
7. Rregjistrimi i fëmijëve në klasë të parë e bën komisioni i përbërë nga pedagogu ose psikologu ose edukatori special dhe rehabilituesi dhe arsimtari klasor. Në punën e komisionit merr pjesë edhe një përfaqësues nga EISH.
8. Komisionin për regjistrim në klasë të parë e formon drejtori i shkollës.
9. Komisioni për rregjistrim bën përgatitje dy javë më parë para se të filloj rregjistrimi, edhe ate:
  - përgatit plan për regjistrim të nxënësve (dita, koha, hapësira dhe materiale didaktike);
  - përgatit instrument për vëzhgim të nxënësit, pyetësor për prindër, ftesë për prind, kërkesë për rregjistrim nga rajon tjetër, kërkesë për rregjistrim të të lindurve deri më 31 janar, deklaratë për vërtetim të vendit të banimit, lajmërim për rregjistrim të fillestarëve;
  - realizon bashkëpunim me institucionet e afërta për përkujdesjen ndaj nxënësve nga mosha parashkollore dhe lëshon ftesa për prindërit e nxënësve nga rajoni i vetë;
  - shpall lajmërim për rregjistrim të nxënësve në klasë të parë në vende të dukshme në bashkësinë vendore (Kopshte, Institucione arsimore, Posta, Barnatore dhe të ngjashme.);
  - realizon bashkëpunim me shërbimet përgjegjëse të komunës të cilat mbajnë evidencë të fëmijëve nga rajoni të cilët janë për rregjistrim në klasë të parë.

10. Vlerësimi i parë i cili realizohet në shkollë bazohet në burime të ndryshme dhe metoda (bisedë, vëzhgim të fëmijës në situata dhe hapsira të ndryshme, vlerësim bazik të funksionaliteteve – motorika, kujdesi dhe koncentrimi, pranimi i përpjekjeve, komunikimi, perceptcioni, gjendja emocionale) me çka fitohen të dhëna për gjendjen initiale në kuadër të anëve të forta/potenciale dhe nevojat për përkrahje të fëmiut.
11. Për mbledhjen më efikase dhe më të përgjithshme të informacioneve relevante në drejtim të vlerësimit paraprak kualitativ dhe njohje me fëmiun, në veçanti me fëmijët me NVA, EISH dhe komisioni bashkëpunon me institucionet parashkollore dhe me prindin/kujdestarin, i cili duhet ta sjell dosie zhvillimore për fëmijën nga çerdhja (po qe se ka vizituar çerdhe).
12. Komisioni ka kujdes të vë kontakte me prindërit/kujdestarët e fëmijëve të cilët i takojnë rajonit të shkollës, ndërsa nuk janë paraqitur në afatin ligjor për regjistrim të fëmijës në klasë të parë dhe t'i përcaktojë shkaqet për mosregjistrimin e tij.
13. Regjistrimi i fëmijëve të cilët nuk janë të kyçur në mësim, ndërsa janë me kufirin moshor të tejkulluar, e bën komisioni i formuar nga drejtori, ndërsa i përbërë nga pedagogu ose psikologu dhe dy arsimtarë klasorë.
14. Komisioni mban evidencë për nxënës të regjistruar dhe i jep informacione drejtorit të shkollës, Inspektoratit arsimor – MASH-it dhe komunës.
15. Për nxënësit e regjistruar shkolla shpall listë më së voni deri më 15 qershor.
16. Për mos regjistrimin, përkatësisht mospërgatitja e fëmiut në shkollë, komisioni me shkrim e informon prindin/kujdestarin më së voni deri më 15 qershor.

Shtojca 1/2 TË DHËNA PËR NXËNËSIN TË MARRURA NGA PRINDI

Emri dhe mbiemri i nxënësit _____

Data, vendlindja _____, nacionaliteti _____

Nënshtetësia _____, adresa ku jeton _____

TË DHËNA PËR PRINDËT/ KUJDESTARËT		NËNA	BABAI
Emri dhe mbiemri			
Viti, vendlindja			
Arsimimi			
Tel.	Shtëpi		
	Në vend të punës		
	Celulari		

Fëmija jeton me: dy prindër, me një prind (cili) _____, me kujdestar (cili) _____**Prindët:** jetojnë bashkërisht, të shkurorëzuar/të ndarë, njëri prind ka vdekur (cili) _____**Kushtet banesore të familjes:** shtëpi personale, me qira, banesë personale, tjetër _____**Fëmija për mësim ka:** dhomën e vet për mësim, vend të veçantë në dhomën e përbashkët**A jeni shfrytëzues i ndihmës sociale:** po, jo**Fëmija shkruan me:** dorën e majtë, dorën e djathtë, shërbehet me të dy duart

GJENDJA SHËNDETËSORE E FËMIJËS	*alergji nga
	* sëmundje kronike
	*i operuar
	*tjetër

 Fëmija ka përjetuar traumë fizike (lëndim, fatkeqësi). Nëse R, tregoni se çka dhe në cilin vjet të jetës fëmija ka përjetuar traumë psikike (si p.sh. vdekje e ndonjë personit të afërt, zënkë familjare, agresivitet ndërmjet prindëve, fatkeqësi komunikacioni, etj.). Nëse R, tregoni se çka dhe në cilin vjet të jetës

Të folurit te fëmija është:

i zhvilluar, ka shmangie (belbëzim), shqiptim jo i rregullt i tingujve të caktuar, anashkalim i disa tingujve në fjalë, ndërrimi i disa tingujve të caktuar

Të dëgjuarit te fëmija është _____

A ka fëmija probleme me adaptimin në bashkësi të re? PO JO

A është fëmija i pavarur gjatë veshmbathjes? PO JO

A është fëmija i pavarur gjatë të ushqyerit? PO JO

Cili fëmijë është me rradhë? _____

Fëmija vizitonte çerdhen, në periudhë prej _____ vjetësh në çerdhe. _____

Fëmija nuk ka ndjekur çerdhe fëmijësh.

Fëmija do të ndjek: mësim klasik, qëndrim të vazhdueshëm (mësim tërëditor), mësim klasik me qëndrim tërëditor.

Data _____

Prindi _____

Shtojca 1/3-a FORMULAR I BESUESHËM PËR PRIND PËR HISTORIKUN ZHVILLIMOR TË NXËNËSIT**Vërejtje:**

Gjatë rregjistrimit të nxënësit kërkohen vetëm informatat që janë shënuar me * . Informatat tjera mund të mblidhen për fëmijët të cilët do të paraqitet nevoja gjatë shkollimit të tyre.

* Emri dhe mbiemri i nxënësit: _____ * Gjinia:: _____

* Datëlindja: _____ Klasa: _____ * Formularin e plotëson: _____

*Lidhja me nxënësin: _____

*Adresa: _____ *Numri i telefonit: _____

INFORMATA PËR PRINDËT/KUJDESTARËT:***Nxënësi jeton me:**

Nënë Babain Njerkën Njerkun Tjetër: _____

*Prindët janë: Në martesë/bashkësi jashtëmartesore Të ndarë
 Të shkurorëzuar tjetër _____

*Përmendni të GJITHA të rriturit dhe fëmijët që jetojnë në shtëpi të njëjtë, si dhe lidhja e tyre me nxënësin:

Emri	Mosha	Lidhja
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

*Tregoni gjuhën që flitni në shtëpi dhe çfarëdo shprehi dhe rregulla, të cilat mundet të ndikojnë ndaj mësimnxënies së nxënësit _____

_____

_____

INFORMATA ARSIMORE:

Numëroni emrat e institucioneve arsimore/shkollave të cilat i ka ndjekur fëmija juaj në të gjitha etapat arsimore të përmendura më poshtë, detajet e rëndësishme për përparimin e fëmijës në ta (në aspektin social, në aspektin arsimor, në aspektin shëndetësor, testime, ngecje dhe ngjashëm).

 *Çerdhe:

 Nga klasa e parë deri në klasën e tretë :

 Nga klasa e katërt deri në klasën e gjashtë:

 Nga klasa e shtatë deri në klasën e nëntë:

A ka mësuar fëmija juaj sipas çfarëdo programi individual arsimor? A ka patur përkrahje plotësuese dhe ndihmë nga persona tjerë profesional jashtë shkollës? Nëse ka punuar, me cilin dhe sa kohë?

- Përkrahja në mësim _____, Përkrahje emocionale _____,
 Të shprehurit dhe gjuha _____, Orë private _____, Programe tjera (kurse) _____.

Fëmija juaj a ka:

- përsëritur vitin, Numri i përsëritjeve _____, Është ç'rregjistruar nga shkolla,
 Numri i ç'rregjistrimeve _____

Përshkruani përparimin e fëmijës suaj që e ka përjetuar në shkollë.

---

*Numëroni anët e forta dhe të dobëta të nxënësit.

Shënoni ato fusha për të cilat mendoni se kërkojnë përkrahje plotësuese arsimore te nxënësi.

Shkathësi komunikative të shkruara

- vështirë kap shënime/shënon, ka shkrim të dobët, komunikim i dobët me shkrim,
 ngadalë i kryen detyrat.

Shkathësi vizuale

- vështirë lexon me zë, vështirë shkruan tekst, përsëritet në lexim ose shkrim.

Shkathtësitë e dëgjimit

- vështirë ndjek udhëzime, ka shkathtësi të vobekëta verbale, të shprehur të vobekët/artikulim,
 lehtë e humb vëmendjen, ka probleme me leximin.

Shkathtësi/organizative për mësim

- shprehi të dobëta pune, paorganizim, nuk arrinë ti kryen detyrat,
 mungesa e motivimit, nuk mund të fillon/të mbahet në detyrën

Shkathtësi sociale

- vështirësi në raportet e ndërsjellta, hiperaktivitet, jo kulturë / pa edukatë,
 sjellje e ç'rregulluar/ i shqetësuar, vetëbesim i dobët, nuk bashkëpunon.

Shënoni ato fusha arsimore për të cilat mendoni se fëmija juaj ka nevojë për ndihmë arsimore.

Shkathtësi gjuhësore

- shkrim i dobët shprehës, gramatikë dhe strukturë e dobët e fjalës,
 përdorim jo i rregullt i shkronjës së madhe dhe shenjave interpunktive.

Lexim

- shqiptim i rëndë i shkronjave dhe tingujve, dobët kupton, vështirë mëson,
 njohja e dobët e shkronjave, ju largohet leximit të revistave, librave.

Matematikë

- nuk i din operacionet themelore, nuk zbaton shkathtësitë matematikore për kohë, para, matje,
 nuk i kupton detyrat tekstuale, ka vështirësi me detyra më të ndërlikuara matematikore.

Shkenca shoqërore

- vështirë lexon tekst dhe test, ka vështirësi në të kuptuarit e koncepteve,
 vështirë mban mend fakte dhe ngjarje.

Shkenca natyrore

- vështirë lexon tekst dhe test, ka vështirësi në të kuptuarit e koncepteve,
 vështirë mban mend dhe vështirë zbaton përmbajtjet ose shkathtësitë e mësuara

Përshkruani vështirësitë eventuale me detyrat e shtëpisë?

---

*A keni ndonjë propozim me çka do ti ndihmonit shkollës që ti dal në ndihmë fëmijës suaj për nevoja arsimore?

PYETJE NGA DOMENI I SJELLJES “JOPËRKATËSE”

*Përmendni specifika të çfarëdozme të sjelljes.

---

*Cilat strategji janë përdorur në raport me këta pyetje specifike? A ishin të suksesshme?

- Vërejtje gojore: _____, Pauza: _____
- Menjanimi i privilegjeve: _____, Shpërblime: _____
- Dënim fizik: _____, Pajtimi me fëmijën: _____
- Shmangia nga fëmija: _____

*Shënoni se çka nga pohimet e përmendura ka të bëjë me fëmijën Tuaj:

- shpesh refuzon të bën ate që i është thënë.
- bën ate që i thuhet – zakonisht pas thënies së parë.
- duhet të rikujtohet që të bëjë ate siç i është thënë.
- duhet shpesh të rikujtohet që të bëjë ate që kërkohet nga ai.

Komentet: _____

_____

_____

*Numëroni, në rast se ka, shkaqet për brengosje në lidhje me shkathtësitë sociale të fëmijës suaj:

_____

_____

*A është propozuar deri më tani në çfarëdo trajtimi në raport me shëndetin mental? Nëse po, nga kush, ku dhe sa shpesh?

Komentet: _____

_____

*A ka qenë i nënshtruar fëmija juaj në 12 muajt e fundit në ndonjë nga situatat vijuese të stresit?

- Ndarja e prindëve, Vdekje në familje, Ndërrimi i vendit të punës së prindit,
- Prind të shkurorëzuar, Sëmundje në familje, Ndërrimi i shkollës,
- Fatkeqësi familjare, Shpërngulja e familjes, Probleme financiare në familje,
- Tjetër: _____

HISTORIKU ZHVILLIMOR

*Vlerësoni sa më afër që mundeni, në cilën moshë fëmija juaj:

U ul pavarësiht _____, Zvarritej _____, U ngrit në këmbë duke u mbështetur _____, Filloi të ec i pavarur _____, I shqiptoi fjalët e para _____, Shqiptoi fjali të rëndomta _____.

*A kishte fëmija juaj probleme me të ushqyerit? _____
gjumin? _____

*Nëse fëmija juaj ka patur ose ka probleme me të folurit, ju lutemi sqaroni: _____

HISTORIKU MJEKËSOR

*Përshkruani gjendjen momentale shëndetësore: _____

*Nëse fëmija juaj ka çfarëdo pengese fizike, sqaroni plotësisht: _____

*A vuan (ose a ka vuajtur) fëmija juaj nga ndonjë sëmundje kronike? (si p.sh. astma, diabeti, sulme, sëmundje zemre), nëse përgjigjja është Po-sqaroni. _____

*A ka qenë fëmija juaj i nënshtruar lëndimeve, operacioneve ose sëmundjeve (për shembull: lija, pneumonia, shyta, plagë të mëdha, thyerje eshtrash, lëndime të kokës, operimi i bajameve, operimi i zorës së verbër, e tjerë), nëse përgjigjja është Po-sqaroni.. _____

*Shënoni si ka:

Të dëgjuarit: Shkëlqyeshëm Mirë Dobët

Shikimin: Shkëlqyeshëm Mirë Dobët

*A kanë qenë të kontrolluara së shpejti shikimi dhe dëgjimi i fëmijës suaj nga ana e specialistit? Nëse përgjigjja është Po, kur, ku dhe nga kush? _____

A e dini ose dyshoni për përdorimin e alkoholit, cigareve ose drogës? Sqaroni. _____

A ekziston histori e keqpërdorimit seksual? _____
_____

*A ka fëmija juaj probleme me gjumin?

Nuk ka, Vështirë e ze gjumi, Flen me ndërprerje, Zgjohehet shumë herët, Tjetër: _____
_____

*A ka fëmija juaj ndonjë lloj alergjie? Nëse përgjigjja është po, sqaroni: _____
_____

*A pranon fëmija juaj rregullisht terapi? Nëse përgjigjja është po, sqaroni për çfarë lloji të ilaçit bëhet fjalë dhe çfarë doze pranon: _____
_____

*A ekziston ndonjë shqetësim për motorikën e butë dhe të madhe të fëmijës suaj? _____
_____

*A ekziston në familjen tuaj historiku i:

Problemeve vizuale, Problemeve me dëgjim, Problemeve me të folurit,

Pengesave mentale, Sulme ose konvulzione, Sëmundje të zemrës,

Probleme emocionale, Vështirësi me leximin.

Sqaroni: _____
_____

Data: _____ Formularin e pranoi: _____

Shtojca 1/3-b TË DHËNA PËR NXËNËSIN (Formular i besueshëm për prind/kujdestar)

Emri dhe mbiemri i nxënësit _____

Data dhe vendlindja _____, Nacionaliteti _____,

Nënshtetësia _____, Adresa ku jeton _____

 fëmija ka problem me adaptimin në mjedis të ri, fëmija është i pavarur gjatë veshmbathjes, fëmija është i pavarur gjatë të ushqyerit, fëmija jeton me të dy prindët (jeton me _____), Cili fëmijë është me rradhë? _____, fëmija nga ndjekur çerdhen për fëmijë (sa kohë dhe në cilën çerdhe) _____.

Fëmija ka problem me:

 të pamurit, dëgjimin, të folurit, motorikë të vështirësuar, alergji të _____, diabetes, epilepsi, sëmundje kronike, sëmundje të rëndë, më parë është operuar ose diçka tjetër për të cilën duhet që të informohemi _____.

A do të ndjek fëmija juaj qëndrim ditor (rrethoni):   PO   JO

Të dhëna për të ëmën

Emri dhe mbiemri i nënës _____

Data dhe vendlindja _____, arsimimi _____

Telefoni- Cel. _____ Shtëpi _____ Në punë _____

Të dhëna për babain

Emri dhe mbiemri i babait _____

Data dhe vendlindja _____, arsimimi _____

Telefoni- Cel. _____ Shtëpi _____ Në punë _____

Statusi bashkëshortor

Prindët e fëmijës: jetojnë sëbashku, të shkurorëzuar, Tjetër _____

Statusi social

Numri i anëtarëve në familje _____

Kushtet materiale: mirë, kënaqshëm, pakënaqshëm

Shfrytëzues i ndihmës sociale,

Fëmija ka dhomën e vet

Mendojmë se është në dobi të fëmijës për familjen tonë duhet ta potencojmë edhe me sa vijon (në rast se ka edhe ndonjë të dhënë) _____

Data:

Prindi:

_____

_____

Shtojca 1/4-a LISTA PËR NDJEKJEN E SJELLJES SË FËMIJËS GJATË RREGJISTRIMIT NË KLASË TË PARË

Emri dhe mbiemri: _____

I. Komunikimi i fëmijës me të pranishmit/ndarja nga prindi Pavarësisht, Me bindje, Nuk ndahet / nuk komunikon

Vërejtje: _____

II. Paradituri

	Pavarësisht	Me ndihmë	Nuk arrinë	Vërejtje
1. Vëren dallime				
2. Rradhit gjësendet sipas madhësisë				
3. Njeh ngjyrat				
4. Njeh dhe i rradhit stinët e vitit				
5. Orientimi në hapësirë për lartë dhe poshtë				
6. Orientimi në hapësirë për para dhe pas				
7. Orientimi në hapësirë për majtas dhe djathtas				

8. Shpjegimi sipas fotografisë	Përgjigje me po dhe jo	Tregon me fjalë	Nuk tregon	Vërejtje
9. Njeh shkronjat	Nuk njeh	Deri më 10 shkronja		Vërejtje

III. Lateralizimi Nxënësi është: i djathtë, i majtë (mëngjarash), shërbehet me të dy duart
Vërejtje: _____

Shtojca 1/4-b NDJEKJA E SJELLJES SË FËMIJËS GJATË RREGJISTRIMIT

_____ data: _____

(Emri, emri i babës dhe mbiemri)

Rekomandimi nga ndjekja: _____

SJELLJA NË MJEDIS			
		✓	Vërejtje
1.	Lirisht lëviz nëpër dhomë		
2.	Qëndron vetë te prindët		
3.	Kohë pas kohe shkon te prindët		
4.	Qëndron vetë, anash		
5.	Nuk dëshiron asesi të qëndron në dhomë		
SJELLJA NDAJ FËMIJËVE TJERË			
		P	Vërejtje
6.	Ju ofrohet fëmijëve të tjerë		
7.	Bisedon me fëmijët e tjerë		
8.	Ju a merr lojrat, materialet		
9.	Ju a jep lojrat, materialet		
10.	Dëshirojnë të luajnë sëbashku		
11.	Dëshiron të lozë vetë		
SJELLJA NDAJ MJETEVE DIDAKTIKE			
		P	Vërejtje
12.	Vetëm i prek, shikon		
13.	I shfrytëzon me kujdes		
14.	I hudh, nuk ka kujdes me ta		
15.	Ka iniciativë të bën diçka		
16.	Nuk bën asgjë		
SJELLJA NDAJ PRINDIT			
		P	Vërejtje
17.	Vazhdimisht është me prindin		
18.	Nuk ka nevojë nga prindi		
19.	Kërkon që sëbashku të luajnë, punon		

20.	Kërkon ndihmë në përgjigjet		
21.	Kërkon leje që të përgjigjet		
22.	I injoron (nëse i drejtohen)		
SJELLJA NDAJ TË PANJOHURËVE			
		P	Vërejtje
23.	Lirisht komunikon		
24.	Turpërohet		
25.	Nuk dëshiron të komunikojë		
26.	I kryen detyrat		
27.	Nuk i kryen detyrat		
28.	Vetë fillon bisedën		
SJELLJA E PRINDIT (ndaj fëmijës)			
		P	Vërejtje
29.	Vazhdimisht e vëzhgon, përcjell fëmijën		
30.	E ndjek koh pas kohe		
31.	Vazhdimisht e nxit të luan, punon		
32.	Kohë pas kohe e nxit		
33.	I sygjeron përgjigje		
34.	Ia plotëson përgjigjet		
35.	I mohon përgjigjet e fëmijës		
36.	Sipas nevojës i ndihmon fëmijës		
37.	Nuk i ndihmon fëmijës edhe kur duhet		
TË FOLURIT			
		P	Vërejtje
38.	Shqiptimi i drejtë i të gjitha tingujve		
39.	Belbëzon		
40.	Në mënyrë të drejtë formulon fjali		
41.	Përgjigjet me pak fjalë		
42.	Përgjigjet vetëm me po/jo		
43.	Fjalor të vobekët		
44.	Nuk e njeh gjuhën mësimore		
45.	Pjesërisht e din gjuhën mësimore		

PYETJE PËR FËMIJËN:		
46.	Si quhesh?	
47.	Sa vjet i ke?	
48.	Kur e ke ditëlindjen?	
49.	A ke vëlla/motër?	
50.	A janë më të moshuar/ më të vegjël se ti?	
51.	Ku jeton?	
52.	Me cilin luajsh më tepër në shtëpi?	
53.	Cilat lojra i ke më të preferuara?	
54.	Cilat i ke lodrat më të preferuara?	
55.	Çka shikon më tepër në televizion?	
56.	A luan me kompjuter?	
57.	Çka bën gjatë ditës?	
58.	A ke gjysh/gjyshe? Ku jetojnë	
59.	A ke udhëtuar me tren / aeroplan?	
60.	Ku dëshiron të shkojsh në shetitje?	
61.	A ke udhëtuar në vend tjetër?	
62.	A dëshiron të shkojsh në shkollë?	

Rekomandime nga përcjellja: _____

Shtojca 1/5 MENDIMI I PEDAGOGUT, PSIKOLOGUT DHE EDUKATORIT DHE RE-HABILITUESIT SPECIAL PËR RREGJISTRIMIN E FËMIJËS NË SHKOLLË FILLORE

M E N D I M

për rregjistrim të fëmijës në klasë të parë

Emri dhe mbiemri i fëmijës: _____

Data dhe vendlindja: _____

Mendimi për fëmijën jepet në bazë të observimit të fëmijës gjatë kohës së regjistrimit, bisedës me prindin dhe posedimit të dokumentacionit të fëmijës.

Mendimi jepet në bazë të fushave vijuese: pjekuria emocionale dhe sociale, komunikimi, të folurit, aftësitë gjuhësore, relacionet, grafomotorika, zhvillimi kognitiv, dhe njohuritë e përgjithshme.

Mendimi i pedagogut:

Mendimi i psikologut:

Mendimi i edukatorit dhe rehabilituesit special:

Shtojca 1/6 EVIDENCA PËR RREGULLSHMËRINË E NXËNËSIT NË MËSIM

Emri dhe mbiemri i nxënësit	Periudha e kualifikimit	Rregullshmëria				Masat e ndërmara				Përmirësimi i rregullshmërisë	
		Mungesat e arsyeshme	Mungesat pa arsye	Gjithsej	Mesatarisht në ditë	Bisedë me Nxënësin	Prindin	Këshillime me prind	Tjera	Ka	Nuk ka
	Tremujori I										
	Tremujori II										
	Tremujori III										
	Tremujori IV										
	Gjithsej:										
	Tremujori I										
	Tremujori II										
	Tremujori III										
	Tremujori IV										
	Gjithsej:										
	Tremujori I										
	Tremujori II										
	Tremujori III										
	Tremujori IV										
	Gjithsej:										

Përgatiti: _____

Shtojca 1/7 INFORMIMI I PRINDIT PËR RREGULLSHMËRINË E NXËNËSIT NË MËSIM

SHFK _____

Drejtori: _____

Telefoni për kontakt: _____

INFORMIM

Deri te _____ prind/kujdestar i nxënësit
_____ i klasës _____.

I/e nderuar

Ju informojmë se fëmija Juaj nga periudha _____

jorregullisht / nuk ka ndjekur mësimin.

Ju lutemi të vini në bisedë me kujdestarin e klasës dhe bashkëpunëtorët profesional në afat prej tre ditëve pas pranimit të këtij informimi, në periudhë nga ora ___ deri në ora ___ .

Në të kundërtën do të jemi të detyruar të veprojmë në pëlqim me rregullativën ligjore. *(Fletëparaqitje në Inspektoratin arsimor-komunal pas së cilës vijon fletëparaqitja deri te gjykata për kundërvajtje dhe dënime me para).*

Data/Vendi:

_____

Bashkëpunëtori profesional:

_____

Shtojca 1/8. PROCEDURA PËR RREGULLIMIN E MUNGESËS SË NXËNËSIT

1. Kujdestari, përkatësisht udhëheqësi i paraleles, rregullisht e shënon mungesën e nxënësit në ditarin e paraleles.
2. Kujdestari, përkatësisht udhëheqësi i paraleles duhet të siguron informacion për shkaqet e mungesave të nxënësit përmes vëtitimit mjekësor ose deklarate të dhënë nga prindi/kujdestari i nxënësit.
3. Për nxënësin i cili ka bërë më tepër se dhjetë mungesa të paarsyeshme realizohet procedurë për këshillim të prindërve/ kujdestarëve dhe procedurë për këshillim të fëmijëve, sipas Ligjit për Arsimit Fillor, pas dërgesës paraprake të njoftimit deri te prindi dhe ftesë për këshillim.
4. Kujdestari, përkatësisht udhëheqësi i paraleles, e informon bashkëpunëtorin profesional për mungesën dhe i ofron të dhëna të plota për nxënësin edhe për prindin.
5. Po qe se vërehet mungesë më e gjatë e nxënësit nga mësimi dhe kontakti me prindin ka qenë i pasuksesshëm, shkolla realizon aktivitete, si që janë: vizita shtëpiake, bashkëpunimi me organizatat qytetare të cilat punojnë për zvogëlim të diskriminimit, segregacionit dhe izolimit, bashkëpunim me qendrën për punë sociale etj.
6. Po qe se nxënësi, edhe përpos realizimit të aktiviteteve nga ana e shkollës, pa arsye mungon vazhdimisht 30 ditë të punës, shkolla pas kalimit të ditës së tridhjetë në afat prej tri ditësh e informon inspektoratin përgjegjës për arsim të komunës.
7. Kujdestari, përkatësisht udhëheqësi i paraleles, e regjistron datën e njoftimit të nxënësit përkatës (në listën e emrave dhe mbiemrave, regjistër).
8. Nga data e njoftimit deri te inspektori i arsimit, nxënësi regjistrohet si joprezent vetëm njëherë në javë (çdo të hënë, në vërejtje).
9. Për nxënësit të cilët, për shkak të problemeve më të mëdha shëndetësore dhe sëmundjeve kronike, të cilët nuk mund ta ndjekin mësimin më gjatë se tri javë, mësimi organozohet në kushte shtëpiake, përkatësisht në institucionin shëndetësor.
10. Nxënësit i cili ka përfunduar 16 vjet i ndërpritet obligimi për arsim fillor të rregullt me përfundim të vitit shkollor. Këshilli arsimor sjell vendim për ndërprerjen e obligimit të nxënësit për arsim fillor të rregullt. Arsimtari klasor dhe kujdestari i klasës obligohet t'a informon prindin për vendimin e sjellur (gojarisht ose me shkrim) dhe pastaj e udhëzon prindin ta regjistrojë fëmijën në shkollë fillore për të rritur me qëllim që ta vazhdon arsimimin e tij si nxënës i moshuar.

Shtojca 1/9. Formular për evidencën e nxënësve me vështirësi shëndetësore

Paralelja: _____

Nxënësi - Emri dhe mbiemri	Lloji i vështërësisë shëndetësore dhe informata në lidhje me gjendjen	A ka nevojë për nxënësin të organizohet mësim në kushte shtëpiake

Arsimtari klasor/Kujdestari i klasës

_____

Shtojca 1/10 - PËRFSHIRJA NË AKTIVITETET JASHTËMËSIMORE TË NXËNËSVE ME NVA

Aktivitetet e realizuara jashtëmësimore në shkollë: _____

_____

Përmendni të gjitha aktivitetet në shkollë: aktivitetet jashtëmësimore afatshkurte (udhëtime, ekskurzione, punëtori të njehershme, aksione në shkollë ose në bashkësinë); aktivitete jashtëmësimore më të gjata (seksione/klube); aktivitete jashtëmësimore njehershme (projekte) dhe aktivitete jashtëmësimore të lidhura me organizimin e nxënësve.

	Emri dhe mbiemri i fëmijës me NVA	Klasa	Aktivitete në të cilat është kyçur nxënësi:

Shtojca 1/11 KYÇJA DHE Pjesëmarrja në Mësim dhe Aktivitete Jashtëmësimore të Nxënësve me NVA

Periudha: tremujori i parë, gjysmëvjetori, tremujori i tretë, fundi i vitit

Numri rendor	Emri dhe mbiemri i nxënësit	Prezenca në mësim (Mungesat)		Pjesëmarrja në aktivitetet jashtëmësimore (titulli dhe data)
		Të arsyeshme	Të pa arsyeshme	

Arsimtari klasor/kujdestari i klasës për paralelen): _____

Bashkëpunëtori profesional (për evidencë sumative): _____

Fusha 2. Planifikimi i punës edukativo - arsimore

Ekipi inkluziv shkollor bashkangjitet në të gjitha llojet e planifikimit zhvillimor vjetor dhe planifikimet afatshkurtëra me qëllim që në fazën e planifikimit, të sigurohet qasje inkluzive në punën e gjithmbarshme në shkollë. Ekipi inkluziv në shkollë, në partneritet me personelin tjetër nga shkolla, e shfrytëzon dijen e vetë të krijon ambient për mësim dhe të siguron material adekuat për mësim dhe zhvillim optimal të të gjithë nxënësve.

2.1. Planifikimet zhvillimore dhe vjetore në shkollë

1. Protokol për përkrahje dhe përgatitje të planifikimit zhvillimor të shkollës

- 1.1. Anëtarët e EISH i analizojnë të dhënat nga vetëevaluimi, nga aspekti i inkluzionit të shkollës dhe propozojnë qëllime afatmesme dhe aktivitete për përmirësim të inkluzionit.
- 1.2. Anëtarë të EISH marrin pjesë (re)formulimin e vizionit dhe misionit të shkollës që ata të tregojnë karakterin inkluziv të shkollës.

2. Protokol për pjesëmarrje dhe përgatitjen e programit vjetor për punë

- 2.2. Në bazë të analizës për inkluzionin në punë të vitit shkollor të mëparshëm, EISH propozon aktivitete për përmirësimin e saj (si p.sh. sigurimi i resurseve, trajnime, ndryshime të politikave shkollore dhe të ngjashme.)
- 2.2. Anëtarë të EISH japin sygjerrime drejtorit dhe bashkëpunëtorëve profesional në planifikimet e tyre që të kyçen edhe aktivitete për sigurim të shkollës inkluzive.
- 2.2. EISH përgatit programë vjetore të veten për punë dhe plan akcionar. (Shtojca: 2/1, 2/2). Ata mund t'i përmbajnë këto aktivitete:

Sigurimi i kushteve për realizim më të mirë të procesit arsimor i cili do t'u përgjigjet nevojave të të gjithë nxënësve;

Pjesëmarrje në adaptimin e hapsirës shkollore në mënyrë adekuate në plotësimin e nevojave të veçanta arsimore;

Identifikimi i nevojave të veçanta për nxënësit/përpunimi i profilit pedagogjik të nxënësit;

Bashkëpunim me ekipet inkluzive nga shkollat tjera në drejtimin e mbledhjes së të dhënave dhe informacioneve për nxënësit;

Udhëheqja e dosjes për nxënësit me nevoja të veçanta arsimore;

Përkrahja e arsimtarëve gjatë punës me nxënës me nevoja të veçanta arsimore;

Sigurimi i ndihmës për arsimtarët për përmirësimin e kushteve për punë pa pengesa me nxënësit me nevoja të veçanta arsimore;

- Organizimi/realizimi i trajnimeve interne për arsimtarët të cilët punojnë me nxënës me nevoja të veçanta arsimore;

- Ndihmë gjatë përpunimit të programës individuale arsimore (PIA) dhe përgatitje të përcjelles së efekteve nga PIA;

- Ndihmë arsimtarëve dhe nxënësve me nevoja të veçanta arsimore gjatë realizimit të mësimit në shkollë dhe jashtë saj;

Bashkëpunimi me institucionet profesionale, me shoqata, me vetëqeverisjen lokale;

Përgatitja e raporteve nga prindërit për masat të cilat janë ndërmarrë dhe realizohen gjatë realizimit të arsimit të nxënësve me nevoja të veçanta arsimore;

- Bashkëpunimi me prindërit e nxënësve me PIA si dhe me persona të tjerë me propozim të prindërve.

2.2. Përkrahja në planifikimin e mësimit

EISH përqipet gjatë planifikimit të mësimit dhe të mësuarit duhet që më parë të ketë parasyshë se për shkak të karakteristikave të ndryshme të nxënësve do të ketë nevojë nga diferencimi dhe individualizimi edhe atë në masë më të madhe të mundshme dhe duhet të jetë që më parë e planifikuar.

EISH përqipet që gjatë planifikimit të mësimit, të aktiviteteve jashtëmësimore dhe aktiviteteve të lira që të ketë kujdes për inkluzionin e të gjithë nxënësve në pajtim me veçantitë e tyre.

Gjatë planifikimit të mësimit dhe qëllimet e programeve mësimore nuk ndryshohen (përveç për nxënësit me PIA), derisa përmbajtjet, metodat e rekomanduara, format dhe rezultatet e pritshme mund të jenë ashtu që të: zgjerohen, thellohen, modifikojnë, minimizojnë, përshtaten me parajohuritë dhe mundësitë e grupeve të nxënësve ose një nxënësi. Gjatë kësaj duhet të respektohen principet e diferencimit dhe individualizimit të procesit mësimor.

1. Protokol për përkrahje të planifikimeve të arsimtarëve

- 1.1. Anëtari i EISH merr pjesë në takimet profesionale, në të cilat shqyrtohen/pranojnë model/dhe në planifikime të mësimit dhe përqipet që në të jetë e dukshme qasja diferencuese (diferencimi sipas detyrës, sipas përkrahjes dhe/ose sipas rezultateve), si dhe refleksioni për të arriturat e pritura, rezultatet për grupe të ndryshme të nxënësve, të cila do të kenë parasyshë gjatë planifikimit të aktiviteteve të ardhshme. Ajo në veçanti duhet t'i përket tematikës (procesive) – planifikim afatmesëm dhe planifikim për orën mësimore (Shtojca: 2/3-a 2/3-b).
  - Instrumentet për vlerësim të kualitetit të planifikimeve në nivel të shkollës, të cilat i shfrytëzojnë bashkëpunëtorët profesional, gjithashtu, duhet të mbahet evidencë se a është dhe sa është i sukseshëm planifikimi i diferencimit. (Shtojca 2/4).
  - Për arsimtarët të cilët kanë vështirësi në planifikimin e qasjes diferencuese ose inkluzionit për çfarë do qoftë baze (etnike, gjinore, sociale ...) EISH në bashkëpunim me ekipin për zhvillim profesional do të organozojë përkrahje në nivel të takimeve konsultative – personalisht ose në nivel të

aktivit, punëtori, duke propozuar literaturën ndihmëse dhe të ngjashme. Shtojca 2/5).

- 1.2. EISH kujdeset që orari i orëve për për mësimit dhe orari i orëve të aktiviteteve jashtëmësimore dhe aktiviteteve të lira të jetë i përpunuar ashtu që do të mundësojë qasje dhe pjesëmarrje të të gjithë nxënësve në mësimit, aktivitete jashtëmësimore dhe aktiviteteve të lira të nxënësve.

Numri i orëve të jetë barabarësisht i shpërndarë gjatë javës.

Orari nuk duhet të përmbajë orë të ashtuquajtura blok (përveç arsimit figurativ, arsimit teknik, edhe disa lëndëve zgjedhore).

Gjuhët dhe shkencat natyrore të jenë shpërndarë në mënyrë të barabartë gjatë javës.

Në paralelet në të cilat mësojnë nxënës me pengesa në zhvillimin trupor, të bëhet orar sa është e mundur me lëvizje më të vogëla nëpër shkollë.

Edhe nxënësve të cilët vijnë në shkollë me transport të organizuar, tu bëhet e mundshme qasja e papenguar në aktivitete jashtëmësimore dhe të lira.

- 1.3. Për nxënësit me NVA, sipas nevojës, planifikohet qëndrim i shkurtër në mësimit dhe bëhet orar adekuat i orëve, në pajtim me nevojat individuale.

2. Protokol për përshtatjen e programeve mësimore për fëmijët me nevoja të veçanta arsimore

- EISH propozon procedura dhe formularë për përgatitje të planit arsimor individual – PIA nga një ose më tepër lëndë mësimore për nxënësit të cilët kanë pengesa më të mëdhaja në mësimit për shkak të: Pengesave intelektuale, pengesa trupore, pengesa në dëgjim – të shurdhër dhe vështirësi në dëgjim, pengesa në pamje – të verbër dhe shkurtpamës, autizëm, pengesa në të folur, probleme në sjellje dhe në zhvillimin emocional, përmbajtje mësimore të pamiratuara në marrëdhënie me moshën e tyre kalendarike(Shtojca 2/6 – 2/15)

Rekomandohet PIA të përmbajë:

- Përshkrim të gjendjes së përgjithshme të nxënësit
- Përshkrim të funksionaliteteve (mundësi, anët e forta, interesi, afinitetet) dhe nevojat e nxënësit
- Qëllimet, aktivitetet dhe qasjet
- Strategjia (metodat, format, qasja)
- Resurset
- Përcjellje dhe vlerësim
- Korniza kohore

SHEMBUJ TË INSTRUMENTEVE DHE MODELEVE TË DOKUMENTEVE PËR FUSHËN 2

Shtojca 2/1. PROGRAMI PËR PUNË TË EKIPIT INKLUZIV SHKOLLOR

PROGRAMI PËR PUNË TË EKIPIT INKLUZIV SHKOLLOR

(shembuj nga shkolla)

Viti shkollor: _____/_____

Ekipi inkluziv shkollor në punën e vetë do të angazhoet në shkollë që:

Puna e arsimtarit të përshtatet me nevojat e përbashkëta për përparim të nxënësve;

Të zbatohen teknika të ndryshme dhe strategji në realizimin të punës mësimore;

Të forcohet vetëbesimi dhe vetërespektimi – trajnimet interne, puntoritë dhe takimet konsultative në shkollë ndihmojnë shumë që arsimtarët të çlirohen nga paragjykimet dhe frika dhe të motivohen të punojnë sipas nxënësve me NVA;

- Të nxitet dhe të përparojë kreativiteti;
- Të përmirësohet individualiteti dhe kreativiteti i jetës dhe punës;
- Të zbatohen teknikat për mendime kreative;
- Të zhvillohet mësimi kooperativ;
- Të përmirësohet zhillimi social dhe personal.

Për përpunimin e AI në shkollë, ekipi i AI në shkollë i planifikon aktivitetet si vijon:

AKTIVITETET	QËLLIMET	DETYRAT	BARTËSIT	REZULTATET E PRITURA	KOHA / REALIZIMI
1. Përgatitja e arsimtarëve – planifikimi global dhe tematik të programit mësimor për realizim në vitin shkollor 2016 / 2017	*Puna mësimore të përshtatet për nevojat zhvillimore dhe individuale dhe të të arriturave të nxënësve në pajtim me njohuritë shkencore për dallimet në zhvillimin e fëmijëve.	Në të gjitha lëmitë programore, sipas lëndëve mësimore, planifikojmë shfrytëzim dhe kombinim të pajetërsueshëm të të gjithë metodave bashkëkohore interaktive aktuale, format dhe mjetet për punë mësimore, me theks të veçantë ndaj: Mësimit përmes lojës, mësim përmes zgjidhjes së problemeve dhe hulumtim, në nivel i përshtatshëm me mësimin të nxënësit e moshës aktuale.	Arsimtarë EISH	*Në planifikimet, programi mësimor është e përshtatshëm; * drejt nevojave zhvillimore të përbashkëta dhe individuale për përpunim të nxënësve; *Planifikohen teknika të ndryshme dhe strategji për realizim e programës mësimore.	Gusht, Shtator Viti _____
2. Identifikimi i nxënësve me prirje dhe të talentuarit / identifikimi i tipit të suksesshëm; * Të planifikohet mësim shtues në pajtim me nevojat dhe interesat e nxënësve me PT	* Të identifikohen ata nxënës me prirje dhe të talentuarit / identifikimi i tipit të suksesshëm; * Të planifikohet mësim shtues në pajtim me nevojat dhe interesat e nxënësve me PT	* Identifikimi i karakteristikave për mësimin; * Identifikimi i karakteristikave krijuese; * Njohja e karakteristikave motivuese; * Identifikimi i karakteristikave sociale * Përgatitje e programit për mësim shtues	EISH Arsimtarë	*Janë të identifikuar nxënësit me afinitet të përgjithshëm për disa lëmi *Janë të identifikuar nxënës të talentuar nga disa lëmi *Janë përgatitur drafte të programeve për mësim shtues	Shtatori tetori, Viti _____
3. Planifikimi i programit për mësim plotësues	*Të sigurohet ndihmë të nxënësve të cilët kanë pengesa në nxënien e materialit mësimor në mësimin e rregullit- ndihmë për tejkalimin e vështirësive; *	* Përshtatja e përmbajtjeve nga materiali mësimor për tejkalimin e vështirësive në mësim; * Përshtatja e punës mësimore ndaj nevojave të nxënësve;	EISH Arsimtarë	* Është bërë së pari identifikimi i nxënësve me vështirësi në mësim * Janë bërë bazat për planifikime për mësim plotësues sipas lëndëve dhe klasave	Shtatori tetori, Viti _____
4. Drejtimet për përgatitje të PIA dhe plotësimi i formularëve të nevojshëm	*Të ndihmohet arsimtarëve në kuptimin e plotë të arsimimit inkluziv dhe arsimtarët të përgatiten në përgatitjen e PIA;	Takime konsultative, diskutime dhe trajnime interne.	EISH Arsimtarë	* Është rritur numri i arsimtarëve të cilët dine të përgatitin PIA * Janë të përgatitur PIA-të për të gjithë nxënësit për të cilët është vërtetuar se është e nevojshme. * Përmirësimi i punës ekipore të arsimtarëve	Gusht, Shtator Viti _____

6.	Punëtori me prindër	* prindërit të jenë të informuar për arsimin inkluziv dhe për inkluzionin e shkollës;	Përgjigje në pyetjet: *Me cilat sfida për inkluzionin duhet të meremi? *Si duhet të punëjmë për ta arritur qëllimin? *Çfarë paraqet ekipi për inkluzion në shkollë? *Si mund që prindërit të kontribuojnë në zhvillimin e arsimit inkluziv në bashkësinë?	EISH Arsimtarë	*Është rritur numri i prindërve të cilët e pranojnë arsimin inkluziv; *Është zmadhuar numri i prindërve të cilët i drejtohen EISH-së.	shitari – janari Viti _____
8.	Përkrahja e arsimtarëve në identifikimin (detektimin) të nevojave mësimore të fëmijëve	Arsimtarët ta ndërrojnë paradigmen nga identifikimi i (nevojat e veçanta" drejt identifikimit të nevojave për mësim të fëmijëve dhe drejt qasje, i cili fokusohet në identifikimin (detektimin) e vështirësive gjatë mësimin	Takime konsultative	EISH	*Është rritur numri i arsimtarëve të cilët dinë të identifikojnë dhe të ndihmojnë në pengesat specifike në mësimin e nxënësve	Gjatë vitit shkollor
9.	Përkrahje nga nxënësit – punëtori me anëtarë të bashkësisë së shkollës	*Të sigurohet përkrahje e nxënësve për nxënësit me NVA	Punëtori	EISH Arsimtarë	*Është rritur numri i nxënësve të cilët në mësim dhe jashtë saj u ndihmojnë nxënësve me vështirësi në mësim;	Gjatë vitit shkollor
10.	Përcelje dhe identifikim të fëmijëve të cilët kanë nevojë nga mësimi plotësues	*Të shfrytëzohet vërtetimi diagnostik në fillim të vitit shkollor *Nxënësit të vlerësohen në mënyrë formative	Përpunimi i drejtimeve dhe instrumenteve; Për mbajtjen e shënimeve, për mbledhjen e punimeve, eventualisht edhe të çek listave e të tjera.	EISH Arsimtarë	*Identifikimi në kohë të nxënësve me vështirësi gjatë mësimnxënies së materialit mësimor në mësimin e rregullt; *Është rritur numri i nxënësve të cilët me sukses i përballojnë përmbajtjet nga përshtatja e punës mësimore drejt nevojave të tyre individuale	Gjatë vitit shkollor

11.	Takime joformale me arsimtarët dhe kuadrin tjetër dhe biseda për dis pyetje ose vështirësi	*Të rritet bashkëpunimi e kudrit shkollor dhe të përgatitjen aktivitetet të përbashkëta individuale	Këmbimi ideve, propozimeve, mendimeve, konsultimeve	EISH	Është rritur numri i arsimtarëve të cilët kanë fituar përkrahje nga EISH.	Gjatë vitit shkollor
12.	Takime dhe konsultime me persona profesional jashtë shkollës	*Të fitohet ndihma profesionale plotësuese dhe përkrahja ; *Të këmbehen përvojat dhe idetë, si dhe bashkëpunimi në aktivitetet nga përmbajtje të caktuara	Takime, marrëveshje, konsultime dhe të tjera.;	EISH	*përparimi i arsimit inkluziv dhe i procesit edukativo-arsimor	Gjatë vitit shkollor
13.	Raport për punën e EISH	Të mbledhet (sumohet) realizimi i aktiviteteve dhe efektet nga puna e EISH edhe i arsimit inkluziv në shkollë.	*Vetëevaluimi i inkluzionit të shkollës dhe të punës së EISH *Finalizimi i portfolios inkluzive shkollore për vitin shkollor *Sumimi i aktiviteteve të EISH *Refleksioni i punës së EISH	EISH	*Është dokumentuar puna e EISH *Është bërë analiza e punës së EISH *Janë formuluar propozimet për punë për vitin e ardhshëm	Qershor Viti _____

Programi është i hapur edhe gjatë vitit shkollor dhe mund të jenë të kyçur edhe aktivitetet të tjera, po qe se ka nevojë.

Shtojca 2/2. Shembull për PLANIN AKSIONAR TË EKIPIT PËR INKLUZION TË NXËNËSVE ME NEVOJA TË VEÇANTA ARSIMORE

PLANI AKSIONAR

Detyra	Aktivitetet	Koha e realizimit	Bartës	Mënyra e realizimit (resurset)	Instrumentet	Rezultatet e pritura	Personi përgjegjës përcjellje	Buxheti i nevojshëm
Operacionalizimi i politikës për punë me nxënës me nevoja të veçanta arsimore dhe vështirësive emocionale	Përpunimi i programit vjetor për punë dhe planit aksional	Gusht	EISH	Drejtimet për punimin e programës vjetore për punën e shkollës		Në programet për punë janë bashkangjitur edhe aktivitetet për arsimin inkluziv	Anëtar nga EISH	
Identifikimi i nxënësve me PIA	Bisedë me arsimtarë dhe kujdestar, identifikimi i nxënësve me NVA të regjistruar në klasë të parë,	Shtatori	Arsimtarë EISH	Dialog, procedura për përcjelljen dhe përpunimin e PIA, Qendra këshilldhënëse për fëmijë dhe prindër SOS Fshati i fëmijëve, punëtorë social patrullues		Evidentimi i nxënësve me nevoja të veçanta arsimore dhe ndërtimi i strategjisë së veçantë për punë me ata		
Njohja e arsimtarëve lëndor nga klasa e gjashtë VI me nxënësit me NVA të cilët kalojnë nga mësimi klasor, në lëndor	Shkëmbimi i përvojave mes arsimtarëve klasorë dhe lëndorë me punën me këta nxënës (me dosie nxënësish)	Shtatori	Bashkëpunëtorë profesional, arsimtarë nga klasa a pestë V. Arsimtarë lëndor nga klasa e gjashtë VI.	Diskutime	Listë evidentuese për përcjellje, dosie e nxënësit	Pranim adekuat të nxënësve me PIA të cilët kalojnë në klasën e gjashtë VI.		
Përgatitja e planit individual arsimor	*Revidimi i PIA (forma, përmbajtja...) *Përgatitja e PIA (planifikim afatgjatë të mesëm dhe ditë të qëllimeve të diferencuara) *Përgatitja e PIA për nxënësit me PN nga klasa e parë	Në kointinuitet	Arsimtarë, bashkëpunëtorë profesional, prindër	*Programi vjetor për klasën adekuate *Gjetjet dhe mendime nga qendra DFZ, Qendra për dëgjim, të folur dhe zë, klinika për sëmundje të fëmijëve, Klinika për psikiatri	Formularë për PIA	Përshtatje e sukseshme e programit mësimor për nxënësit me PN.		

Përkrahja në kontinuitet e nxënësve me Pengea PN	*Biseda konsultative të bashkëpunëtorëve profesional me arsimtarët klasor, kujdestarë dhe prindër *Puna konsultativo-këshilluese me nxënësit me vështirësi emocionale dhe nevoja të veçanta	Gjatë vitit shkollor	Bashkëpunëtorë profesional, arsimtarë klasor, kujdestarë klasash, prindër dhe nxënës	Punë konsultative këshilldhënëse, Qendra këshilldhënëse për fëmijë dhe prindër SOS Fshat fëmijësh, punëtorë social dhe patrullues QPS	Dosie e nxënësit me PN	*Përmirësimi i të arriturave *Kështu në jetën e klasës, shkollë dhe bashkësinë vendore *Përforcimi i shkathësive dhe kapaciteteve prindore	
Përcjellja e aktiviteteve të të arriturave të nxënësve me NVA	*Evidentimi për suksesin rregullshëm dhe sjelljen e nxënësve me NVA *Revidimi i PIA	tremujor rrjedhës	Ekip për zbulim dhe kujdes për nxënësit me NVA, bashkëpunëtor profesional, arsimtarë klasorë, kujdestarë klasash	Lista e evidentuese për vlerësim	Listë evidentuese për përcjellje të nxënësve në mes PIA	*Vlerësimi i të arriturave *Kyçja e këtyre nxënësve në punë grupore dhe aktivitetet e lira të nxënësve	
Sigurimi i përkrahjes nga nxënësit	Bisedat këshilluese-konsultative me arsimtarët klasor dhe kujdestarë me klasën, bashkësinë e nxënësve, prindërit	Gjatë vitit shkollor	Bashkëpunëtor profesional, arsimtarë klasorë, kujdestarë klasash, arsimtarë lëndorë, prindër dhe nxënës	Punë këshilluese-këshilldhënëse, Qendra këshilluese për fëmijë dhe prindër SOS, fshat fëmijësh punëtorë social patrullues, QPS	Dosie e nxënësit me PN	Përmirësimi i të arriturave në socializimin e nxënësve me PIA	
Përmirësimi i gjendjes emocionale dhe sociale të nxënësve me NVA	*Biseda me nxënës*Biseda këshilluese me prindërit në mbledhjet prindore dhe takimet individuale *Testet	nëntori	Bashkëpunëtor profesional, arsimtarë klasorë, kujdestarë klasash, arsimtarë lëndorë, prindër.	Punë konsultative këshilluese	Social test (Moreno), Hanesstest	Zhvillimi i vetëbesimit dhe vetërespektit të këta nxënës	
Përmirësimi i praktikës inkluzive	Puna instruktive me arsimtarët	Gjatë vitit shkollor	Bashkëpunëtorë profesional, arsimtarë	Punë konsultative këshilluese		Arritja e qëllimeve të planifikuara në procesin edukativo-arsimor të fëmijëve me nevoja të veçanta.	

Shtojca 2/3-a. PLANI PËR ORË MËSIMORE

PLANI PËR ORË MËSIMORE

për _____ në klasën e _____

Tema nr. _____ ora nr. _____

Njësia mësimore: _____

Qëllimet	
Të priturat/rezultatet	
Mjetet mësimore dhe materialet	
Rrjedha e orës (aktivitetet për secilën pjesë të orës me format dhe teknikat)	
Korelacioni me:	
Kriteret për notim, mënyrat e ndjekjes dhe notimi i të arriturave dhe përparimi i nxënësve	
Detyrë shtëpie	
Specifikat për nxënësin/nxënësen me PIA: Rezultatet e pritura: Aktivitetet: Mjete dhe procedura për vlerësim:	
Refleksion:	

Shtojca 2/3-b. PLANI OPERATIV PËR ORË MËSIMORE

PLANI OPERATIV PËR ORË MËSIMORE

			Njësia mësimore:		Data:	
Koha	Qëllimet mësimore	Kriteret për sukses	Aktivitetet		Resurset	Fakte për të ariturat
			Përshkrimi	F/G/Ç/I		
Specifikat për nxënësin/nxënësen me PIA						
Koha	Qëllimet mësimore	Kriteret për sukses	Përshkrimi	F/G/Ç/I	Resurset	Fakte për të ariturat
Organizimi: Detajet për diferencim / grupe / roli i të moshuarit (lidhur me aktivitetet)				Vërejtje / mundësi për zgjerimi / thjeshtësimi i detyrave të shtëpisë		

Shtojca 2/4. PASQYRA PËR PLANIFIKIMIN E DIFERENCIMIT

Pasqyrë sumative nga vëzhgimet e përgatitjeve ditore të arsimtarëve për diferencim (të qëllimeve, të priturve dhe aktivitetetve)

Në periudhë nga ___ deri ___

Legjenda:

- rregullisht planifikon (në mbi 70% nga planifikimet e kontrolluara)
- kohë pas kohe planifikon (në 40% - 70% nga planifikimet e kontrolluara)
- rrallë planifikon (në më pak se 40% nga planifikimet e kontrolluara)

Nr.r.	Arsimtari	Kl.	Numri i planifikimeve ditore të kontrolluara*	Qëllime të diferencuara (për nxënësit me PIA)	Të pritura të diferencuara	Aktivitete të diferencuara

* Vërejtje: Duhet të kontrollohen më së paku 10 përgatitje ditore të zgjedhura rastësisht

Shtojca 2/5 DISA DREJTIME PËR DIFERENCIM

Diferencimi është përshtatje të mësimit dhe mësimin ndaj nevojave dhe mundësitë e nxënësve. Ai është proces me të cilin planifikohen aktivitetet në lidhje me qëllimet e programit mësimor, metodat e mësim-it dhe aktivitetet për mësim për t'u plotësuar nevojat e çdo nxënësi individualisht. Me atë sigurojmë që detyra të jetë adekuate për nevojat individuale të nxënësve, duke i kyçur edhe nxënësit me PIA.

Pse është i nevojshëm diferencimi?

- Puna edukativo-arsimore e arsimtarit dhe të mësuarit e nxënësve janë efektive atëherë kur janë të përshtatura sipas nevojave të nxënësve.
- Diferencimi jep mundësi për sukses të çdo fëmije dhe mundëson që të gjithë fëmijët të jenë aktiv.

Gjatë asaj duhet patur kujdes për nxënësit të sigurohet:

- Pavarësi në kryerjen e detyrave;
- Sigurimi i burimeve të nevojshme, mjete, materiale për punë;
- Parashtrimi i kërkesave të cilat bashkëveprojnë me interesat dhe aftësitë e nxënësve;
- Planifikimi / sugurimi i kohës së mjaftueshme që t'u përkushtohet të gjitha grupeve;
- Dozimi optimal në detyra (të mos jenë shumë të rënda/shumë të lehta)

Diferencimi është i bazuar në diagnozë

- Arsimtari patjetër të dijë se kur do të fillojë, me cilin do të punojë;
- Gjendja fillestare është pjesë nga “hyrja” (inputi) në arsim dhe nga ajo varet produkti i ardhshëm;
- Diagnostifikimi është fillimi (hyrje) në nxitjen e procesit të zhvillimit të nxënësit dhe në krijimin e kushteve për ate dhe është bazë për prognozimin të mundësive dhe për planifikimin të punës.

Çfarë duhet të dihet për nxënësin? (Çfarë të diagnostifikohet?)

- Zhvillimi kognitiv (paranjohuri në kuptim më të gjërë të fjalës);
- Zhvillim të folurit dhe gjuhës;
- Aspekti socializues i zhvillimit;
- Zhvillimi emocional;
- Zhvillimi fizik.

Te të gjitha komponentat përcillen dhe njihen:

- Rezultatet, gjendja (çfarë di fëmija)
- Proceset, aktivitetet (si rrjedhin proceset, aktivitetet)

Diagnoza mund të bëhet me ndihmën e procedurave të ndryshme teknike:

- indirekt (informata nga burime të tjera):
  - Informata nga prindërit e nxënësit
  - Informata nga pedagogu i shkollës/psikologu
  - Informata nga arsimtar tjetër, edukator në kopsht, kolegë nga mësimi klasor ose qëndrim ditor
  - Informata nga drejtori ose subjekte tjera
- direkt mbledhja e informacioneve:
  - Vëzhgimi
  - Çek lista ose fleta evidentuese
  - Shkallë të vlerësimit
  - Vlerësimi i krijimeve të gatshme (punime të nxënësit)
  - Biseda

Strategjitë për diferencim

Gjatë diferencimit mund të shfrytëzohen strategji të ndryshme si për shembull:

- Çdo nxënës punon në detyrën e vetë me tempo të vetë;
- Ligjërohet në nivelin e mesëm (materiale të njejta, pyetje, udhëzime) për të gjithë nxënësit, por më të aftit marrin detyrë më të komplikuar, ndërsa ata që kanë vështirësi, marrin ndihmë plotësuese;
- Ndarja e klasës në grupe sipas aftësive (çdo grup merr detyra të ndryshme sipas vështirësisë* të komplikuarës, por qëllimet e të mësuarit janë njëloj);
- Detyrat janë të renditura sipas komplikueshmërisë, ashtu që deri te e komplikuar arrinë vetëm më të aftit;
- Jepet detyrë e njejtë e hapur dhe çdonjëri punon me kualitet maksimal që mund ta arrijë;
- Nxënësit vetë zgjedhin detyra të cilat do t'i zgjedhin;
- Të gjithë kanë detyra të njejta, por në grup nxënësit ndihmohen me njëri tjetrin;
- Të gjithë marrin fleta punuese të njejta dhe i zgjedhin me tempon e vetë;
- Të gjithë nxënësit përpunojnë një aspekt të temës, por gjithkush në mënyrën e vetë.

Llojet e diferencimit

Diferencimi mund të realizohet sipas:

- **Rezultateve:** Nxënësve u jepen detyra të njejta dhe rezultate të ndryshme do të dalin në varësi nga aftësitë, vetëbesimin, përvojës etj. Ky diferencim tregon se çfarë ka bërë nxënësi.
- **Detyrë:** Nxënësit grupohen sipas nevojave të tyre dhe aftësive dhe u jepen detyra të ndryshme sipas nevojave të tyre, mundësive dhe aftësive. Disa detyra të ndryshme mund t'ju jepen atyre më pak të aftëve ose atyre me prirje. Ky diferencim tregon se për ku shkon nxënësi.
- **Mësimi individual:** Në klasa me shkallë të lartë të pavarësisë, nxënësit mundet që vetë ta ndjekin linjën e vetë për mësim, hulumtim ose aktivitet tjetër, në mënyrë individuale ose në grup.

Gjatë diferencimit mendoni:

- Se a është plotësuar nevoja e çdo grupi nxënësish?
- A ka evaluim të aktiviteteve të përfunduara/orët?
- A janë analizuar nevojat e çdo nxënësi?
- A ka vërtetim të shkathtësive të marra që më parë, kuptime, dije dhe qëndrime?
- Mendoni për mësimnxënien:
- Hyrja e arsimit;
- Detyra është shumë e rëndë/tepër e lehtë?

Shtojca 2/6. PROCEDURA PËR PËRPUNIMIN DHE PËRCJELLJEN E PIA**PROCEDURA PËR PËRPUNIMIN DHE PERCJELLJEN E PIA-së**

1. Ekipi inkluziv i nxënësit përgatit PIA për nxënësin me pengesa në pajtim me potencialet dhe nevojat e tij individuale dhe i realizon masat për përkrahje në mësim në pajtim me udhëzimet nga organet profesionale për vlerësim funksional, në afat prej 30 ditësh nga dita e fillimit të mësimin të nxënësit në shkollë ose, edhe nga dita e vërtetimit të nevojës për arsim sipas PIA-së.
2. Për çdo nxënës me pengesa përgatitet PIA afatgjate, afatmesme dhe afatshkurte. Në përpunimin e **PIA-së afatgjate** marrin pjesë të gjithë anëtarët të EIN.
  - Në PIA afatgjate definohen: lëndët me të cilat planifikohen qëllimet e diferencuara/rezultatet nga mësimi; temat me numrin e orëve; strategjitë/materialet didaktike/përshtatja e arsyeshme; resurset dhe suksesi.
  - PIA afatgjate përpunohet dhe i ofrohet kordinatorit të EIN-it në formë elektronike dhe të shtypur, më së voni deri në Tetor.
3. **PIA-në afatmesme (tematike)** e përgatit arsimtari i cili punon me nxënësin me pengesa në bashkëpunim me anëtarët tjerë të EIN.
  - Çdo arsimtar i cili përgatit PIA afatmesme ia ofron kordinatorit të EIN-it.
  - Pas përfundimit të temës, arsimtari në PIA afatmesme e regjistron rezultatin e arritur të nxënësit dhe i ja ofron kordinatorit të EIN-it në formë të shtypur. Në mbështetje lëshon edhe minimum tre punime të nxënësit që i dokumentojnë arritjet.
  - Para fillimit të çdo temeje të ardhshme, arsimtari përgatit PIA afatmesme për atë temë dhe ia ofron kordinatorit të EIN-it në formë elektronike.
4. Pas përfundimit të çdo tremujori, arsimtari klasor/udhëheqësi I paraleles ia lëshon notat (përshkruese/me numra) kordinatorit të EIN-it për rezultatin e arritur të nxënësit me NVA.
5. **PIA afatshkurte** është e inkorporuar në kuadër të përgatitjes ditore.
  - Çdo arsimtarë i cili i mban mësim nxënësit me pengesa dhe cili përgatit PIA afatmesme, në përgatitjen e tij ditore, mes tjerash, planifikon dhe qëllime të diferencuara/ rezultate nga mësimi, standardet e diferencuara për notim dhe aktivitete të diferencuara/ individualizuara dhe metoda (2/13.a.).
6. Në fund të gjysmëvjetorit të parë dhe në fund të vitit mësimor, kordinatori i EIN-it bën mbikqyrje në realizimet afatgjate, afatmesme dhe afatshkurte (implementuar në përgatitjen ditore) PIA dhe përgatit raport.

Shtojca 2/7. UDHËZIME PËR PUNIMIN E NVA DHE PROGRAMIT TË MODIFIKUAR**ETAPAT në procesin e përgatitjes së PIA-së**

1. Mbledhja e informacioneve për nxënësin (përgatija e profilit të nxënësit).
2. Vlerësimi në nivelin e të arriturave të nxënësit, duke i bashkangjitur edhe përparësitë dhe nevojat.
3. Identifikimi i nevojave prioritare për mësim të nxënësit.
4. Vedosja e detyrave vjetore dhe qëllimeve për arritjet e nxënësit.
5. Identifikimi i strategjive për përkrahje të nxënësit, përkundër rezultateve të vendosura nga mësimi.
6. Realizimi i PIA-së.
7. Kontrollim, evaluim dhe revidim të PIA-së.

KOMPONENTET të planit individual arsimor të (PIA)

1. Informacione për identifikim të nxënësit (profil i nxënësit).
2. Niveli rrjedhës të të arriturave në lëmitë e ndryshme.
3. Nevojat prioritare për mësim të nxënësit.
4. Detyrat vjetore dhe qëllime të arritura/rezultatet nga mësimi i nxënësit.
5. Strategjitë mësimore dhe strategjitë për notim.
6. Korrnizat kohore për realizim.
7. Raport për përparimin.
8. Anëtarët e ekipit.
9. Përcjellja, e evaluimit dhe revidimi.

STRUKTURA e planit individual arsimor (PIA)

Në shtojcë të informatava personale themelore në lidhje me fëmijën, PIA kyc:

- Historiku i arsimit;
- Të dhëna për intervenime e mëparshme;
- Historiku mjekësor (në rast se ka);
- Përshkrimi i nivelit të tanishëm të funksionimit të fëmijës/statusi zhvillimor në tërësi, ndërsa pastaj sipas fushave të zhvillimit-kognitiv, emocional, motivues, statusi fizik dhe social (mundësitë mentale dhe funksionalitetet e fëmijës);

- Karakteristikat individuale të fëmijës: preferencat , aftësitë, nevojat, interesat dhe ngjashëm;
- Fushat prioritare në të cilat nxënësi ka nevojë për përkrahje (fusha ku përparimi shkon më ngadalë);
- Grupimi i fushave prioritare në fushat e ndryshme funksionale gjatë sëcilës obligativisht meren parasyshë qëllimet e dhëna zhvillimore dhe intervenimet nga trupi profesional për vlerësim funksional;
- Të dhëna përkatëse për notimin si dëshmi për vendimin se nxënësi ka nevojë për përkrahje;
- Qëllime/rezultate të planifikuara nga mësimi të cilat duhet të jenë specifike, të matshme dhe të arritshme;
- Strategji mësimore dhe strategji për notim; (format, metodat, teknikat, aktivitetet, mjetet/resurset mësimore të nevojshme për realizimin e PIA;
- Lloje, nivele, përmbajtje dhe frekuenca të përkrahjes;
- Korniza kohore dhe vendi i realizimit të PIA (shkollë/klasë...);
- Raport për përparimin (në të cilin evidentohen rezultatet e arritura nga mësimi, mënyra se si do të informohet për të arriturat e nxënësit, periudha kohore në të cilën do të përgatitet raporti dhe frekuenca e informimit);
- Emra dhe pozita punuese të anëtarëve të ekipit për punimin dhe realizimin e PIA;
- Ndjekja e përparimit të nxënësit, pasqyra dhe revidimi i PIA.

PROCEDURA PËR PËRPUNIM DHE NDJEKJE TË PROGRAMËS SË MODIFIKUAR

Në afat prej 30 ditësh nga dita e fillimit të mësimit të nxënësit në shkollë ose edhe nga dita për përcaktimin të nevojës për arritje të disa njohurive dhe shkathtësive sipas programës së modifikuar, ekipi inkluziv për nxënësin përgatit programë të modifikuar për nxënësin me pengesa/nevoja komplekse dhe në pajtim me nevojat individuale dhe potencialleve dhe i zbaton masat për përkrahje në mësim në pajtim me udhëzimet nga organet profesionale për vlerësim funksional.

Nevoja për arsimim sipas programës së modifikuar ekipi inkluziv për nxënësin e përcakton pas raportit të realizuar për përparimin e nxënësit i cili obligohet pas revidimit të PIA-së dhe konstatimit se nxënësi përsëri nuk i ka arritur qëllimet e planifikuara/rezultatet nga mësimi. EISH në pajtim me prindin e udhëzon nxënësin te oragni profesional për vlerësim funksional dhe pas marrjes së udhëzimeve nga PIA përgatit programë të modifikuar për nxënësin dhe i realizon masat për përkrahje në mësim.

1. Programa mësimore e modifikuar përgatitet për nxënësit me nevoja komplekse.
2. Programa mësimore e modifikuar përgatitet për çdo periudhë edukativo-arsimore të shkollimit fillor klasa (I-III; IV-VI; VII-IX).
3. Në përpunimin e **programës së modifikuar** marrin pjesë të gjithë anëtarët e EIN të shkollës fillore dhe shkollës fillore me qendër resursesh ku mund të realizohet edhe pjesa nga programa e modifikuar.

Në **programën e modifikuar** me periudhë zhvillimore definojnë:

1. Lëmitë (lëminë edukativo-arsimore) në të cilën nxënësit duhet të arrijnë dhe zhvillojnë pavarësi, zhvillim personal dhe marrëdhënie sociale përkatësisht shkathtësi jetësore. 2. Bëhet grupimi i të gjitha lëmive në lëmitë e ndryshme funksionale gjatë së cilës detyrueshëm merren parasysh qëllimet zhvillimore të rekomanduara dhe intervenimeve nga organi profesional për vlerësim funksional.
4. **Programën e modifikuar (tematike) afatmesme** e përgatit arsimtari i cili punon me nxënësin sipas programës së modifikuar në bashkëpunim me anëtarët tjerë të EIN-it.
  - Në programën e modifikuar (tematike) definojnë qëllimet/rezultatet nga mësimi, të bazuara në kompetencat me të cilat nxënësi duhet të arrijë: njohuri elementare dhe shkathtësi për kujdes të vetanë dhe realizimin e shprehive kulturo-higjienike, jetesë të shëndetshme, funksione psikomotorike, komunikim themelor, marrëdhënie interpersonale, marrëdhënie shoqërore dhe marrëdhënie me ambientin e jashtëm.
  - Çdo arsimtarë i cili përpunon programë të modifikuar ia ofron kordinatorit të EIN-it në formë elektronike dhe të shkruar, më së voni deri në Nëntor. – Pas kryerjes të çdo tremujori, arsimtari klasor/udhëheqësi i paraleles në mënyrë përshkruese e evidenton suksesin e arritur/përparim të nxënësit dhe ia ofron kordinatorit të EIN-it në formë të shtypur. Në mbështetje lëshon edhe minimum tri dëshmi/ punime nga nxënësi që i dokumentojnë të arriturat.
  - Para fillimit të çdo teme të ardhshme, arsimtari përpunon programë afatmesme të modifikuar për atë temë dhe ia ofron kordinatorit të EIN-it në formë elektronike.
5. Pas përfundimit të çdo tremujori, arsimtari klasor/udhëheqës i paraleles ia lëshon notat nga notimi përshkrues kordinatorit të EIN-it për suksesin e arritur të nxënësit me nevoja komplekse.
6. Programa e modifikuar afatshkurte është e inkorporuar në kuadër të përgatitjes ditore.
  - Çdo arsimtarë i cili i mban mësim nxënësit sipas programës së modifikuar edhe për të cilën përpunon programë afatmesme, në përgatitjen e vetë ditore, mes tjerash, planifikon edhe qëllime të diferencuara/rezultate nga mësimi, standarde të diferencuara për notim dhe aktivitete të diferencuara/aktivitete të individualizuara dhe metoda.

Në fund të gjysmëvjetorit të parë dhe në fund të vitit shkollor, kordinatori i EIN-it bën mbikqyrje në realizimin e programës së modifikuar afatgjate, afatmesme dhe aftshkurte (të implementuar në përgatitjen ditore) dhe përgatit raport.

DREJTIME PËR PËRPUNIM TË PROGRAMËS SË MODIFIKUAR

ETAPAT në proces të përgatitjes së programës së modifikuar

1. Mbledhja e informacioneve për nxënësin (përgatitje të profilit të nxënësit).
2. Vlerësim në nivel të arritjes së nxënësit.
3. Identifikimi i nevojave prioritare për mësim dhe arritjes së shkathtësive të nxënësit.
4. Parashtrimi i detyrave dhe qëllimeve zhvillimore të arritjes/rezultatet nga mësimi për nxënësin (sipas periudhave edukativo-arsimore).
5. Identifikimi i strategjive për përkrahje të nxënësit, përkundër rezultateve të parashtruara nga mësimi.
6. Realizimi i programës së modifikuar.
7. Pasqyrë, evaluim dhe revidim të programës së modifikuar.

KOMPONENTET e programës së modifikuar

1. Informacione për identifikim të nxënësit (profil i nxënësit).
2. Niveli rrjedhës për të arriturat në lëmi të ndryshme.
3. Nevojat prioritare për mësim dhe arritje të shkathtësive.
4. Detyra dhe qëllime zhvillimore të arritjeve /të rezultateve nga mësimi i nxënësit (sipas periudhave edukativo-arsimore).
5. Strategjitë mësimore, strategjitë për përkrahje të zhvillimit të shkathtësive jetësore dhe strategjive për notim.
6. Korrnizat kohore për zbatim.
7. Raport për përparimin.
8. Anëtarët e ekipit.
9. Ndjekje, evaluim dhe revidim.

STRUKTURA e programës, mësimore të modifikuar

- historia e arsimit;
- të dhëna për intervenimet e mëparshme;
- historia medicinale;
- përshkrim të nivelit të tanishëm të funksionimit të fëmijut/statusi zhvillimor në tërësi, ndërsa pastaj sipas lëmvive të statusit zhvillimor-kognitiv, emocional, fizik, dhe social (mundësitë momentale dhe funksionalitete të fëmijut);
- karakteristikat individuale të fëmijut: preferencat, aftësitë, nevojat, interesat e tjerë;
- identifikimi i të gjitha lëmvive në të cilat nxënësi ka nevojë për përkrahje (lëmi në të cilën përparimi shkon shumë ngadalë);
- grupimi në të gjitha lëmitë, në lëmitë e ndryshme funksionale gjatë së cilës në mënyrë të detyrueshme merren parasyshtë qëllimet zhvillimore të udhëzuara dhe intervenime nga organi profesional për vlerësim funksional;
- të dhënat adekuate për notimin si dëshmi për vendimin se nxënësi ka nevojë nga ky lloj përkrahjeje;
- planifikohen qëllimet/rezultatet nga mësimi të cilat duhet të jenë specifike, të matura dhe të arritshme;
- identifikimi i strategjive të mësimimit, strategjive për përkrahje të zhvillimit të shkathtësive jetësore dhe strategjive për notim (forma, metoda, teknika, aktivitete, mjete mësimore/resurse, të nevojshme për realizimin e programës së modifikuar);
- llojet, nivelet, përmbajtja dhe frekuencat e përkrahjes; – korniza kohore dhe vendi i realizimit të programës së modifikuar (shkollë, klasë, në kushte shtëpiake dhe të tjera);
- raport për përparimin (në të cilin evidentohen rezultatet e arritura nga mësimi, mënyrës si do të informohet për arritjet e nxënësit, periudha kohore në të cilën do të përgatitet raporti dhe frekuenca e njoftimit);
- Emrat dhe pozicionet të anëtarëve të ekipit për përpunim dhe dhe realizim të programës së modifikuar;
- Përcjellje, evaluim dhe revidim të programës së modifikuar.

Ndonjëherë është me rëndësi më parë të krijohen kushte që të jetë i suksesshëm fëmiju në ndonjë aktivitet, me qëllim që të ngritet niveli i vetëbesimit dhe më pastaj të punohet në arritjen e e disa qëllimeve të diferencuara arsimore më të larta /rezultatet nga mësimi.

Përgjatë përcaktimit të aktiviteteve konkrete të cilat do të sjellin deri te arritja e qëllimit, nuk guxojmë të harrojmë të përgjigjemi në pyetjet: kush, kur dhe ku do t'i realizojë aktivitetet e planifikuara.

QËLLIMET DHE DETYRAT

Qëllimet tregojnë për rezultatet e dëshiruara ose të arritura të cilat priten pas planifikimit të kohës për arritjet e tyre. Rezultatet e pritura janë të shprehura si deklaratat pozitive të cilat e përshkruajnë sjelljen, e cila paraprakisht vëzhgohet (ate të cilën nxënësi e arrinë, sesa ate që do ta arrijë), ose shkathtësi, ose ngjarje e cila do të ndodh gjatë kohës, së ose pas realizimit të PIA.

Qëllimet mund të jenë afatshkurta (javore, mujore) ose afatgjate (gjysmëvjetore, vjetore) në varshmëri të periudhës kohore e cila është e definuar.

Qëllimet e definuara mirë janë të qarta, konkrete, të realizueshme dhe të matshme. Me rëndësi është që qëllimet të jenë të definuara ashtu që të mundet të maten të arriturat e tyre.

Realizueshmëria e qëllimeve vlerësohet jo vetëm në lidhje me mundësinë e fëmijës, por edhe në mundësitë reale të prindërve dhe shkollës, që të kyçen në stimulimin e fëmijës. Qëllimet e vendosura lartë mund të sjellin deri në stagnim ose regresion në zhvillimin e fëmijës, të kenë ndikim negative ndaj vetëbesimit dhe motivimit.

Gjatë arritjes së qëllimeve shumë është e rëndësishme të caktohet orari ose prioriteti. Ndonjëherë është e rëndësishme së pari të krijohen kushte që fëmija të jetë i sukseshëm në ndonjë aktivitet me qëllim që të ngritet niveli i vetëbesimit, ndërsa mëpastaj të punohet që të arrihen disa qëllime arsimore më të larta.

Detyrat janë hapat e nevojshëm, të cilat duhet të ndërmerren që të arrihet qëllim konkret, dhe duhet mirë të përpunohen dhe konkretizohen.

Kur do të përcaktohen aktivitetet konkrete të cilat do të sjellin deri te arritja e qëllimit, nuk duhet të harrojmë të përgjigjemi në pyetjet: Kush, kur dhe ku t'i realizojë aktivitetet e planifikuara.

DOKUMENTACIONI I PËRPARIMIT DHE EVALUIMI I EFEKTIVITETIT

Pjesë përbërëse e planit individual arsimor është vlerësimi i vazhdueshëm dhe mbledhja e të dhënave të cilat do të shfrytëzohen që të vërtetohet përparimi i fëmijës. Mes metodave për vlerësim janë: Shembuj nga punimet, skema të shkruara për sjellje, listat kontrolluese, shënimet anekdoteske, teste në bazë të kriterëve për arritje/standardet për vlerësim.

Është e nevojshme të caktohet vendi i realizimit të planit individual shkollor Hapësira më e natyrshme, dhe për ate vendi më i mirë për realizimin e planit individual arsimor është shkolla/ klasa. Për atë shkak, duhet të krijohen kushte për realizimin e tij në kuadër të aktiviteteve të përbashkëta në klasë, ku është e mundur, sepse ndarja e fëmijës në klasë, mund të jetë dekurajuese.

Pjesë e aktiviteteve të planifikuara mund dhe duhet të realizohen në rrethin familjar me ndihmën e prindërve, vëllezërve dhe motrave. Kur plani do t'i caktojë ushtrimet individuale (si p.sh., të folurit), dhe ata mund të realizohen në shkollë, realizimi i tyre është e mundur në qendrën e shërbimeve, qendrës shëndetësore ose në shtëpi.

PARIMET E EKIPIT PËR PËRCJELLJE TË FËMIJËS:

Vlerësime komplete dhe gjithëpërfshirëse të fëmijës duke i patur parasysh të gjitha aspektet e zhvillimit të tij dhe jetën.

Respektimi i dëshirave të prindërve dhe fëmijëve çdoherë kur ajo është e mundur (qëllimet tona nuk duhet të imponohen, sepse ajo do të shpjen drejt rezistencës dhe tregimit të reaksioneve negative emocionale, të cilat do të na shpiejnë pas). Komunikim mes anëtarëve të ekipit është partneriteti, me respektim të mendimeve dhe propozimeve të të gjithëve në ekip, të cilat mund të jenë të ndryshme, sepse sjellja e nxënësit nuk ndodh në të njëjtin kontekst social ose kohë. Kjo është në veçanti e rëndësishme kur fëmija vjen nga një rreth i rrezikuar kulturor e social.

Ekipi është i fokusuar në potencialin e fëmijës dhe ata i përcaktojnë aktivitetet dhe detyrat individuale të çdo anëtari të ekipit. Kënaqësia e fëmijës është bazë e fuqishme për krijimin dhe mbajtjen e motivimit.

Ajo është me rëndësi qenësore se puna ka suksese të vogla, por të realizueshme dhe të arritura, dhe për ate janë të gjithë të ndërgjegjshëm (prindi dhe fëmija dhe anëtarët e ekipit, arsimtarët).

Qëllimi kryesor/ prioriteti është çdoherë në interesin më të mirë të fëmijës (arsim, punë, motivim, ndjenja e suksesit, pranimi i pjesëmarrësve) dhe duhet të jetë kriter i vetëm i validitetit të masave dhe qëllimeve (anëtarët e ekipit mund të kenë ide të ndryshme për ate se çfarë është më e mirë për fëmijën, stimulime të cilat japin rezultate),

VLERËSIMI

Me implementimin e planit individual arsimor parashtrohet si pyetje – si të realizohet vlerësimi i fëmijës me pengesa, i cili mëson në shkollat e rregullta sipas PIA? A duhet të realizohet në bazë të standardeve shtetërore për vlerësim ose në varësi me qëllimet në PIA.

Nëse fëmija mirë përparon dhe arrinë rezultate të caktuara nga planet individuale arsimore, por ato të arritura ende janë nën ose në nivelin e rezultatit minimal nga aktivitetet e planifikuara, do ta vlerësojmë për të arriturën, ndërsa tjetrën do të vazhdojmë ta realizojmë. Do të bëjmë vlerësim tonin dhe do ta shpërndajmë me anëtarët e ekipit inkluziv dhe do të sjellim vendim të përbashkët.

Nota duhet të jetë motivuese për fëmijën, dhe çdoherë kur është e mundur duhet të shfrytëzohet notimi me shkrim.

NOTIMI

Me implementimin e planit arsimor-individual parashtrohen pyetjet vijuese:

Si të bëhet notimi i fëmijës me pengesa, i cili meson në shkollë të rregullt sipas PIA ose sipas programs së modifikuar? Atë bëhet notimi sipas standardeve shtetërore për notim ose në raport për qëllimet/ rrezultatet e mësimin në PIA.

Notimi i nxënësve me pengesa është pjesë përbërëse e procesit të mësimdhënies dhe mësimnxënies dhe paraqet proces të përcjelljes në kontinuitet, kontrollim dhe vlerësim të të arriturave të nxënësve në mësim.

Mënyra e ndjekjes dhe notimit të secilit nxënës veç e veç përshtatet në bazë të aftësive të tij kognitive, mundësive, kufizimit të mënyrës së shprehurit.

Për nxënësit të cilët ndjekin mësimin sipas planit individual arsimor, notimi është sipas angazhimit të nxënësit dhe shkallës së arriturave të qëllimeve /rrezultateve të përshtatura nga të mësuarit dhe standardeve për notim, ndërsa për nxënësit të cilët ndjekin mësimin me program të modifikuar sipas angazhimit dhe shkallës së të arriturave të qëllimeve/rrezultateve të përshtatura kuptueshëm nga mësimi dhe standardet për notim.

Nëse fëmija përparon mirë dhe nëse arrin qëllime/rrezultate të caktuara nga planet individuale arsimore, por ata të arritura ende janë nën nivelin e minimumit nga të arriturat e aktiviteteve të planifikuara, do ta notojmë për të arriturat, kurse pjesën tjetër do ta vazhdojmë ta analizojmë. Do të bëjmë vlerësimin tonë dhe do ta shpërndajmë me anëtarët e ekipit inkluziv dhe do të sjellim vendim të përbashkët.

Për notimin e të arriturave të nxënësit shfrytëzohet notimi diagnostik, formativ dhe sumativ gjatë së cilës mënyra e notimit përshtatet me nevojat specifike të nxënësve me zbatim të: testeve me shkrim në alfabetin e Braillit, format i zmadhuar, në versionin elektronik, në formatin audio dhe ngjashëm, përdorimi i teknologjisë asistive, kohë më të gjatë për testim, ndihmë për leximin e pyetjeve të testit, pauza të mbikqyrura dhe plan arsimor fleksibil, presencë e asistentit arsimor.

Nota duhet të jetë motivuese për fëmijën dhe gjithmonë kur është e mundëshme të shfrytëzohet notimi me shkrim.

Për mënyrën e notimit të nxënësve me pengesa është përgatitur rregullore e veçantë.

Shtojca 2/8. PROCEDURA PËR PËRPUNIMIN E PIA**PROCEDURA PËR PËRPUNIMIN E PIA**

(shembuj nga shkolla)

Hapat për përpunimin e PIA

1. Analiza e situatës dhe mbledhja e të dhënave dhe informacioneve për fëmijën
2. Përpunimi i profilit pedagogjik të fëmijës
3. Caktimi i prioriteteve për ofrimin e përkrahjes
4. Caktimi i qëllimeve të fundit, plan detal të aktiviteteve dhe zhvillimi i strategjive për përkrahje

Përmbajtja e dokumenteve të PIA-së

PIA është dokument i shkruar i shkollës, në të cilin planifikohet përkrahje plotësuese në arsimin dhe edukimin e nxënësit.

PIA formulari përmban:

- Të dhëna personale të nxënësit/nxënëses.
- Profili pedagogjik i nxënësit/nxënëses – përshkrim i shkurtër i zhvillimit dhe arsimimit, gjendja e nxënësit/nxënëses.
- Vlerësimi i nevojave për përkrahje – qëllimi i procesit edukativo-arsimor, përkatësisht nevoja nga përkrahja plotësuese.
- Plani i aktiviteteve sipas lëndëve mësimore/lëmive –përshkrim operacionalizues të përkrahjes me aktivitete individuale, përkatësisht hapat dhe renditja e tyre në grupe edhe nëpër orë, nëpër klasa, si dhe përshkrimi i orarit jashtë nga paralelja, kur ajo është e nevojshme.

Kush e përpunon PIA-në?

Ekipin për përpunimin e PIA-së për nxënësit e përbëjnë:

- arsimtarët klasorë/lëndorë
- punëtori profesional në shkollë
- prindi i nxënësit
- personi profesional i jashtëm (sipas nevojës)

Procedurat për përpunimin e PIA

- Kujdestari i klasës me EISH i mbledh të dhënat e nevojshme dhe informacione, e analizon situatën dhe përpunon profil pedagogjik të nxënësit/nxënësës.
- Vlerësohen nevojat për përkrahje dhe lëmitë prioritare për të cilat është e nevojshme që të përpunohet PIA. Punohet në mënyrë ekipore, në takimet e punës së anëtarëve të EISH.
- EISH sjell vendim për përpunimin të PIA dhe formon ekip për përkrahje plotësuese, i cili e përpunon PIA për nxënësin.
- EISH pas sjelljes së vendimit për pranimin e propozimit të Drejtorit të shkollës, propozon anëtarë për ekipi për dhënie të nihmës dhe përkrahje plotësuese të nxënësit.
- Drejtori i shkollës, pas marrjes së pëlqimit me shkrim nga prindi, përkatësisht kujdestari, formon ekip për dhënie të përkrahje plotësuese të nxënësit.
- Ekipin për përkrahje plotësuese në shkollë e përbëjnë:
  - Arsimtari i klasës të paraleles, përkatësisht arsimtari klasor / kujdestar, arsimtari lëndor,
  - Bashkëpunëtori profesional,
  - prindi, përkatësisht kujdestari i fëmijës, në pëlqim me nevojën e nxënësit,
  - asistenti pedagogjik (vullnetar), përkatësisht profesioist jashtë shkollës me propozim të prindit/kujdestarit
- Prindi nënshkruan pëlqim për punimin e PIA
- Anëtarë të ekipit për përkrahje plotësuese dhe prindi përpunojnë strategji për përkrahje dhe plan detal të aktiviteteve për disa lëndë mësimore/lëmi.
- Ekipi për përkrahje plotësuese të nxënësit, përgatit PIA.
- Prindi, përkatësisht kujdestari, jep pëlqim për realizimin e PIA.
- PIA e përpunuar, ekipi profesional për arsim inkluziv të shkollës e lëshon deri te Këshilli i arsimtarëve për miratim.

Vlerësim i nxënësit sipas PIA

- Vlerësimi bëhet sipas qëllimeve të përcaktuara dhe rezultateve të pritura nga PIA.
- Në procesin e vërtetimit dhe vlerësimit është e nevojshme që të përshtaten kërkesat/detyrat/pyetjet për nxënësin me PIA.
- Rezultatet e pritura mund të jenë tërësisht të arritura (nota 4 dhe 5) dhe pjesërisht të arritura (notat 2 dhe 3).
- Gjatë notimit të nxënësve me PIA është e nevojshme t'i iket notës pamjaftueshëm (1). Preferohen:
  - Ndryshimi i strategjive të përshtatjes me revidim eventual të rezultateve të pritura
  - Mësimi plotësues

Evaluimi i fëmijës sipas PIA

- Evaluimin (vlerësimi) e PIA-së e përbëjnë teknikat si vijojnë:
- Vlerësimi i shkallës së arritur (rezultatet e pritura) të cilat janë të definuara në kuadër të aktiviteteve të planit në PIA
- Anëtarë të EISH bashkërisht vlerësojnë se sa nxënësi/nxënësja i ka përvetësuar rezultatet e pritura
- Vlerësim të shkallës së efikasitetit të disa lloje përshtatjesh të parapara me PIA dhe të zbatuara gjatë mësimit.
- Anëtarë të EISH bashkërisht e vlerësojnë shkallën e efikasitetit të disa strategjive të zbatuara. Vlerësohet suksesshmëria në:
  - Përshtatje të përmbajtjeve, metodave, formave dhe të mjeteve konkretizuese dhe vlerësimi
  - Përshtatje e hapsirës/kushtet në të cilat mbahet mësimi (largimi i barrierave fizike, organizimi specifik dhe orari i aktiviteteve)
  - Përshtatje e përmbajtjeve të mësimit dhe standardet e të arriturave

Shtojca 2/9. FLETA PËR OBSERVIM TË NXËNËSIT NË KLASË**FLETA PËR OBSERVIM TË NXËNËSIT NË KLASË**

Emri dhe mbiemri i nxënësit	
Data e observimit	
Arsimtari/Lënda	
A është paraparë që për nxënësin të planifikohen qëllime të diferencuara	
A janë planifikuar për nxënësin aktivitete të veçanta	
Si është planifikuar koha për realizimin e aktiviteteve	
Raporti i nxënësit me arsimtarin dhe arsimtarit me nxënësin	
Raporti i nxënësit ndaj: <ul style="list-style-type: none"> • Detyrave që i merr, • Nxënësve tjerë • Materialit didaktik 	
Pozita e trupit, mënyra e të ndejturit, shkathtësia...	
Raporti i nxënësve të tjerë ndaj nxënësit	

Bashkëpunëtori profesional

_____

Shtojca 2/10. FLETA PËR VLERËSIMIN E NXËNËSIT

FLETA PËR VLERËSIMIN E NXËNËSIT _____ **data:** _____

<p>Perspektiva e familjes ose e fëmijës</p>			
<p>Perspektiva profesionale</p>	<p>Funksionet trupore dhe struktura</p>	<p>Aktiviteti</p>	<p>Pjesëmarrja</p>
<p>Përkrahja dhe lidhja</p>	<p>Faktorët e mjedisit</p>	<p>Faktorët personal</p>	<p>Informata tjera</p>

Shtojca 2/11. PROFILI PEDAGOGJIK I NXËNËSIT/NXËNËSES

PROFILI PEDAGOGJIK I NXËNËSIT/NXËNËSES

Përparësitë (anët e forta) dhe intereset e nxënësit/nxënësës	Nevoja për përkrahje
Të mësuarit dhe si mëson (të ndahen faktete e rëndësishme për të ariturat e deri tanishme arsimore, llojet e të mësuarit, qëndrimi ndaj shkollës, motivimi për mësim, intereset, lëmitë dhe si këta aspekte të sjelljes manifestohen në situata të ndryshme)	
Shkathësitë sociale (të ndahen faktet e rëndësishme për raportin me të tjerët, të ritur dhe moshatarë, respektimi i rregullave dhe reagimi në situata konkrete)	
Shkathësitë e komunikimit (të ndahen faktet e rëndësishme për mënyrat e shkëmbimit të informatave me të tjerët, duke kështu edhe shkallën e njohjes së gjuhës në të cilën arsimohet si dhe pengesat në shfrytëzimin e mjeteve simbolike dhe vizuale të komunikimit)	
Pavarësia dhe kujdesi për veten (të ndahen faktet e rëndësishme për aftësitë për përkujdesjen për vete dhe ti plotëson obligimet e përditëshme në shtëpi dhe në shkollë)	
Ndikimi i jashtëm i të mësuarit (të ndahen faktet e rëndësishme për kushtet familjare dhe të tjera të cilat mund të ndikojnë në të mësuarit dhe përparimin e nxënësit)	
Fushat dhe nevojat prioritare të identifikuara për përkrahje në arsim	Përkrahja shtuese për të cilën është e nevojshme leje:

Shtojca 2/12. PLANI INDIVIDUAL ARSIMOR AFATGJATË DHE AFATSHKURTËR

PLANI INDIVIDUAL ARSIMOR AFATGJATË

Emri dhe mbiemri _____, Datëlindja _____, Klasa _____
 Arsimtari _____, Data _____, Ndihma nga prindët _____

Lëndët mësimore	Temat me numrin e orëve	Qëllimet mësimore /rezultatet nga mësimi	Strategji/materiale didaktike/përshtatje e kuptueshme	Resurse	Suksesi

PLANI INDIVIDUAL ARSIMOR AFATSHKURTË

Emri dhe mbiemri _____, Datëlindja _____, Klasa _____
 Arsimtari _____, Data _____
 Lënda mësimore _____, Tema _____

Përmbajta mësimore me numrin e orëve	Qëllimet/rezultatet mësimore	Suksesi

Shtojca 2/13-a. FORMATI I PLANIT INDIVIDUAL ARSIMOR

PLANIFIKIMI I PUNËS MË NXËNËS SIPAS TEMAVE DHE PËRMBAJTJEVE

FUSHA/LËNDA	Nxënësi						
	A duhet të përshtatet qasja				Ndryshime		
	Nuk duhet	Hapësira dhe kushtet	Prëmbajtjet	Metodat	Masat plotësuese për përkrahje	Ndryshime në programin	Vlerësimi në çfarë mënyrë)

Vazhdon në faqen tjetër

VLERËSIMI I NEVOJAVE PËR PËRKRAHJE				
Masat/lloji i përkrahjes	Masa të nevojshme/lloje të përkrahjes (aktivitete, iëndët, fushat)	Përshkrim i shkurtër i masave/llojet e përkrahjes dhe qëllimet	Realizimi dhe evaluimi	
Përshtatja e metodave, materialeve dhe mjeteve mësimore (masa për individualizim)				
Përshtatja e hapësirës/kushtet në të cilat realizohen aktivitetet/mësimi (si p.sh. menjarimi i barrierave fizike, organizimi specifik dhe orari i aktiviteteve, etj.)				
Ndryshimi i përbajtjes së aktiviteteve dhe të priturave, në realitet i përbajtjes mësimore dhe standardeve arsimore				
Masa të tjera të përkrahjes				

Shtojcë 2/13-b. FORMATI I PLANIT INDIVIDUAL ARSIMOR

PLANI INDIVIDUAL ARSIMOR

TË DHËNAT PERSONALE PËR NXËNËSIN (PROFILI I NXËNËSIT)	
Emri dhe mbiemri	
Datëlindja	
Vendi dhe adresa ku jeton	
Emri dhe mbiemri i prindit/kujdestarit	
Vendi dhe adresa ku jeton prindi/kujdestari (në rast se nuk është e njëjta)	
Rezultati mjekësor/dokumentacioni	
Klasa	
PËRSHRIMI I TANISHËM I FUNKSIONIMIT TË FËMIJËS	
Statusi zhvillimor në tërësi (mundësitë dhe funksionalitetet momentale të fëmijës)	
Zhvillimi – statusi kognitiv	
Statusi motivues	
Statusi fizik	
Statusi emocional	

TË DHËNAT PERSONALE PËR NXËNËSIN (PROFILI I NXËNËSIT)	
Statusi social	
NIVELI RRJEDHËS I TË ARRITURAVE NË FUSHA TË NDRYSHME	
Informata të rëndësishme për arsimimin e mëparshëm, masat e individualizimit, rehabilitimit dhe ngjashëm	
Fushat prioritare në të cilat nxënësi ka nevojë për përkrahje (fush ka përparimi shkon më ngadalë)	
Ndjekja e përparimit të nxënësit, pasqyra dhe revidimi i PIA	
Raport për përparimin (në të cilin janë të evidentuar rezultatet e arritura nga mësimi, mënyra se si do të informohet për të arriturat e nxënësit, periudha kohore kur do të përgatitet raporti dhe frekuenca e raportit)	
Kush bën shikimin e PIA në bazë të pëlqimit të prindit/kujdestarit	
Emrat dhe pozitat e punës së anëtarëve të ekipit për përgatitjen dhe realizimin e PIA	
Kordinator/ë të ekipit për përkrahje shtesë të nxënësit	
Pëlqim nga prindi/kujdestari për realizimin e PIA – nënshkrimi dhe data	
Pëlqim nga prindi/kujdestari për ndërprerje të realizimit të PIA - nënshkrimi dhe data	

Shtojca 2/13-c. FORMATI PËR PLANIN INDIVIDUAL ARSIMOR

ROGRAMI INDIVIDUAL ARSIMOR

Viti shkollor _____

Informatat identifikuese	
Emri, emri i babës dhe mbiemri i nxënësit:	
Datëlindja:	
Vendlindja:	
Klasa:	
Kujdestari i klasës:	

GJENDJA INICUESE

Anët e forta dhe interesimet e nxënësit	Nevojat për përkrahje
1. Të mësuarit dhe si mëson	
2. Shkathtësitë sociale	
3. Shkathtësitë komunikative	
4. Pavarësia dhe kujdesi për veten	
5. Ndikimi dhe rrethanat e jashtëme ndaj mësimit	

Lëndët sipas të cilave do të punohet më qëllimet e diferencuara
Lëndët në të cilat nxënësi nuk do të punojë sipas PIA

STRATEGJITË E PËRSHTATJES
Përshtatja e hapësirës dhe kushtet për punë:
Përshtatja në raport me materialet dhe materialet ndihmëse metodiko/didaktike:
Përshtatja në raport me metodat, format dhe teknikat e punës:
Ndjekja dhe notimi

Përshtatja në raport me përmbajtjet, qëllimet dhe të priturat dhe të ariturat

--

Lënda mësimore:**Arsimtari:****Tema mësimore/temat:****Koha e realizimit:**

QËLLIMET E DIFERENCUARA	STRATEGJITË E DIFERENCUARA	REZULTATET

EVALUIMI**PERIUDHA E EVALUIMIT:****QËLLIMET E ARRITURA:**

--

QËLLIMET E PA ARRITURA:

--

REKOMANDIME PËR PERIUDHËN E ARDHËSHME:

--

Anëtarët e Ekipit inkluziv për nxënësin të cilët e punuan programin individual edukativo-arsimor:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Shtojca 2/13-d. FORMATI I PLANIT INDIVIDUAL ARSIMOR

PLANI INDIVIDUAL ARSIMOR (emri i nxënësit)		Profili i nxënësit:		Sqarimi i fushave: Këtu janë vendosur informatat të cilat tregojnë se për cilin nxënëës punohet
		Hobi/intereset: (shëno këtu)		
Emri dhe mbiemri i nxënësit:		Lënda e preferuar: (shëno këtu)		
Mosha/datëlindja:		Dëshiron... / i pëlqen... (shëno këtu)		
Viti shkollor:				

Anëtarët e ekipit për (emri i nxënësit):						Numri i antërave nuk është i fiksuar. Nëse janë më tepër e gjithë kjo fushë kopjohet në resht të ri. Unë do të... kthehuni këtu kur do të parashtrihen qëllimet e reja të pia për të shënuar kush, çka dhe si në raport me ta. Aktivitete, pëlqime dhe përgjegjësi... ekipi pajtohet që të bën që kjo të ketë sukses; do të pajtohet në planifikim të përbashkët, notim, revizion – kur, kush, ku. Kush çka do të bën? Si dhe kur? Si do të komunikohet? Si do të informohen në mënyrë të ndërsjellë?
Unë jam ...	Emri dhe mbiemri	Emri dhe mbiemri	Emri dhe mbiemri	Emri dhe mbiemri	Emri dhe mbiemri	
Roli im është ...	Kujdestari i klasës	Arsimtari	Prindi	Specialisti i jashtëm	Nxënësi	
Unë do të ...						
Pjesëmarrja						
Aktivitete Pëlqime Përgjegjësi						
Data e takimit:	Data e revizionit:		Arsyetim:			
					Arsyetimi është për cilëndo qoftë fushë	

Rishikimi prapa/refleksion			
Për të ariturat e deritanishme			
Cilat ishin sukseset arsimore? (shëno këtu)	Cilat ishin sfidat arsimore? (shëno këtu)		
Qëllimet:	Suksesshmëria:	Koment:	Aksion:

Këtu shënohen përvojat e të gjithë anëtarëve të ekipit nga të gjitha aspektete e jetës së nxënësit.
Nëse ky është PIA i parë i nxënësit atëherë merret e aritura momentale.

Mendohet për qëllimet nga PIA-të e mëparëshme në nivel të ekipit. Të përmendet dhe të notohet suksesshmëria. Në fushën **Aksioni** të shënohet çka është ndërmarë mëtutje.

Shikimi përpara/planet e ardhëshme	
Vizioni/ Dëshirat/Shpresat (shëno këtu)	Prioritetet arsimore për ekipin: (shëno këtu)

Vizioni/ Dëshirat/ Shpresat

Çka të planifikojmë në të ardhmen? Aduhet të kycen ndryshime? Në raport me nxënësin? Në raport me ekipin?

Prioritetet arsimore për ekipin

Cilat janë fushat kryesore të mësimit të cilat dëshirjmë ti zhvillojmë? Në raport me nxënësin, familjen, ekipin?

Programi edukativo-arsimor për tremujor					
Lënda mësimore	Qëllimet konkrete dhe aktivitetet	Rezultatet e pritura	Diferencimi/adaptimi	Prioriteti	
					Qëllimet konkretendahen nga qëllimet e përgjithshme nga programi mësimor.
					Përmenden aktivitetet e planifikuara.
					Diferencim/adaptim-çka dhe si nga qëllimet origjinale?
					Rezultati prioritar nga qëllimet e shënuara në aktivitetet.
Qëllimet e reja: (shëno këtu)	Rezultatet e pritura: (shëno këtu)	Strategjitë kyçe mësimore: (shëno këtu)			Shënohen qëllimet drejt të cilave shpiejnë të ariturat e qëllimeve të parashtruara. Shënohen rezultatet e pritura duke marrur parasysh diferencimin dhe adaptimin eventual. Me cilat strategji mësimore do të punoni për të arritur qëllimet.

Shtojca 2/13-e **FORMAT I PLANIT INDIVIDUAL ARSIMOR**

PLANI I INDIVIDUAL ARSIMOR						
Lënda mësimore:		Arsimtari:				
Emri dhe mbiemri i nxënësit:		Data në fillim:		Data e kontrollimit të arriturve të qëllimeve:		
Çka din nxënësi dhe çka mund të bën:						
Qëllimet: (Përmbajtja)	Si? (Strategjitë dhe format e punës)	Kush?	Sa shpesh? (Koha)	Resurset e nevojshme:	Çka ka aritur nxënësi? (Produkti)	
1.						
2.						
Data e përqimit:		Nënshkrimi i prindit/kujdestarit:		Nënshkrimi i personit profesional:		
Refleksion për realizimin e PIA:						
Data e përqimit:		Nënshkrimi i prindit/kujdestarit:		Nënshkrimi i personit profesional:		

Shtojca 2/13-f. **FORMATI I PLANIT INDIVIDUAL ARSIMOR**

PLANI INDIVIDUAL ARSIMOR

Nxënësi _____ Datëlindja _____ Klasa _____

Arsimtari _____ Data e PIA _____ Revizioni vijues i PIA _____

Anët e forta të nxënësit në pikëpamje të aftësive kognitive, shkathtësive, motivimit, pavarësisë, sjelljes, komunikimit, socializimit, mënyrës së të mësuarit.

Anët e dobëta të nxënësit pikëpamje të aftësive kognitive, shkathtësive, motivimit, pavarësisë, sjelljes, komunikimit, socializimit, mënyrës së të mësuarit.

Vizioni për nxënësin (qëllimet afatgjate)

Llojet e adaptimit, modifikimit të përmbajtjes mësimore

Lëndët për të cilat nuk do të ketë ndryshme në përmbajtjen mësimore:

Lëndët për të cilat do të bëhen përshtatje të vogla – (paraqitje të ndryshme, ndryshime fizike në pamjen e përmbajtjes, por jo me shkurtime të mëdha)

Lëndët për të cilat do të bëhen përshtatje më të mëdha – (riformulim dhe shfaqje alternative të proceseve dhe koncepteve komplekse, ndarje dhe fokusim të pjesëve më të rëndësishme nga përmbajtja e njësisë mësimore)

Lëndët për të cilat do të përgatitet dukshëm programi i shkurtuar (e cila në mënyrë më të thejstë do ti mbulon temat kryesore dhe qëllimet e lëndës)

Metodat mësimore të cilat do të shfrytëzohen (diferencimi i metodave, tempoja, ritmi,)

Në çfarë mënyre do të notohet nxënësi? (npërmjet të portfolisë, kompjuterit, nëpërmjet të testeve të adaptuara, me gojë/me shkrim – në rast se është e nevojshme vëndoni edhe fletën me standardet, kriteret dhe rubrikat për notim)

Qëllimet individuale për nxënësin dhe plani për realizmin e tyre (në kontekstin e pavarësisë, shkathtësitë për shkrim/lexim, përvetësimi i shprehive punuese, të kuptuarit e koncepteve të rëndësishme etj., dhe në korniza të një tre mujori ose gjysmë vjetori – kjo fletë mund të përsëritet)

Qëllimi:

Si do të punohet në realizmin e tij:

Qëllimi:

Si do të punohet në realizimin e tij:

A është i nevojshëm adaptimi i kohës për qëndrim në shkollë: shkurtimi i orëve, puna plotësuese ose tërheqja nga disa orë? Nëse po, nga cilat, sa kohë dhe me çfarë frekuence?

Personat e kyçur në procesin arsimor dhe përkrahja e nxënësit (ekipi profesional, asistenti profesional, moshatari, etj.)

Pjesëmarrja e prindëve/kujdestarëve në procesin e përkrahjes (si për shembull ndihma gjatë detyrave të shtëpisë)?

Për prindin/kujdestarin:

Pajtohem me PIA-në e këtillë

Pajtohem me planin, por mendoj se duhet të shtohen/tërhiqen/ndryshohen punët vijuese:

Nënshkrimi i prindit/kujdestarit: _____ Data: _____

Nënshkrimi i arsimtarit: _____ Data: _____

Nënshkrimi i koordinаторit të EIN: _____ Data: _____

Nënshkrimi i drejtorit: _____ Data: _____

Shtojcë 2/13-g FORMATI I PLANIT INDIVIDUAL ARSIMOR

PLANIT INDIVIDUAL ARSIMOR

Emri i nxënësit: _____

Datëlindja: _____

Klasa: _____

Shkolla fillore: _____

Kujdestari i klasës/paraleles: _____

Data e mbledhjes së parë për zhvillimin e PIA: _____

Pjesëmarrësit në proces:

POZITA/FUNKSIONI	EMRI DHE MBIEMRI	NËNSHKRIMI

1. Niveli momental i funksionimit- (përshkrimi i funksioneve kognitive, sjellja në orë, të folurit, emocionet, të kuptuarit, perceptcionet, të mësuarit, të mbajturit mend)

2. Anët e forta

3. Anët e dobëta/fushat ku më së tepërmi i nevojitet përkrahje

4. Gjendja momentale e nivelit akademik sipas lëndëve

5. Qëllimet vjetore specifike për nxënësin (kyç idetë e prindërve dhe arsimtarit për ndjekje më efektive të mësimin)

- Arsimore
- Në raport me sjelljen, socializimin, pjesëmarrjen në aktivitetet jashtë shkollore me fëmijët e tjerë

6. Pasqyrë e programeve dhe shërbimeve/ përkrahjet të cilat do të kyçen

- Të rregullta, me adaptime individuale
- Shërbime plotësuese, të cilat nxënësi do ti fiton

PËRKRAHJA E REKOMANDUAR	CILI DO TË JETË QËLLIMI I PERKRAHJES
Edukatori special dhe rehabilituesi	
Logoped	
Trajtimi fizikal	
Psikologu	
Teknologjia kompjuterike	
Të tjera	

- Modifikimet e domosdoshme, adaptimet, mjetet ndihmëse, përfshirje e mënyrës së notimit.
- Masa plotësuese të cilat do të ndërmerren gjatë periudhës rrejdhëse
- Termimi për mbledhjen e ardhëshme

Nënshkrimi i prindit

_____

Nënshkrimi i pjesëmarrësve

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Shtojca 2/14. PROGRAMA E MODIFIKUAR

PROGRAMA E MODIFIKUAR PËR PERIUDHËN ZHVILLUESE

Emri dhe mbiemri: _____ Datëlindja: _____
_____Klasa: _____ Arsimtari: _____
_____Data: _____ ndihma nga prindët/kujdestarët: _____
_____

Lëndët mësimore/ sipas periudhave zhvillimore (nga I-III; IV-VI; VII-IX)	Temat/ fushat funktionale me numër të orëve	Qllimet zhvillimore në mësim/ rezultatet e mësimit	Strategji mësimore/ përshtatje e arsyeshme	Resurse/ teknologji asistive	Suksesi

PROGRAMA E MODIFIKUAR TEMATIKE AFATMESME

Emri dhe mbiemri: _____ Datëlindja: _____

Klasa: _____ Arsimtari: _____

Data: _____ lënda mësimore: _____

Tema: _____

Përmbajtjet mësimore (dituritë dhe shkathësitë elementare)	Qllimet/rezultatet e mësimit	Suksesi

Shtojca 2/14-a. PROGRAMA E MODIFIKUAR

PLANIFIKIMI I PUNES ME NXËNËS SIPAS TEMAVE DHE PËRMBAJTJEVE

Përmbajtja mësimore (dituri dhe shkathtësi elementare)	Nxënësi:					
	Përshtatja e qasjes			Ndryshime		
	Hapësira dhe kushte	Aktivite dhe metoda	Mjete mësimore/ përshtatje e kuptueshme	Masa plotësuese për përkrahje	Ndryshime në programë	Mënyra e vlerësimit të të arriturave

VLERËSIMI I NEVOJAVE PËR PËRKRAHJE/ PËRSHTATJE E KUPTUESHME			
Masa/ lloji i përkrahjes	Masa të nevojshme/lloje të përkrahjes (aktivitete, lëndë/fusha funksionale)	Përshkrim i shkurtër i masave/llojet dhe qëllimet e përkrahjes	Realizimi dhe evaluimi
Përshtatja e metodave, materialet dhe mjetet mësimore (masat e individualizimit)			
Përshtatja e hapësirës/ kushtet në të cilat realizohen aktivitetet/ mësimi (p.sh. menjanimi i barrierave fizike, organizimi i specifik dhe orari i aktiviteteve, ngjashëm)			
Ndryshimi i përmbajtjeve të aktiviteteteve dhe rezultatet nga të mësuarit			
Masa të tjera të përkrahjes			

Shtojca 2/15. REVIZIONI I PIA

REVIZIONI I PIA

Dëshmi për rezultate të arritura/realizuara :

Dëshmi se nuk janë arritur qëllimet e planifikuara/rezultatet e mësimit:

Qëllime të reviduara/rezultate të mësimit :

Strategji të reviduara :

Pjesëmarrës :

Shtojca 2/15-a **SHEMBULL TË PJESËS SË PLOTËSUAR NGA PIA****Emri dhe mbiemri i nxënësit: AA****Libri kryesor:****Ditari i klasës:****Klasa: III 5****Data: 10.06.2013**

Diagnostifikimi I paranjohurive	Gjendja e nxënësit
<ul style="list-style-type: none"> ■ Lexim - Të kuptuarit e leximit - Shpejtësia e leximit 	<p>Shumë dëshiron të lexoj. Lexon shpejt. E kupton tekstin e lexuar. Kur lexojnë bashkëpjesëmarrësit, zakonisht nuk i ndjek, por shpejt gjindet për të vazhduar me leximin.</p> <p>Shpeshherë në orët nga lëndët tjera lexon çfarëdo që gjen, për çka edhe nuk është i kujdesshëm në punë, më vështirë kyçet dhe i është e nevojshme sqarim plotësues dhe nxitje që të punojë në lëndën mësimore konkrete.</p> <p>Tregon interes të veçantë për astronominë.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ■ Shkrim - Diktim - Përshkrim - Drejtshkrim - Gramatikë - Shkrim latin 	<p>Shkrimi është i lexueshëm. Disa shkronja nuk i shkruan drejt. Rregullshmëria e dorëshkrimit varet nga gjendja e dëgjimit. Për ate ndonjëherë me diktimin nuk ka vështirësi ndonjëherë kërkon përsëritje dhe i ndjek buzët e arsimitarit. Ndonjëherë i respekton shenjat e drejtshkrimit .</p> <p>Nuk dëshiron të përshkruaj, ajo i është e mërziqshme si aktivitet. Nëse përshkruan, më shpesh nuk e përfundon detyrën.</p> <p>Shpesh harron të përdorë shenjat e pikësimit dhe shkronjën e madhe te emrat e përveçëm, edhe pse i di rregullat.</p> <p>I është i nevojshëm rikujtimi për emrat, mbiemra dhe folje, dhe më pastaj vetë i pavarur jep shembuj .</p> <p>Nuk ka vështirësi me leximin dhe shkrimin e shkronjave latine të shtypit dhe të dorës.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ■ Kultura gojore - Recitim - Përgjigjja në pyetjet - Ritregim - Tregim - Përshkrim - Dramatizim 	<p>Poezitë i reciton me një frymë.</p> <p>Rregullisht parashtron pyetje të cilat janë të papritura dhe nuk kanë kuptim, pyet për gjëra të ndryshme. Përgjigjet me gojë të pyetjeve janë të shkurtëra dhe direkte, por pas intervenimit të arsimitarit jep përgjigje të plotë. Fjalitë janë të thjeshta dhe jogjithëherë adekuate me renditje fjalësh. Shumë shpesh dëshiron vetëm ai të përgjigjet dhe nuk u lejon bashkëpjesëmarrësve të përgjigjen. Me zë e jep përgjigjen dhe nuk i respekton rregullat.</p> <p>Ritregon dhe tregon shkurtë, me disa fjali.</p> <p>Përshkruan veti të jashtme, por nuk përdorë fjalë të gjata dhe krahasime.</p> <p>Në dramatizime merr pjesë vetë me lexim të shpejtë, pa e ndjerë(përjetuar) rolin.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ■ Njohuri matematikore - Mbledhje dhe zbritje - Shumëzim dhe pjesim - Detyra tekstuale - Matje - Punë me të dhëna - Gjeometri 	<p>Mbledh dhe zbret me kalim.</p> <p>Në mënyrë tabelare shumëzon dhe pjesëton.</p> <p>Gjatë zgjedhjes individuale të detyrave ndonjëherë gabon te detyrat më të thjeshta, ndërsa të vështirat i zgjedh pa vështirësi. Shpesh te detyrat tekstuale tregon rezultat të saktë, ndonjëherë e sqaron procedurën se si vjen deri te rezultati, por më vështirë i parashtron.</p> <p>Shfrytëzon vizoren për matjen e gjatësisë, por nuk është preciz në vizatimet. Shfrytëzon orë për matjen e kohës.</p> <p>Nënrendit dhe fut të dhëna të thjeshta në tabela. Lexon të dhëna nga tregime me fotografi, tabela dhe grafikone dhe i interpreton.</p> <p>I njeh dhe i emëron kuptimet gjeometrike: E drejtë, pika, e prerjes dhe vijë e thyer dhe Format gjeometrike: Trekëndësh, drejtkëndësh, dhe katror. Nënvizon dhe emëron brinjë dhe kulme të trekëndshit, drejtkëndshit dhe katrorit. Gjatë vizatimit të kuptimeve gjeometrike nuk është preciz, dhe jo me shkathhtësi përdorë vizore.</p>

<p>■ Shkathësitë</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arsim Muzikor - Arsim figurativ - Arsim fizik dhe sh. 	<p>Rrallë këndon dhe ndonjëherë merr pjesë në lojrat muzikore, shumë dëshiron të luaj në flautë.</p> <p>Dëshiron të vizatojë, por në temë sipas vetë zgjedhjes. Në vizatimi dhe modelimi nuk është shumë i shkathët. Është jopreciz dhe rrallëherë e përfundon krijimin figurativ. Shpeshëherë, puna e shokut e inspiron, e ndjen të nevojshme që vazhdimisht të lavdërohet në punë.</p> <p>Ka vështirësi të përshtatet në ekipet sportive. Nuk i respekton rregullat, distancohet dhe bën diçka tjetër, ose dëshiron të dominojë, dhe hyn në konflikt. Vazhdimisht dëshiron që topi të jetë te ai. Në të kundërtën është i vrazhdë ndaj pjesëmarrësve, bërtet, zihet me ata, u mëshon dhe i shtyn.</p>
<p>■ Aktivite</p> <ul style="list-style-type: none"> - Puna në grupe / ekip / çift - Detyra shtëpie - Punë individuale 	<p>Me vështirësi përshtatet në kushtet e reja dhe situata sociale edhe në punën me grupe ose çifte. Nëse nuk i plotëson nevojat e veta, vetëlëndohet, i han thonjtë dhe pjesën rreth tyre ose lëshon gjak nga hundët. I merr gjërat e pjesëmarrësve pa pyetur dhe krijon zënka. Në çift dëshiron të punojë vetë me disa nxënës. Por, edhe ata din që të mos i respektojë rregullat dhe të jetë i vrazhdë.</p> <p>Nuk i pranon kritikën. Është i paorganizuar dhe gjitha përgatitjet e nxënësit i ka në karrike dhe katedrën e arsimit. Shpeshëherë thotë se i mungon diçka nga çanta (nuk shikon se a e ka).</p> <p>Shpeshëherë nuk e shkruan detyrën e shtëpisë, për atë se harron t'u tregojë prindërve.</p> <p>Kur ka detyrë individuale me shkrim, tregon pasiguri, dhe nuk bazohet në forcat e veta, dijen, por gjendet disi duke shikuar shokët në fletore, sidomos shokun pranë. Gjatë kësaj di të jetë edhe i vrazhdë.</p> <p>Çdoherë dëshiron që të jetë i pari, të gjitha detyrat të jenë të sakta dhe të mos ketë vërejtje nga arsimtari. Në të kundërtën reagon bujshëm me të bërtitura dhe të rrëna në karrike dhe tavolinë. Bën grimasa dhe ju hidhërohet pjesëmarrësve.</p> <p>Ngritet pa pyetur dhe shetitë nëpër klasë ose del jashtë. Mëpastaj çdoherë ka arsytim.</p>
<p>■ Kontrollimi i diturive</p> <ul style="list-style-type: none"> - Me gojë - Me shkrim 	<p>Parapëlqen përgjigje me gojë dhe bisedë me arsimtarin.</p> <p>Gjatë provimit me shkrim, është e nevojshme që vazhdimisht të nxitet dhe të motivohet.</p> <p>Rrallë ndonjëherë përfundon në kohë me punimin, provimin me shkrim. Më shpesh i është e nevojshme kohë plotësuese për përgjigje në kërkesat.</p>
<p>■ Aktivite jashtëmësimore</p>	<p>Ndjek shkollë për gjuhë të huaja.</p> <p>Ushtron basketboll në Klubin e shkollës.</p> <p>Shkon në Breinobrein (BOB).</p>
<p>Përparimi (Dinamika):</p> <p>Ai ulet në bankën e parë para arsimit, që të mund ta përcjell, por edhe këthehet, të mund t'i ndjek edhe pjesëmarrësit. I mundëson që pa pengesa dhe drejtpërdrejt ta ndjek personin edhe gojën e arsimit. Eliminohen zërat nga fundi (dritaret dhe dyert e klasës janë të mbyllura). Insistohet që në klasë, nxënësit të flasin një nga një. Diskutimi në klasë organizohet në rreth, që të mund t'i përcjell pjesëmarrësit. I lejohet që ta ndërrojë vendin për t'u ulur dhe të ketë pamje më të mirë të mundshme për dëgjim.</p> <p>Fjala e arsimit është me një fuqi të matur, dhe shpejtësi, e qartë dhe e plotë.</p> <p>Arsimtari shpesh shfrytëzon lëvizje si përkrahje të të folurit, vizatime dhe fotografi gjatë mësimdhënies . Shpesh vëmendjen ia tërheq me prekje në krahëror ose dorë.</p> <p>Jepet më shumë kohë që t'i kryej aktivitetet me shkrim ose me gojë ta shpreh mendimin e vetë.</p> <p>Nuk mbetet pas në nxënien e materialit mësimor. Ajo është rezultat i bashkëpunimit të rregullt me prindërit. Ata janë të interesuar për përparimin e tij dhe janë të hapur për bashkëpunim. Punojnë në kontinuitet me nxënësin dhe e kontrollojnë</p>	
<p>Rekomandime:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Më shpesh të zbatohet puna në grupe dhe puna në çifte, gjatë së cilës çdoherë duhet të ketë role të ndryshme në grup (i përgjegjshëm, verbalist, informues, anëtar); - Bashkë me nxënësit të vendosen rregulla në punë dhe të insistohet në respektim të denjë të tyre; - Të punohet në forcimin e vetëbesimit; - Në kontinuitet të ndiqen aktivitetet të cilat i realizon dhe të kontrollohen detyrat shtëpiake. 	

Shtojca 2/15-b. SHEMBULL I PIA-SË SË PLOTËSUAR**PLANI INDIVIDUAL ARSIMOR AFATGJATË**

Emri dhe mbiemri i nxënësit: H. H.

Data e lindjes:

Klasa VIII-1

Data 01.09.2015

NATYRA E PROBLEMIT

Ç'rregullim në sjellje me elemente psikotike që karakterizohet me ndryshime në sjellje, mos interesimi për miratim të qëllimeve, mos plotësimi i obligimeve gjatë orës së mësimit, vëmendja e hutuar.

STRATEGJIA (metodat, format, aktivitetet)

Për tejkalimin e vështirësive do të aplikohet qasja individuale, motivimi pozitiv dhe nxitja nga ana e arsimtarit, bashkëpunimi me nxënësit, ndihmë nga arsimtari dhe bashkënxënësi, Metoda e punës me dhurata dhe mirënjohje. Do të aplikohet metoda e lojës, metoda e vëzhgimit, metoda e ekspozimit (fotografi, aplikime, mjete, loja), metoda ilustrative, metoda dialoge, metoda e punës praktike.

Problemet sipas të cilave do të punohet me qëllime të diferencuara

Gjuhë maqedone, Matematika, Gjuhë angleze, Gjuhë Frënge, Biologji, Histori, Gjeografi, Kimi, Fizikë, Arsim Qytetar

Lëndët sipas të cilave do të punohet me qasje diferencuese

Arsi Muzikor, Arsim Figurativ

Lëndë sipas të cilave nxënësi nuk do të punojë sipas PIA

Arsim Fizik dhe Shëndetësor, Vallëzim

RESURSET (njerëz, materiale, pajisje)

Arsimtari, Shokët, prindërit, personat profesional nga Instituti për shëndet mendor, konsultime me pedagog, psikolog dhe edukator special dhe rehabilitues

Mjetet mësimore (foto, ilustrime, maketa, loja, pllaka logjike, material konstruktiv, revista, libra, mjedis drejtpërsëdrejti)

Pajisje për punë

EFEKTET E PRITURA**Gjuhë angleze**

1. Moduli 1 (shtatori/tetori)
  - përshëndetje
  - shtete dhe nacionalitete
  - falje
  - folje dhe veprime
2. Moduli 2 (nëntori/dhjetori)
  - mbiemrat
  - vende
  - ndajfolje
3. Moduli 3 (janari/shkurti)
  - veshje sportive
  - fjalor “në tavolinë”
  - shujta
4. Moduli 4/5 (mars/prill)
  - fjalor për shfrytëzim të makinave
  - aktivitetet e jashtme
  - sëmundje dhe lëndime
  - materiale
5. Moduli 6 (maj/qershor)
  - Amerikane angleze
  - Fraza për mirupafshim
  - lidhje

Gjuhë Frënge

I/e njohi:

- futur simple, hipoteza, ndajfolje me -ment, vokabulari për shenjat e horoskopit,
- Vendi i mbiemrave, përdorimi i C'est/ce sont. Il(elle)est/lls(elles)sont
- Foljet apprecier/placer
- Vokabulari për termat gjeografike, përshkrim i vendit
- Koha e tashme nga mënyra kushtore
- Përdorimi I kohës së tashme nga mënyra kushtore
- Vokabulari për internet

- Shprehjet kohore
- Përdorimi I mënyrës kushtore
- Përemra vetor të ndara për objekt direkt dhe indirekt
- Vokabulari për
- Emocione dhe ndjenja
- Zhanret dhe librat

I kupton:

- Koha e tashme nga mënyra kushtore
- Përdorimi I kohës së tashme në mënyrën kushtore

Matematikë

- Ta kupton konceptin vektor dhe ti kryen operacionet elementare me vektorë;
- Të pasqyron figurat rrafshore gjatë translacionit;
- Ta cakton vlerën e fuqisë me tregues numër natyrorë, ti kryen operacionet elementare me fuqi;
- Ta kuptojë se çka është numri iracional dhe çka do të thotë zgjerimi i boshtit numerik i numrave racionalë me numra real;
- Ti din shprehjet racionale, ti kryen operacionet aritmetikore me ta dhe ti zbërthen shprehjet e plota racionale në shumëzues të thjeshtë;
- Ti kupton konceptet kënd qendror dhe periferik dhe raportet e tyre ti shfrytëzon gjatë zgjidhjes së detyrave përkatëse;

Biologji

T'i përvetësojë termet themelore nga lëmia e :

- Të emëron organelet e qelizës,
- T'i numërojë proceset jetësore të shtazët
- Të njohë llojet e kafshëve dhe t'i numërojë karakteristikat e të njejtave
- Emëron sistemet organike dhe numëron organet e tyre, si dhe funksionin e tyre.

Kimi

- T'i njohë termet themelore kimike;
- Ta njohë pajisjen themelore laboratorike dhe të fitojë shprehje për shfrytëzimin e tyre;
- Të njohë, përmend dhe t'i ndaj të njejtat dhe t'i ndaj substancat e pastërta nga përzierja
- Të dijë t'i përshkruaj vetitë fizike të substancave të cilat i vëzhgon
- Të pajiset me njohuri për ndërtimin e substancave dhe lidhjet kimike në ta;
- Ta përvetësojë gjuhën e kimit në nivelin më elementar;
- Të pajiset me njohuri themelore për sistemin periodik të elementeve
- Të dallojë lloje të përzierjes joorganike (oksid, acid, Hidroksid dhe krip) nëse është dhënë formula kimike
- Të fitojë shkathtësi për punë eksperimentale
- Të zhvillojë shkathtësi për komunikim, bashkëpunim dhe punë ekipore .

Fizikë

- Të dijë: Çfarë është objekt i studimit të fizikës, njësitë matëse në sistemin SI,
- Të numërojë: Dukuri natyrorë, instrumente matëse për kohë, gjatësia dhe masa, gjendjen agregate të substancës, llojet e forcave, llojet e termometrave, mënyra e bartjes së nxehtësisë nga një trup në tjetrin, përçues nxehtësie, të mirë dhe të këqinjë.
- Të jep shembuj për: Dukuritë fizike, ndarjen e trupave, gjendjet agregate, lëvizje e ndryshueshme, e njëtrajtshme dhe drejtvizore, rënia e lirë, fuqia, energjia kinetike dhe potenciale, shembuj për fuqi, bartja e nxehtësisë, ruajtja e energjisë.
- Të njohë: Simbole për dendësi, Masë dhe vëllim, gjendjen e gaztë, të lëngët, të fortë, shenjën për fuqi dhe njësinë sistematike, ligjin e Njutnit, të parë, të dytë, dhe të tretë, instrumentet për matje të temperaturës.
- T'i dallojë: Termet, trupi që lëviz dhe trupi në qetësi, lëvizjet e njëtrajtshme dhe të lakuara.
- Të përshkruaj ndërtimin e termometrit dhe principin e punës, dhe për çka shërben.

Gjeografi

- Të njihet me pozitën gjeografike të Evropës dhe Azisë (kufinjtë dhe madhësia)
- T'i identifikojë dhe emëroj brigjet më të mëdha, format (ujëdhësa dhe siujëdhësa) të Evropës dhe Azisë
- T'i emëron dhe tregon në hartë malet më të mëdha, brezat, lumenjtë dhe liqenet në Evropë dhe Azi
- T'i emërojë llojet klimatike
- Të fitojë njohuri për vegjetacionin dhe botën shtazore në Evropë dhe Azi
- T'i emërojë shtetet dhe kryeqytetet
- Të njihet me ndarjen e vendbanimeve
- Të njihet me popujt dhe gjuhët në Evropë dhe Azi
- Të njihet me qëllimet e BE-së

Gjuhë Maqedone

- Të di karakteristikat themelore të gjuhës maqedone në zhvillimin e tij historik;
- Di se ç'është theksi dhe rregullat e theksimit;
- Dallojë fjalë dhe kategori të llojet e fjalëve;
- Dallojë kryefjalë dhe kallëzues si gjymtyrët kryesore të fjalisë;
- Dallojë fjalitë e thjeshta dhe të përbëra;
- Dallojë llojet e poezive lirike sipas motivit
- Dallojë elementet themelore të llojeve epiko-lirike
- Di se ç'është romani, të zbuloj personazhët
- Di se ç'është drama
- Dallojë llojet letraro-shkencore, ditari, autobiografia
- Të shkruaj tekste për zbatim praktik si kërkesa, ankesa
- Zbatojë TIK-un në mësim

Histori

- T'i emëron zbulimet teknike në revolucionet industriale, reformat e Petrit të Madh, të drejtat e punëtorëve, kryengritjet e popullit maqedonas kundër Pushtetit Osman, veprimtarë të njohur të ORM
- Të numërojë persona nga historia Botërore, Ballkanike, dhe Maqedonase të cilët e karakterizojnë periudhën e shekullit të ri
- T'i identifikojë në aspektin kohor dhe hapsinor ngjarjet e rëndësishme nga historia Botërore në shekullin e ri
- T'i identifikojë në aspektin kohor dhe hapsinor ngjarjet e rëndësishme për historinë maqedonase në shekullin e ri: Kryengritja e Njegoshit, Kryengritja e Razlogut, Kryengritja e Kresnenskës, Kryengritja e Ilindenit, Republika e Krushevës, Revolucioni Xhonturk, Luftërat Ballkanike
- T'i njohë termet themelore (nocionet) çifligarë, çifliksajbi, çorbaxhi
- T'i njohë dhe përshkruajë ngjarjet historike dhe qasjet

Arsimi qytetar

- T'i njoh nocionet: Identitet, stili i jetesës, vlerat, demokracia, të drejtat
- T'i numërojë karakteristikat me të cilat njeriu dallohet nga kafshët, llojet e identiteteve, të drejtat dhe obligimet e njeriut, vlerat shoqërore dhe personale, Dokumentet për mbrojtjen e të drejtave të njeriut, ngjashmëritë mes kulturave, llojet e demokracive, format jodemokratike të rregullimit shtetëror, karakteristikat e demokracisë, Tre institucionet kryesore të Bashkimit Evropian (himni, flamuri, euroja), të drejtat e njeriut, monarkia si rregullim shtetëror jodemokratik.

Prindi/kujdestari

Kujdestari i klasës

Fusha 3: Përkrahja e mësimit dhe mësimit

Ekipi inkluziv shkollor është i përbërë nga arsimtarë dhe bashkëpunëtor profesional të cilët kanë kompetenca të larta për inkluzion social dhe arsimor (më e preferuar është të ketë të marr titullin arsimtar – mentor ose arsimtar-këshilltar) të cilëve u mundëson që të sigurojnë përkrahje të arsimtarëve tjerë për realizim të mësimit dhe mësimit të të gjithë nxënësve, dhe në veçanti për punë të nxënësve me nevojë të veçanta arsimore.

3.1. Përkrahja e mësimit

Anëtarët e EISH përpiqen për realizimin e mësimit i cili do t'u mundësojë pjesëmarrje aktive të të gjithë nxënësve, në veçanti nxënësve me NVA, përmes:

- Shfrytëzimit të metodave adekuate për punë me nxënësit me punë individuale dhe në grupe të vogla ose me të gjithë paralelen,
- Shfrytëzimi i mjeteve adekuate mësimore dhe materialeve të përshtatura për nxënësit, duke ua bashkangjitur edhe TIK-un dhe teknologjinë ndihmëse,
- Qasje diferencuese në dhënien e detyrave në shkollë dhe detyra shtëpiake,
- Mënyrat e komunikimit të përshtatura të karakteristikave individuale dhe nevojave të nxënësve dhe pa diskriminim të çfarëdo baze.

1. Protokol për përkrahje të realizimit të procesit mësimor

- 1.1. Ekipi inkluziv shkollor i informon arsimtarët tjerë për llojet e përkrahjes të cilat mund të ua ofrojë dhe mënyrat se si do ta sigurojë (p.sh. konsultime individuale dhe grupe, takime profesionale, trajnime.., përcaktojnë termine të rregullta dhe të përkohshme për takime, mënyrat për kombinime elektronike dhe këmbimi i materialeve dhe të ngjashme...)
- 1.2. Anëtarë i EISH merr pjesë në takime profesionale në të cilat shqyrtohen/pranohen formularët për përcjelljen e realizimit të mësimit dhe përpiqet që në të përmbajë indikatorë për inkluzivitet duke i bashkangjitur edhe indikatorët për kualitet të mësimit për nxënës të cilët punojnë sipas PIA. (Shtojca: 3/1, 3/2, 3/3)
- 1.3. Anëtarët e Ekipit Inkluziv Shkollor, sipas nevojës (me kërkesë të arsimtarit, sipas udhëzimeve të drejtorit), kyçen në përcjell-

jen indirekte të inkluzivitetit të mësimit ose shfrytëzimit të disa qasjeve inkluzive.

- 1.4. Ekipi inkluziv shkollor duhet të jetë i informuar për gjendjen e inkluzivitetit në mësimit dhe të jetë e bashkangjitur në propozimin e aktiviteteve për përmirësim.
- 1.5. Ekipi inkluziv shkollor, në mënyra të ndryshme, promovon praktikë të mirë inkluzive (orë konkretizuese, blog, web faqe, ngjarje promovuese e të ngjashme)
- 1.6. Për arsimtarët të cilët kanë nevojë për zhvillim profesional për realizim të qasjeve inkluzive në mësimit (diferencim, individualizim, inkluzion të fëmijëve me përkatësi të ndryshme etnike, nxënës të marginalizuar ...) ekipi inkluziv, në bashkëpunim me ekipin për zhvillim profesional, organizon përkrahje në llojin e takimeve konsultative-personalisht ose në nivel të aktiveve, punëtori, duke propozuar literaturë profesionale dhe të ngjashme.

2. Protokol për sigurimin e ambientit stimulativ për mësimit

- 2.1. Anëtarët e ekipit inkluziv marrin pjesë në komisione për zgjedhjen e librave, furnizim me mjete mësimore, rregullimin e hapsirës dhe kujdesen që ata të jenë adekuate për arsimin inkluziv.
- 2.2. EISH i nxit arsimtarët gjatë ekspozimit të punimeve të nxënësve që të mundësojnë që çdo nxënës të merr pjesë në zgjedhjen dhe ekspozimin e punimeve të veta.
- 2.3. Ekipi inkluziv promovon dhe nxit shfrytëzim të teknologjisë asistive.

3.2. Përkrahja e mësimit

Në bazë të të gjitha aktiviteteve të mësimit kanë për qëllim që të përkrahjet mësimit i nxënësve, të kuptuar në kuptimin më të gjërë (kognitive, sociale, emocionale). Qenësorja në arsimin inkluziv është dhënia e ndihmës në kontinuitet dhe përkrahja e nxënësve me NVA që optimalisht të përparojnë.

1. Protokol për dalje në ndihmë të nevojave të ndryshme të nxënësve në mësimit

- 1.1. Në bazë të vetëvlerësimit të arsimtarëve, raportet nga vizitat në orë të bashkëpunëtorëve profesional dhe konstatimet për praktikën inkluzive, ekipi inkluziv shkollor për zhvillim profesional të kuadrit i ndihmon në vlerësimin të kompetencave të të

arsimtarëve nga lëmia e inkluzionit social dhe dhe arsimor (Rregullorja për kompetenca themelore dhe profesionale të arsimtarëve në shkollat fillore dhe të mesme). (shtojca: 3/4, 3/5, 3/6)

- Arsimtari inkluziv, konsultohet me EISH se si më mirë të dilet në ndihmë të nevojve identifikuese arsimore të nxënësve dhe si të tejkalohen pengesat në procesin e mësimit të çdo nxënësi, ndërsa planifikimi dhe realizimi i strategjisë dhe aktivitetet i realizon në mënyrë të pavarur.
- Për arsimtarët, të cilët ende nuk i kanë të gjitha kompetencat për arsimtar inkluziv, EISH bashkërisht me arsimtarët inkluziv ndihmojnë në planifikimin e strategjive për mësimin inkluziv. Aktivitetet konkrete i planifikon dhe realizon arsimtari.
- Për arsimtarët –fillestarë, ekipi inkluziv organizon punëtori, trajnime, ligjërata dhe siguron literaturë. Arsimtarit i ofron strategji dhe aktivitete të cilat duhet t'i shfrytëzojë në punë me nxënësit me NVA. Bashkë me arsimtarët –mentorë organizon realizim të orëve konkretizuese në të cilat është e detyrueshme pjesëmarrja e arsimtarit –fill-estar.

1.2. Ekipi inkluziv mbledh përmbledhje nga: Materialet profesionale dhe shembuj nga praktikat e mira inkluzive. E cila është e kapshme për çdo arsimtarë (strategji të ndryshme, metoda dhe teknika, materiale për mësim të çdo lloji dhe sfidë në klasë, nga praktika në shkollë dhe nga burime tjera). Përmbledhja është e kapshme për çdo arsimtarë. (Shtojca: 3/7, 3/8)

2. Protokoli për vlerësim

2.1. Politika shkollore për vlerësim

- Ekipi inkluziv shkollor për inkluzion në bashkëpunim me ekipin pr vlerësim, përqipet për krijimin e politikës shkollore për vlerësim e cila:
  - * Promovon vlerësim i cili e nxit çdo nxënësi në arritje maksimale në pajtim me mundësitë e tij,
  - * Përmban politika interne për vlerësim me shkrim (si p.sh. numër të testeve dhe provime me shkrim gjatë një jave)
  - * Përmban përcaktime për vlerësim të nxënësve me NVA dhe nxënësve të cilët mësojnë sipas PIA. (Shtojca: 2/7, 2/8)

- Anëtar i ekipit shkollor për inkluzion bashkëngjitet në përgatitjen e kodeksit për vlerësim.

2.2. Metodatat dhe format për vlerësim

- Ekipi shkollor për inkluzion përqipet për notim formativ gjatë së cilës në notimin e nxënësve:
  - * Arsimtarët në kontinuitet e përcjellin përparimin e nxënësve të cilëve u mundëson që me kohë ta identifikojnë përparimin dhe eventualisht vështirësitë në mësim dhe marrin masa adekuate.
  - * shfrytëzohen metodatat dhe instrumente që çdo nxënësi i mundësohet që në mënyrën më të mirë që t'i tregojë të arriturat e tij
  - * nxënësit bashkëngjiten në vlerësimin përmes vetëvlerësimit, vlerësim mes vetes, mbajtje të portfolios dhe të ngjashme.

2.3. Formimi i notave sumative

- Ekipi shkollor inkluziv në bashkëpunim me ekipin për notim ka kujdes dhe u ndihmon arsimtarëve për barazimin e kriteriumeve për notim dhe realizimin e vazhdueshëm të dispozitave të rregullativës normative për notim të nxënësve me NVA për notim dhe realizim të vazhdueshëm nga dispozitat e rregullativës normative për notim të nxënësve me NVA, ndërsa në vaçanti të nxënësve me pengesa:

- Notat sumative të kenë rrjedhur nga burime të ndryshme të informacioneve për të arriturat e qëllimeve dhe rezultatet e pritshme nga mësimi;
- Notat sumative (mikrosumative, gjysmëvjetore dhe vjetore) çdoherë e të përmbajnë përshkrim të të arriturave të lidhura me llojin e programës pas së cilës nxënësi ka mësuar (e modifikuar dhe e përshatur, PIA). Përshkrimi të përmban edhe deklarata për marrëdhënien e nxënësit ndaj mësimit/detyrat, përpjekja e nxënësit dhe marrëdhënia ndaj pjesëmarrësve dhe të të rriturve;
- Notat tu jenë edhe me gojë edhe të arsyetuara nxënësve dhe prindërve të tyre.

SHEMBUJ TË INSTRUMENTEVE DHE MODELE TË DOKUMENTEVE PËR FUSHËN 3

Shtojca 3/1 RAPORT NGA VËZHGIMI I ORËS MËSIMORE

RAPORT NGA VËZHGIMI I REALIZIMIT TË ORËS MËSIMORE

Arsimtari: _____ Data: _____

Lënda mësimore: _____ Numri i nxënësve prezent: _____

Vëzhgues (ët): _____

Qëllimi i vëzhgimit:

- Të fitohet vështrim në inkluzivitetin e mësimin
- Të grumbullohen të dhëna të cilat mund të shërbejnë për sjelljen e vendimit në lidhje me zhvillimin profesional të arsimtarit
- Të përmirësohet efikasiteti i mësimin në shkollë.

Udhëzime për vëzhguesin: Keni kujdes në secilën pikë të përmendur dhe jepni notën më të lartë vetëm në shfaqje ose realizime efektive, që të shërbejë si model/shembull i mirë. **Me ngjyrë të përhimtë janë shënuar pohime të cilat janë veçanërisht relevante për inkluzivitetin dhe atyre duhet t'ju përkushtohet kujdes i veçantë.**

- Pikat 14 dhe 15 janë lënë të zbrazëta që të mundeni të shtoni pohime ose indikatorë për vëzhgim të cilat vërehen, ndërsa te instrumenti nuk janë shënuar në mënyrë eksplicite.
- Vëzhguesi duhet të mbetet në klasë gjatë tërë kohës së orës mësimore .
- Rekomandohet që vëzhguesi me arsimtarin të kenë takim në lidhje me vëzhgimin para dhe pas vëzhgimit të orës.

Legjenda e vlerësimit:

Më e larta		Kënaqshëm		Më e ulëta	Nuk është e zbatueshme
5	4	3	2	1	X

1. I tregon/paralajmëron/qëllimet për njësinë mësimore që realizohen në orë.
2. Nxënësve me NVA, plotësisht ju'a tregon/sqaron qëllimet e njësisë mësimore.
3. Në mënyrë efektive i organizon situatat për mësim në drejtim të realizimit të qëllimeve të orës.
4. Shfrytëzon metoda mësimore për nxitje të pjesëmarrjes përkatëse të më tepër se 2/3 nga të gjithë nxënësit në procesin mësimor.

5. Shfrytëzon metoda mësimore specifike për nxitje të pjesëmarrjes përkatëse të nxënësve me NVA në procesin mësimor.
6. Në mënyrë efikase e shfrytëzon kohën gjatë orës mësimore.
7. Tregon dhe bart entuziazëm për përmbajtje mësimore.
8. Komunikon qartë dhe në mënyrë përkatëse në të kuptuarit e më shumë se nga 2/3 e nxënësve.
9. Me nxënësit me NVA komunikon qartë dhe në mënyrë përkatëse për të kuptuarit e tyre.
10. Idetë e rëndësishme i sqaron në mënyrë të thjeshtë dhe të qartë.
11. Demonstron njohuri të përmbajtjes mësimore.
12. Reagon në mënyrë përkatëse në pyetjet dhe komentet e nxënësve, duke kyçur edhe nxënësit me NVA.
13. Nxit të menduarit kritik dhe analiza.
14. _____
15. _____

A do ta sygjeroni këtë arsimtar si model (mentor)? (ju lutemi sqaroni)

Cilat propozime konkrete do ti jepni në lidhje me përmirësimin e kësaj ore?

A keni pasur takim para vizitës? _____ Pas vizitës? _____

Vërejtje tjera:

Shtojca 3/2. VEGLA PËR VËZHGIMIN E ORËS MËSIMORE

VËZHGIMI I ORËS MËSIMORE

Arsimtari: _____ Data: _____

Lënda mësimore: _____ Numri i nxënësve prezent: _____

Vëzhgues (ët): _____

Vërejtje: Me ngjyrë të përhimtë janë shënuar aktivitete të cilat janë me rëndësi të veçantë për punën me fëmijë me NVA.

Organizimi i orës:

1. A u shpërndanë qëllimet me nxënësit?	PO	Jo
2. A ju'a tërhoqi vëmndjen në fillim të orës arsimtari të gjithë nxënësve?	Po	Jo
Nëse është ashtu, si e bëri ate?		
___ e shpalli qëllimin në mënyrë interesante		
___ tregoi anekdotë interesante ose një shaka përkatëse		
___parashtrori dilemë		
___parashtrori pyetje provokuese		
___ të tjera		
Si e tërhoqi vëmendjen e nxënësve me NVA arsimtari?		
3. A ka bërë arsimtari përgatitje për realizmin e orës ?	Po	Jo
4. A ka planifikuar në përgatitje diferencim?	Po	Jo
5. A ka planifikuar në përgatitje aktivitete specifike për nxënësit me NVA?	Po	Jo
6. Nëse përgjigjia është PO, a u realizuar ora në mënyrë përkatëse?	Po	Jo
7. A ju përkushtonte vëmendje arsimtari të gjithë nxënësve dhe a regaonte në mënyrë përkatëse në reaksionet e tyre?	Po	Jo

8. Sa shpesh arsimtari bënte përsëritje, rezyme, rikthim, lidhshmëri?		
Mjaftueshëm	Jomjaftueshëm	Shumë
9. Në çfarë mase arsimtari i potenconet pikat kyçe?		
Mjaftueshëm	Jomjaftueshëm	Shumë
10. Sa informata u prezantuan gjatë kohës së orës?		
Mjaftueshëm	Jomjaftueshëm	Shumë
11. A ishin aktivitete e zgjedhura përkatëse me mundësitë e nxënësve?		Po Jo
12. A bënte arsimtari nxitjen e përgjegjësisë të nxënësit për mësim të mëtutjeshëm?		Po Jo

Teknikat mësimore:

13. A e kishte arsimtari kontrollin mbi orën?		Po	Jo
14. A kërkonte arsimtari nga nxënësit të përgjigjen në pyetjet?		Po	Jo
15. A kërkonte arsimtari nga nxënësit me NVA të përgjigjen në pyetjet përkatëse me mundësitë e tyre?		Po	Jo
16. Nëse përgjigja është po, si ishin pyetjet?			
☐ Të hapura ☐ Të mbyllura ☐ Të kombinuara			
17. A shfrytëzonte arsimtari “stuhi ideshë”?		Po	Jo
18. Nëse përgjigja është po, si ishte tempoja?			
☐ E mjaftueshme ☐ Shumë e shpejtë ☐ E ngadalshme			
19. A ishin të gjithë nxënësit të motivuar për të dhënë ide?		Po	Jo
20. A ishin përgjigjet e nënvizuara/të shënuara dhe të shprehura?		Po	Jo
21. A u shfrytëzuan mjete audio-vizuele dhe/ose manipulative?		Po	Jo
22. A u shfrytëzuan mjete dhe/ose manipulative përkatëse për fëmijët me NVA?		Po	Jo
23. A u shfrytëzuan ata ashtu siç ishin planifikuar?		Po	Jo
24. A ishin zgjedhur ata në mënyrë përkatëse?		Po	Jo
25. Mjetet audio-vizuele ____ndihmuan ose ____penguan në orë?		Po	Jo

Shkathtësitë prezantuese:

26. A vendoste arsimtari interaksion?	Po	Jo
27. A mbante arsimtari kontakt me sytë dhe gjestikluacioni natyrore me duar dhe trup?	Po	Jo
28. A mbante arsimtari tempo përkatëse dhe nivelin e zërit gjatë të folurit?	Po	Jo
29. A ju largohej arsimtari në mënyrë të suksesshme personave që largoheshin nga tema?	Po	Jo
30. A tregonte arsimtari entuziazëm në lidhje me përmbajtjet në orë? Po / Shumë Pak Jomjaftueshëm / JO		
31. A vepronte arsimtari në mënyrë të sigurtë dhe i përgatitur për orë?	Po	Jo
32. A ju ndihmonte mësimdhënia e arsimtarit nxënësve të mësojnë, duke kyçur edhe nxënësit me NVA?	Po	Jo
33. A u kërkua nga nxënësit informata të këthyese për orën?	Po	Jo

Komente plotësuese:

Vëzhgues/ët: _____

Shtojca 3/3. FORMULARI PËR NDJEKJEN E ORËS MËSIMORE

NDJEKJA E ORËS MËSIMORE

Shkolla		Viti shkollor	
Arsimtari		Ndjekësi	
Klasa		Data	
Lënda mësimore			
Tema/përmbajtja mësimore			
Takimi para ndjekjes:			
Qëllimi i ndjekjes			
Komentet nga arsimtari			

Vërejtje: Me ngjyrë të përhimtë janë shënuar aktivitetet me rëndësi të veçantë për punë me nxënësit me NVA.

Përshkrimi:

Plotësisht	P	Pjesërisht	Pj	Jomjaftueshëm	J	Nuk ka mundësi për manifestim	/
------------	---	------------	----	---------------	---	-------------------------------	---

I	Planifikimi dhe përgatitja e orës	P	Pj	J	/		
	Qëllimet e orës janë të definuara qartë.						
	Të priturat janë të definuara qartë dhe dalin nga qëllimet.						
	Janë caktuar mënyrat (strategjitë, format, metodat, teknikat) për realizimin e punës mësimore						
	Janë planifikuar mjetet e nevojshme, materialet, përgatitjet dhe shfrytëzimi i TIK.						
	Është caktuar literatura e nevojshme dhe korelacioni me lëndët dhe burimet e tjera.						
	Janë planifikuar metodat, procedurat dhe instrumenetet për përforcimin e diturive të mëparshme.						
	Janë planifikuar metodat, procedurat dhe instrumenetet për ndjekjen e të arriturave të nxënësve.						
	Qartë janë caktuar aktivitetet e arsimtarit dhe aktivitetet e nxënësve.						
	Për nxënësit me aftësi të veçanta janë planifikuar aktivitete sipas planit individual arsimor.						
II	Organizimi, rrijedha dhe realizimi i orës	P	Pj	J	/		
	Fillimi i orës është i sigurtë dhe i qetë, krijon atmosferë pozitive.						
	I vërteton dituritë e mëparëshme dhe përvojat e nxënësve.						
	I njofton nxënësit me rrezultatet e pritura.						

	Paraprakisht ka të përgatitura materiale përkatëse për punë. Për nxënësit me NVA ka të përgatitura materiale specifike.				
	Shfrytëzon mjete mësimore përkatëse dhe mjete ndihmëse.				
	Shfrytëzon format e planifikuara paraprakisht, metodat dhe teknikat mësimore.				
	Shfrytëzon strategji inkluzive për mësimdhënie dhe mësimnxënie.				
	Shfrytëzon qasje të ndryshme në mësimdhënie (zgjidhje të problemeve, aktivitete hulumtuese dhe projektuese...).				
	Zbaton Tik-un në mësim.				
	Udhëzimet për punë, sqarimet dhe pyetjet janë të kuptueshme dhe të qarta.				
	Përmbajtjet dhe terminologjinë jo të qartë e sqaron në mënyrë plotësuese.				
	Të gjithë nxënësit i kyç në realizmin e aktiviteteve.				
	Bën individualizim dhe diferencim në mësimdhënie sipas nevojave dhe mundësive të nxënësve.				
	Përcjell porosi të qartë (përfundim) dhe të njejtën e realizon sëbashku me nxënësit.				
	Organizimi i orës përkrah vëmendjen, interesimin dhe motivimin e nxënësve.				
III	Komunikimi me nxënësit	P	Pj	J	/
	Nxënësve ju drejtohet me emër dhe respekt.				
	Në klasë ekzistojnë rregulla të qarta për sjelljen të cilat nxënësi dhe arsimtari i shfrytëzojnë për sigurimin e atmosferës së punës.				
	Parashtron pyetje për ti nxitur dhe përgjigjet në pyetje.				
	Shfrytëzon teknika për dëgjim aktiv (kontakt me sy, shenja joverbale, nxitje, etj.).				
	I nxit nxënësit të parashtrojnë pyetje, të diskutojnë dhe lirisht të shprehen.				
	I stimulon në përgjigje të gjithë nxënësit në mënyrë të barabartë.				
	E përshtat gjuhën varësisht nga konteksti, situata dhe personaliteti i nxënësit, veçanërisht ka kujdes për nxënësit me NVA.				
	Identifikon situatat konfliktoze dhe i ndihmon nxënësit në mënyrë të drejtë ti zgjidhin ata.				
	Gjatë punës grupore i nxit ata në mënyrë të barabartë.				
IV	Notimi i nxënësve	P	Pj	J	/
	Shfrytëzon metoda përkatëse për kontrollimin e paraditurive të nxënësve.				
	Çdo aktivitet notues është përkatës për qëllimin.				
	Zgjedh dhe shfrytëzon në mënyrë përkatëse instrumente të ndryshme për notim.				
	Jep informatë kthyesë pozitive dhe konstruktive.				
	Informata kthyesë është e orientuar nga nxitja dhe përparimi i mëtutjeshëm i nxënësve.				
	Evidenton përparimin e çdo nxënësi në raport me rrezultatet e pritura.				
	Ndjek dhe vlerëson të arriturat dhe zhvillimin e nxënësit në pajtim me qëllimet individuale.				
V	Krijimi i mjediseve të sigurta dhe stimulative për mësim	P	PJ	J	/
	Ka përgatitur dhe shfrytëzon materiale të ndryshme stimulative për mësim.				
	E përshtat hapësirën për nevojat individuale dhe grupore.				
	Mundëson që mjetet dhe materialet për punë të jenë në qasje të lehtë për të gjithë nxënësit.				
	Në hapësirat shkollore ekspozon punimet e nxënësve.				
	Vendos rregulla për përdorim të sigurtë për mjetet dhe materialet.				
	Kontribon në krijimin e kushteve të mira fizike në hapësirën për mësim.				
	Punon mjete mësimore dhe mjete për punë inkluzive.				
	Disiplina në klasë është bazuar në klimën pozitive të klasës dhe oranzimin e mirë si dhe udhëheqjen e orës.				

Konstatimet tjera relevante
Takim pas ndjekjes
Arsimtari bën refleksion (arritja e qëllimeve, vështirësi dhe kahje për përmirësim). P Pj J /
Anët e forta: Propozime dhe sygjerime për përparimin e punës:
Fusha për zhvillimin e mëtutjeshëm:
Ndryshimet te arsimtari nga ndjekja e mëparëshme:

Shtojca 3/4. ÇEK LISTA PËR VETËVLERËSIM TË INKLUZIVITETIT**STRATEGJITË INKLUZIVE MËSIMORE**

(Vetënotimi në praktikën vetjake të arsimtarit)

A shfrytëzoni ose a do të kishit shfrytëzuar një nga këta strategji në vijim?

Legjenda:

- ✓ - Këtë e shfrytëzojë në mësimin tim
- ~ - Në njëfarë mënyre, e shfrytëzojë këtë në mësimin tim
- x - Nuk e shfrytëzojë këtë në mësimin tim
- * - Do të kisha dashur/ të përpiqem me këte, edhe pse më duhen informacione plotësuese dhe resurse

Interakcioni arsimtar – nxënës:

- I di dhe i përdorë emrat e nxënësve ashtu si ata zgjedhin që t'i emëroj dhe me artikulum të drejtë.
- Nxënësve ua bëj me dije se si të më drejtohen, në veçanti nëse vijnë nga ambiente të ndryshme kulturore dhe arsimore.
- Në fillim të vitit shkollor (ose kur i takojë për herë të parë) realizoj pyetësorë që të njihem me paranojuri të e nxënësve, përvojat e tyre të mëparshme arsimore, ambiciet profesionale, interesat, etj.
- I nxis nxënësit që t'i vizitojnë orët plotësuese dhe orët për konsultim, dhe ta shfrytëzojnë këtë kohë për të pyetur për përmbajtjet mësimore, si dhe për interesat e tyre jasht orëve.
- Nxënësve ua bëj me dije se kam të pritura të mëdha nga ata dhe besoj se të gjithë nxënësit mund të mësojnë.
- Nxënësve ua bëj të ditur se është e dobishme që të përpiqen dhe nuk është e tmershme nëse nuk do të kenë sukses (të provojnë edhe pse ndoshta nuk do të kenë sukses). Të dinë se mospjesëmarrja dhe sfida janë pjesë të rëndësishme në procesin e nësimimit.
- Përpiqem që nxënësit të japin më shumë përgjigje ose pikëpamje në pyetjet e parashtruara.
- I shmangem talljes në kurriz të nxënësve.
- Kam kujdes se cilët nxënës i pyes të flasin për grupe të caktuara sociale.
- Tregoj kujdes për mirëqenien e nxënësve, dhe i ndaj informacionet nga resurset (si p.sh.për këshillim dhe shërbime psikologjike, shërbime për nxënësit me nevoja të veçanta dhe të ngjashme).
- E shfrytëzojë çdo mundësi, në bisedë ose në formën e shkruar, të tregojë se mësimin përpiqem ta bëjë të kapshme njëlloj për të gjithë nxënësit.
- Me kujdes i paramendoj aktivitetet të cilat hapin tema potenciale të ndjeshme ose të papëlqyeshme.
- Papajtueshmërinë e shëndroj në produktivitet duke i drejtuar nxënësit që të kritikojnë deklaratë ose ide, ndërsa jo folësin.

- E ndërprej ose intervenoj në diskutim nëse komentet bëhen fyese ose i devalvojnë nxënësit tjerë.
- U jap informacione kthyesë nxënësve për përvojat e tyre gjatë mësimit.
- I ftoj kolegët dhe bashkëpunëtorët profesional që të vizitojnë dhe të ndjekin orë të miat që të më japin informacione kthyesë rreth bashkangjites ose komunikimin me nxënës të ndryshëm.

Interaksioni nxënës –nxënës:

- I nxis nxënësit që t'i mësojnë dhe mes vetes t'i shfrytëzojnë emrat e tyre.
- Përdori ushtrime për relaksim, gjatë së cilave nxënësit do të mund të mësojnë njëri për tjetrin.
- Përgatis udhëzime, rregulla themelore ose marrëveshje të përbashkëta për marrje pjesë aktive në orë.
- Zbatoj forma të punës në grupe më të vogla.
- Nga nxënësit kërkojë që të shkruajnë dhe të ndajnë informacione për prejardhjen e tyre të cilat mund të ndihmojnë për ndonjë aktivitet të caktuar në orë. Dallueshmërinë e nxënësve e paraqes si mjet. mjet ndihmës për të mësuar më shumë.
- Gjatë punës ekipe afatgjate, nga nxënësit kërkojë që të japin informacione kthyesë në lidhje me punën në grup.
- I gjej të gjitha mundësitë nga programa mësimore, të cilat ndihmojnë që të nxënësit të ndërtohen shkathtësitë për bashkëpunim.
- Gjatë orëve e theksoj rëndësinë e bashkëpunimit në mësim. Nxënësve u mundësojë që të mendojnë për ate që kanë mësuar përmes aktiviteteve të përbashkëta (formale dhe joformale).
- Me qëllim formoj grupe të vogla heterogjene në të cilat janë të kyçur edhe nxënësit e marginalizuar.
- Me qëllim formoj grupe nga nxënës me përparësi dhe aftësi të ndryshme .
- Mundësojë që nxënësit vetë të vetëvlerësohen dhe të zbatojnë vlerësim mes-nxënësve (moshatarë).
- Nxënësit i kyç në grupe aktivitete të vogla të cilat do t'u ndihmojnë që t'i shqirëtojnë dhe vlerësojnë kontributin e tjerëve.
- Vendosi rregulla për reagim nga ana e nxënësve nëse ata ndjejnë se një perspektivë e caktuar është e nënçmuar ose nuk është e pranuar.

Përmbajtja:

- Zgjedh përmbajtje dhe aktivitete të cilat e shprehin dallueshmërinë e nxënësve në një lëmi të caktuar.
- Shfrytëzojë mjete vizuale të cilat nuk i përforcojnë stereotipet, por bashkangjesin njerëz të ndryshëm dhe perspektiva.
- Shfrytëzojë shembuj nga më të ndryshmit që t'i ilustrojë konceptet, duke shfrytëzuar informacione nga më shumë lëmi të ndryshme.
- Flas për më shumë persona të ndryshëm dhe ekspertë të cilët kanë kontribuar për lëminë për të cilën mësohet dhe e theksojë prejardhjen e ndryshme të tyre.
- Në pyetjet nga testet, detyrat, si dhe temat për hulumtim, shfrytëzoj emra të ndryshëm dhe kontekste socio-kulturale.

- Zgjedh materiale, mjete dhe mënyra për mësim të cilat nxënësit do të mund nga ana financiare që t'i përballojnë.
- E analizojë përmbajtjen e shembujve të mi, analogji dhe humor, nga aspekti që të kontribuojnë të largohen nxënësit me qëndrime të ndryshme, dije ose aftësi.
- Emrat e autorëve i theksoj të plotë, dhe jo vetëm inicialet, kur flasim për ta. (Kjo mund të ndihmojë që të theksohet dallueshmëria e gjinive, grupeve dhe llojeve tjera ose të zhduken supozimet joad-ekuete për autorësinë).

Praktikat mësimore

- I vlerësoj paranjohuritë e nxënësve për temë të caktuar, që të mund saktë ta përshtas mësimin me nevojat e tyre.
- U ndihmojë nxënësve që t'i ndëlidhin njohuritë e mëparshme me mësimin e ri (pëshembull, para marrjes së temës së re, kërkojë nga nxënësit në mënyrë të pavarur të mendojnë për ate që veç më e dinë për temën).
- Nga nxënësit kërkoj të japin ose të njohin shembuj të cilët e ilustrojnë të kuptuarit e përmbajtjeve.
- Shfrytëzojë metoda mësimore të ndryshme dhe mënyra të realizimit të mësimin (verbale, vizuale, interaktive, frontale, dhe të tjera), në vend që të bazohem vetën në një mënyrë të të mësuarit të nxënësve.
- E përshtas tempon e orës me çka nxënësve u mundësojë të marrin shënime gjatë kohës së mbajtjes së mësimin me çka nxënësve u mundësojë ta marrin shënime gjatë mësimin.
- I theksojë dhe sqarojë të priturat e mia dhe mënyrën e vlerësimit për çdo detyrë dhe obligim të cilin ua jap.
- Planifikojë pjesë të orës në të cilin nxënësit do të pyesin dhe diskutojnë në lidhje me detyrat ose të priturat nga detyrat dhe obligimet.
- Çdoherë e theksojë qëllimin kryesor ose vlerë të përmbajtjeve të cilat mësohen.
- Diskutimet i ndërtojë ashtu që të mund të bashkangjiten numër më i madh i nxënësve: Për shembull, kërkoj t'i dëgjoj ata të cilët nuk kanë folur, pres që të rritet numri të duarëve të ngritura, shfrytëzojë aktivitete për të menduar dhe ndarjes në çifte.
- Në orë shfrytëzojë aktivitete të shkurtëra për të shkruar, për të marrë informacione kthyesë për ate që nxënësit e kanë mësuar dhe si e kanë paramenduar.

Shtojca 3/5. KOMPETENCAT PROFESIONALE TË ARSIMTARËVE PËR INKLUZION SOCIAL DHE ARSIMOR

KOMPETENCAT PROFESIONALE TË ARSIMTARËVE PËR INKLUZION SOCIAL DHE ARSIMOR

(për vetëvlerësim ose vlerësim nga anëtar të EISH)

1. Kompetencat themelore profesionale për inkluzion social dhe arsimor

Njohuri profesionale dhe të kuptuarit

- Njeh kocepte të ndryshme dhe modele për inkluzion arsimor.
- I njeh faktorët social dhe kulturor dhe se si ata ndikojnë në arsim dhe si arsimi ndihmon në kohezionin social.
- I njeh llojet e ndryshme të nxënësve të cilëve u është e nevojshme përkrahja plotësuese në arsim: Nevoja të veçanta arsimore, vështirësi në mësim dhe dhe mungesa nga shkaqet socio-ekonomike.
- I njeh konventat për të drejtat e fëmijëve dhe të antidiskriminimit.

Aftësi dhe shkathtësi profesionale

- Pjesëmarrje në procesin e identifikimit të nevojave specifike arsimore, bashkërisht me shërbimin profesional dhe shfrytëzon metoda të ndryshme për diferencim dhe individualizim të mësimin.
- Merr pjesë në ekipin për përpunimin e planeve individuale arsimore.
- Shfrytëzon strategji të cilat promovojnë respekt të dallimeve dhe vlerave demokratike.
- Punon në ekipet inkluzive shkollore.
- Jep mundësi të barabarta që çdo fëmijë dhe familje të marrin pjesë në aktivitetet mësimore dhe jashtëmësimore, pavarësisht aftësive psikofizike, gjinisë, përkatësisë etnike, kulturës, gjuhës amëtare, religjionit, strukturës familjare, dhe statusit social dhe ekonomik.
- I përgatit nxënësit që t'i pranojnë fëmijët nga grupet e rrezikuara dhe fëmijët me nevoja të veçanta arsimore.

2. Kompetencat e arsimtarit – Mentor

Zhvillon qasje për ndërtim të shkollës inkluzive.

- Punon në projekte dhe hulumtime me dhe për fëmijët me nevoja të veçanta arsimore, integrim, integrim ndëretnik dhe/ose inkluzion socio – ekonomik në kuadër të shkollës.
- U ndihmon kolegëve në punimin e programeve individuale arsimore, materialeve dhe qasjeve.
- Është anëtar i ekipit inkluziv shkollor në shkollë.
- Ngrit iniciativa dhe ndërmerr aktivitete që dallimet të jenë të njohura dhe të respektuara në nivel të shkollës dhe në bashkësinë më të gjerë.

3. Kompetencat e arsimtarit –Këshilltar

Kontribon për inkluzionin e fëmijëve në bashkësinë më të gjerë.

- Ndërmerr aktivitete në nivel të shkollës dhe bashkësinë më të gjerë për tejkalim më efektiv dhe eliminim të materialeve, situatave dhe aktiviteteve të cilat nuk promovojnë barabarësi.
- Propozon dhe ndërmerr aktivitete për kyçje të nxënësve në jetën dhe punën e bashkësisë lokale pavarësisht aftësive të tyre, prejardhjen dhe gjendjen socio-ekonomike.
- Merr pjesë në përpunimin e dokumenteve për përmirësim të arsimit inkluziv në nivel qendror dhe lokal

Shtojca 3/6. KOMPETENCAT PROFESIONALE TË ARSIMTARËVE PËR INKLuzionIN SOCIAL DHE ARSIMOR

VETËVLERËSIMI I KOMPETENCAVE PROFESIONALE TË ARSIMTARËVE PËR INKLuzion SOCIAL DHE ARSIMOR

Shkolla		Viti shkollor	
Arsimtari			
Klasa		Data	

Aspak nuk është e zhvilluar (trajnim i domosdoshëm)	1
Pjesërisht e zhvilluar (ka nevojë për trajnim)	2
Mirë e zhvilluar (nuk ka nevojë për trajnim)	3
Shumë mirë e zhvilluar (mund t'ju jep përkrahje të tjerëve)	4

	Kryeni vetëvlerësim në nivel (shkallë) sa janë zhvilluar shkathtësitë dhe aftësitë vijuese te ju (shënoni shënjen Pnë kolonën përkatëse).	niveli			
		1	2	3	4
NJOHJA E NXËNËSVE DHE DALJA NË NDIHMË NEVOJAVE TË TYRE					
1	Ndjekja e zhvillimit kognitiv, socio-emocional dhe psikomotorik të nxënësve.				
2	Sigurimi, azhorimi dhe ruajtja e sigurtë e të dhënave për çdo nxënës.				
3	Individualizimi dhe diferencimi në mësimdhënie i bazuar në njohjen e nevojave të nxënësve.				
4	Organizimi dhe realizimi i mësimin plotësues.				
5	Organizimi dhe realizimi i mësimin shtues.				
6	Nxitja, përgatitja dhe organizimi i nxënësve për pjesëmarrje në aktivitete të ndryshme (gara, konkurse, ekspozita, çfaqje, projekte...).				
7	Shfrytëzimi i aktiviteteve edukative të cilat e nxisin zhvillimin kognitiv, afektiv dhe psikomotorik të nxënësve.				
8	Mundësimi i participimit demokratik të nxënësve në jetën në shkollë.				
INKLUZIONI SOCIAL DHE ARSIMOR					
1	Bërja e planeve individuale arsimore.				
2	Planifikimi i mësimin për tërë klasën/paralelen me respektim të dallimeve individuale ndërmjet nxënësve.				
3	Zbatimi i strategjive inkluzive për mësimdhënie dhe mësimnxënie.				
4	Ndjekja dhe vlerësimi i të arriturave dhe zhvillimin e nxënësit në pajtueshmëri me qëllimet individuale.				
5	Realizimi i aktiviteteve inkluzive në shkollë.				
6	Punimi i planit për punë dhe bashkëpunimi me familjet e fëmijëve me nevoja të veçanta arsimore.				
7	Punimi i mjeteve mësimore për punë inkluzive sëbashku me nxënësit.				
8	Adaptimi i klasës sipas nevojave të nxënësve me pengesa trupore.				
9	Kyçja e familjeve dhe nxënësve në aktivitete të përbashkëta për respektimin e dallimeve dhe integrimi interkulturor.				
10	Orientimi profesional i nxënësve me nevoja të veçanta arsimore.				
11	Puna individuale me nxënësit të cilët kanë nevojë për ndihmë.				

Shtojca 3/7. SHEMBULL DREJTIMESH NGA EKUPI INKLUZIV SHKOLLOR**DREJTIMET E ARSIMTARËVE PËR PËRMIRËSIMIN E PRAKTIKËS INKLUZIVE**

Motoja: Përmes bashkëpunimit dhe mundit të orientuar, të gjithë nxënësit mundet aktivisht të marrin pjesë

1. **PROMOVONI SOCIALIZIM** –Ulni nxënësit me NVA afër nxënësve tjerë. Kur afër nxënësit ulet një më i rritur, ekziston mundësia që nxënësit tjerë që të ndjehen të painkurajuar për komunikim me nxënësin. Këshilloni edhe asistentët e nxënësit ose edukator të specializuar, që të ulen më anësh, pak më larg nga nxënësit.
2. **SHPËRNDANI PLANIFIKIMET E JUAJA PËR MËSIMIN** – Nuk jeni vetëm. Shpërndani planifikimet e juaja. Ekipi inkluziv mund t'i modifikojë, që t'i dilni në ndihmë të nevojave të nxënësve me NVA.
3. **JU FLISNI DIREKT NXËNËSVE** –Shmangni që tu drejtoheni nxënësve me NVA përmes përcjellësve të tyre. Përshëndetuni direkt, drejtojuni direkt kur u sqaroni dhe pyetni drejtpërsëdrejti ata.
4. **NDRYSHONI METODAT E JUAJA PËR MËSIM** –Ta bëni mësimin përvojë aktive për të gjithë nxënësit. Formoni grupe koperative për mësim. Siguroni një turmë nga resurset e materialeve dhe paramendoni aktivitete të ndryshme. Bëni që nxënësit të ua demonstrojnë dijen në mënyra të ndryshme.
5. **NJIHNI NXËNËSIT TUAJ** – Përshëndetni nxënësit kur hyjnë në klasën tuaj. Ashtu do të jeni si shembull për ta dhe do t'i mësoni në shkathtësi komunikative dhe sociale. Pyetni diçka për në shtëpi, për të përkëdhelurit e tyre, për jetën e tyre shoqërore.
6. **ÇDO DITË PARASHTRONI PYETJE NGA PËRMBAJTJET** –Kur nxënësit përgjigjen në këta pyetje, përveç asaj që i mësojnë përmbajtjet, ata i ushtrojnë edhe shkathtësitë sociale dhe komunikative. Vlerësimi joformal dhe përcjellje, mund të sigurojnë informata të dobishme për modifikim eventual të mësimin.
7. **PRISNI SUKSES** – Prisni që të gjithë nxënësit të marrin pjesë dhe të mësojnë në orë. U tregoni nxënësve se cilat janë të pritura e juaja nga ata. Përshtatni kërkesat, aktivitetet, që detyrat të përgjigjen në mundësitë e nxënësve.
8. **VENDOSNI QËLLIME TË QARTA TË MËSIMIT** – Punoni me ekipin inkluziv që t'i sqaroni qëllimet mësimore të nxënësve me NVA. Vërtetoni se nxënësit tuaj a punojnë në kontinuitet drejt përbushjes së qëllimeve të tyre. Vlerësojeni dijen e nxënësve pavarësisht nivelit të tyre të dijeve dhe mundësive.
9. **SILLUNI NDAJ TË GJITHË NXËNËSVE NJËLLOJ** – Mbani pritjet e juaja për sjelljen dhe metodave për sigurimin e disiplinës dhe shfrytëzoni të gjithë nxënësit njëlloj dhe kërkoni që t'i respektojnë edhe të rriturit tjerë në klasë.
10. **SHPËRNDANI SHQETËSIMET DHE QËNDRIMET E JUAJA** – Tregoni shqetësimet e juaja dhe mendimet. Shprehni ato me fjalë adekuate. Në vend që të thoni: „Mendoj se ky nxënës nuk takon këtu!“ Përpiquni me „Si mund ta bëj materialin më të kuptueshëm për këtë nxënës?“

Shtojca 3/8. ÇEK LISTA PËR STRATEGJITË PËR PUNË ME NXËNËS ME NVA**PËRSHTATJA E KUSHTEVE PËR PUNË ME NXËNËS ME NVA**

Emri dhe mbiemri i nxënësit: _____ Kl.: _____

1. ZHVENDOSJE FIZIKE DHE PËRSHTATJA NË KLASË:

- Nxënësi ulet afër arsimtarit
  - Nxënësi ulet afër shembullit pozitiv
  - Gjithçka qëndron afër nxënësit kur jepen udhëzime ose kur ligjërohet (mbahet mësim).
  - Distancim nga stimulimet të cilat tërheqin vëmendjen
  - Organizohet puna me grupe
  - Tjetër: _____
-

2. Mësimdhënie:

- Nxënësit janë të ndarë në çifte ashtu që të mund ta kontrollojnë punën e vetë
  - Përkrahja e nxënësve e siguruar (ndihmë në mësim)
  - Në tabelë shënohen fjalët kyçe nga njësia mësimore
  - Mjete ndihmëse të siguruara, shkronja të mëdha, filma, skema, paraqitje grafike
  - Ligjërohet në mënyrën me të cilën vijnë në shprehje më shumë shqisa: Vizuele, auditive, kinestetike
  - Pasi të jenë dhënë udhëzimet për punë, nxënësit i përsëriten udhëzimet dhe nga ai kërkohet që t'i përsëris dhe të tregojë/sqarojë se çfarë duhet të punojë
  - Pëveç udhëzimeve gojore, mund të jepen edhe të shkruara që të mund nxënësi që përsëri t'i kontrolloj dhe të kujtohet në kërkesat
  - Nxënësit i jepet pasqyrë e shkruar/plan me termet (kuptimet) kryesore nga mësimi i orës
  - I lejohe nxënësit që ta inçizojë mësimin e orës që të mund më vonë, ta kontrolloj dhe që më lehtë ta mësoj
  - Nga nxënësi kërkohet që me gojë të jep pasqyrë të fjalëve kyçe nga mësimi
  - Jepet shembull praktik në tabelë që të mund të përgjigjet në kërkesat
  - Nënvizohet dhe theksohen pjesë nga teksti/mësimi që të mund më lehtë ta gjejë idenë kryesore/detaj
  - Mësimdhëniet më të gjata ndahen në pjesë më të shkurtëra
  - Tjetër: _____
-

3. Detyra:

- Jepet kohë shtesë për fërfundimin e detyrës
  - Udhëzimet e komplikuara thjeshtësohen
  - Zvogëlohet niveli dhe shkurtohet teksti në detyrat
  - Kërkohen më pak përgjigje të sakta për t'u kryer (Kualitet ndaj kuantitetit)
  - Shkurtohen detyrat me ndarjen e të njejtave në pjesë më të vogla
  - Nxënësit ti lejoheq që detyrën ta shkruaj me kompjuter individualisht ose të ia diktoj dikujt dhe të njejtën ta shtyp
  - Shfrytëzohen lista kontrolluese, skema, kartela për rikujtim etj. Për vetëkontollë
  - Zvogëlohet numri i detyrave shtëpiake, veçanërisht detyrat të cilat kanë të bëjnë me më shumë lexim
  - Gjatë punimit të detyrave, lejoheq shkrimi me germa të shtypit në vend të atyre të dorës
  - Përcillen detyrat me të cilat nxënësi e përcakton dinamikën vetanake në mësim (ditore, javore)
  - Nxënësi shkon në shtëpi me udhëzime konkrete dhe të qarta për punimin e detyrës shtëpiake
  - Pjesëmarrja gojore e nxënësit në orë pranohet dhe lavdërohet
  - Tjetër: _____
-

4. Ushtrime kontrolluese dhe teste:

- Lejoheq punimi i testeve me libër të hapur
  - Jepen teste me gojë
  - Jepen teste të cilat përpunohen në shtëpi
  - Lejohen të jep përgjigje të inçizuara (në diktafon)
  - Organizohet kuiz, në vend të testit
  - Jepet kohë shtesë për përgjigje në test
  - Nxënësit i lexohen pyetje nga testi
  - Në vend të nxënësit, arsimtari i shkruan përgjigjet në pyetjet nga testi
  - T'i iket presionit ndaj nxënësit në lidhje me kohën ose konkurencën
  - Tjetër: _____
-

5. Organizimi:

- Sigurohet ndihmë nga pjesëmarrësit gjatë organizimit të punës
- Përcaktohet një sistem për ndërlidhje mes shënimeve dhe detyrave
- Caktohet një shok-vullnetar i cili do t'i ndihmojë rreth detyrave të shtëpisë
- Sigurohet që nxënësi në shtëpi të ketë libra komplet si shtesë
- Që më parë përgatitet orar për mësim/shkrim me nxënësin
- Prindit/kujdestar i dërgohen raporte ditore-javore për përparimin (të rregullta, informime telefonike)
- Ekziston sistem për stimulim (dhurata), për punën e kryer në shkollë dhe detyrave të shtëpisë
- Nxënësit i jepet fletore interesante për të shkruar detyrat e shtëpisë
- Tjetër: _____

6. Sjellja:

- Thjeshtësohen rregullat në klasë
- Shfrytëzohet mates i kohës për lehtësimin në kryerjen e detyrës
- Cakton kohë për pushim dhe kohë të lirë
- Publikisht lavdërohet sjellja e caktuar
- Shfrytëzohen strategji të caktuara për vetëkontrollë
- Jepen privilegje të veçanta /drejtime pozitive dhe nxitje
- «Me urtësi shfrytëzohen» pasojat negative
- Lejohen pushime të shkurtëra mes detyrave
- Nxënësit i rikujtohet që mos ta ndërprejë punën rreth detyrës (sinjale joverbale)
- Vlerësohen përgjigjet e sakta të nxënësit, dhe jo gabimet e tij
- Realizohet sistem të udhëheqjes me sjelljen në klasë
- Lejohet lëvizje e lejuar, kohë ku nxënësi nuk është në vendin e tij (P.sh. është dërguar që të kryej përfundojë diçka)
- Injorohet sjellja jo adekuate e cila nuk është jashtë kufinjëve të së lejuarës në klasë
- Nxënësit i jepen përgjegjësi të thjeshta në klasë si (p.sh. që të kujdeset për mjetet konkretizuese)
- Me nxënësin merret vesht
- Tjetër: _____

Arsimtari: _____

Lëmia 4: Përkrahja e nxënësve

Kujdesi për EISH për nxënësit NVA ka të bëjë me mësimin e tyre dhe përparimin, por edhe më gjërë. Ata janë nxënës të cilët janë më tepër emocional dhe mu për atë është e nevojshme që të sigurohen mekanizma adekuat për preventivë, mbrojtje dhe përkrahje.

4.1 Kujdesi i përgjithshëm për nxënësit

1. Protokol për mbrojtje nga lëndimet fizike

- 1.1. Ekipi shkollor inkluziv para fillimit të vitit shkollor me komisionin për kujdesin ndaj shëndetit, merren vesht për intervenimet e nevojshme dhe ndërmarrje të masave preventive për mbrojtje të shëndetit dhe sigurinë e nxënësve me PNA. (Shtojca: 4/1)
- 1.2. Ekipi inkluziv, për nxënësit me NVA, bën procedura individuale dhe përcakton përgjegjësi për sigurinë e tyre.

2. Protokol për preventivë nga dhuna

- 2.1. Ekipi inkluziv shkollor, me ekipin për Preventivë nga dhuna, bashkëngjitet në përgatitjen e politikës për preventivë nga dhuna, në të cilën janë të definuara të gjitha format e sjelljes së fëmijëve dhe të rriturit të cilët merren si dhunë, në veçanti duke patur kujdes që të jenë të mbrojtur fëmijët me PNA dhe fëmijët e edukuar me probleme të sjelljes. (Shtojca: 4/2, 4/3, 4/4)
- 2.2. Ekipi inkluziv shkollor i bashkëngjitet planifikimit dhe realizimit të aktiviteteve, punëtori, debate, dhe ngjarje të ngjashme për zhdukjen e stereotipeve, paragjytimeve dhe diskriminimit; pranimi i dallimeve – në nivel të shkollës dhe në nivel të paraleles në të cilën janë prezente dëto dukuri.

3. Protokol për përkrahje të nxënësve me të meta trupore në zhvillim

- 3.1. EISH përgatit politikë shkollore për përkrahje të nxënësve me të meta trupore. Që të mundësojë qasje në shkollë (Lloz në hyrje për ndalesë; ashensor; rrethojë shkallësh dhe përgjatë korridoreve; toaleta adekuate) bashkëpunon me vetqeverisjen lokale, Këshillin e prindërve, organizata joqeveritare dhe të tjera.

3.2. Ekipi inkluziv për nxënës mundëson përkrahje bahkëmoshatarësh për lëvizjen në klasë, objektin shkollor dhe oborrin shkollor (Shtojca: 4/5, 4/6)

3.3. Ekipi inkluziv kujdeset për orarin e orëve (lëvizja nga njëra në klasën tjetër të jetë në rrugën më të përshtatshme) dhe kujdeset për lëvizjen e papenguar në klasë.

4. Protokol për përkrahje të nxënësve me probleme shëndetësore

- 4.1. Për nxënësit të cilët për shkak të sëmundjeve kronike ose të lëndimeve më serioze të cilët më gjatë mungojnë në mësimin e rregullt, ekipi inkluziv propozon procedura për përkrahje në mësim Shtojca: 4/7, 4/8).
  - Sipas nevojës dhe merrrëveshjes me familjen e nxënësit, ekipi organizon vizitë dhe mësim nga ana e arsimtarëve dhe nga ana e pjesëmarrësve.

5. Protokol për përkrahje të nxënësve nga familjet e rrezikuara sociale

- 5.1. Ekipi inkluziv, sipas nevojës i këshillon dhe i ndihmon prindërit e nxënësve nga familjet e rrezikuara sociale që t'i sigurojnë të drejtat nga mbrojtja sociale nëpërmjet Insitucioneve sociale.
- 5.2. Ekipi inkluziv në bashkëpunim me komisionin e kryqit të kuq në shkollë planifikojnë dhe realizojnë aksione humanitare nga llojet më të ndryshme: Ekspozita shitëse; donacione nga prindërit përmes këshillit prindor; donacione nga ndërmarrjet lokale; ushqim të ngrohtë pa pagesë në shkollë dhe të ngjashme. (Shtojca: 4/9)

6. Protokol për përkrahje për nxënësit me probleme emocionale

- 6.1. EISH mbledh të dhëna për nxënësit me vështirësi emocionale, pvarësisht nga shkaqet – dhunë familjare, pakujdesi familjare, shkurorëzim të prindërve, sëmundje në familje, trauma postkonfliktuale (Shtojca: 4/10)
- 6.2. EISH bo Në bashkëpunim me prindërit dhe

institucionet relevante – institucionet shëndetësore, qendrat për punë sociale, policinë, gjen zgjidhje, ofron ndihmë adekuate dhe përkrahje me në ballafaqim me sfidat.

7. Protokol për përkrahje të nxënësve me prirje dhe të talentuar

- 7.1. EISH mbledh të dhëna për nxënësit me prirje dhe të talentuar dhe nga arsimtarët kërkon të përgatisin programe adekuate për realizim të mësimin shtues, që t'i kyçin në gara të ndryshme, hulumtime, ngjarje, debate, ekipe, komisione dhe të ngjashme. (Shtojca: 4/11 – 4/19)

8. Protokol për përkrahje të nxënësve me NVA nga asistentë/përcjellës

EISH jep informacione dhe drejtime për punë të asistentëve/përcjellës (të angazhuar nga shkolla, ose nga prindërit) të nxënësve me NVA.

EISH i ndihmon arsimtarit dhe asistentit/përcjellësit që ta planifikojnë rolin e asistentit/përcjellës në përkrahje të nxënësit në shkollë.

EISH e përcjell punën e asistentit/përcjellësit, i jep drejtime dhe udhëzime për punë më efektive me nxënësin.

4.2. Përcjellja e përparimit

1. Protokol për udhëheqje të evidencës për përparimin individual të nxënësve

- 1.1. Ekipi Inkluziv Shkollor përqipet që arsimtarët të mbajnë evidencë të plotë dhe të rregullt për të arriturat, rregullshmërisë dhe sjelljen, si dhe për zhvillimin emocional, social dhe intelektual të nxënësve me NVA.

- Në evidencën në veçanti janë të theksuara anët e mira të nxënësit dhe potencialet zhvillimore të tij.
- Në evidencën janë futur edhe të dhënat për përparimin e nxënësit dhe janë fituar si rezultat i vlerësimit të bërë nga ana e arsimtarëve, në bashkëpunim me shërbimin profesional dhe prindërit e nxënësit. (Shtojca: 4/20 – 4/33)

2. Protokol për analizë të përparimit të nxënësve sipas paraleleve

- 2.1. Në fund të çdo tremujori (ose në fund të çdo muaji) ekipi inkluziv bën analizë të përparimit të nxënësve me NVA.
- 2.2. Pas përfundimit të analizës vërtetohet se nxënësi a ka përparim dhe mund të kalojë në marrjen e njohurive të reja ose do të ketë nevojë për ndërrimin e strategjisë në mësim për periudhën në vazhdim.
- 2.3. Raportet e përgatitura dhe analizat për nxënësit me NVA lëshohen në qasje, pamje të shërbimit profesional dhe kuadrit udhëheqës dhe janë në shqyrtim, të kapshme edhe për të gjithë arsimtarët tjerë dhe prindërit dhe vetë nxënësit .

3. Protokol për përkrahje dhe përcjellje të përparimit në arsimin e mesëm

- 3.1. Ekipi inkluziv shkollor kujdeset në veçanti që t'i kushtohet kujdes orientimit profesional dhe këshillim të nxënësve me NVA dhe për atë qëllim bashkëpunon me ekipin shkollor për orientim profesional (psikolog/pedagog, kujdestarët e klasave dhe prindërit).
- 3.2. Ekipi inkluziv shkollor përqipet që shkolla të sigurojë informacione për regjistrim të nxënësve me NVA në arsimin e mesëm dhe për suksesin e tyre në vitin e parë dhe i analizon të dhënat e marra.
- 3.3. Gjatë pranimit të nxënësit me NVA nga shkolla fillore në shkollë të mesme, Ekipet inkluzive shkollore nga shkolla fillore dhe e mesme patjetër duhet të mundësojnë të gjitha informacionet relevante për nxënësin në mënyrë të sigurtë dhe të besueshme të barten, me çka do të mund të mundësohet vazhdimi i procesit edukativo-arsimor në mënyrën të cilën do të jetë në interesin më të mirë të nxënësit.
- 3.4. Në bazë të rezultateve të fituara nga të dhënat e mara EISH propozon masa për përmirësimin e praktikave inkluzive në shkollë.

SHEMBUJ TË INSTRUMENTEVE DHE MODELE TË DOKUMENTEVE PËR FUSHËN 4

Shtojca 4/1. PREVENTIVA NGA RREZIQET E MUNDSHME PËR SIGURINË E NXËNËSVE (ME NVA)

RREZIQET E MUNDSHME PËR SIGURINË E NXËNËSVE (ME NVA)

(instrumenti plotësohet para se të realizohet ndonjë aktivitet specifik/projekt me nxënës me NVA që të sigurohet siguria e tij dhe të shmangen rreziqet)

Emri dhe mbiemri i nxënësit: _____, klasa. _____

Përshkrimi i aktivitetit:

--

Realizuar nga: _____, data: _____

Hapi 1: Identifikimi i rreziqeve

Biologjike (higjiena, sëmundjet, infektimet, alergjitë)		
☐ Gjaku / Lëngjet trupore	☐ Virusë / sëmundje	☐ Alergji
Të tjera / detaje:		
Kimikale (mjete për pastrim, substanca për eksperimente, etj.) – kimikalet duhet të jenë të shënuara dhe të përcjellura me udhëzime		
☐ Kimikale jo të rrezikshme	☐ Kimikale të rrezikshme	
Emëroni kimikalet / detaje:		
Situata kritike – incidente që rezultojnë me:		
☐ Mbyllje	☐ Evakuim	☐ Rrënim
Të tjera / detaje:		
Incidente nga burimet energjetike / probleme të cilat kyçin:		
☐ Rrymë elektrike	☐ Gaz / naftë / zjarr	☐ Gaz të kompresuar
Të tjera / detaje:		
Mjedisi:		
☐ Ekspozimi në diell	☐ Uji (burimi, lumi, plazhi, penda)	☐ Zëri, zhurma
☐ Shtazë / insekte	☐ Stuhi / probleme me motin	☐ Temperatura (nxehetë, ftohtë)

Të tjera / detaje:					
Objekte / ndërtime në rrethinë:					
☐ Ndërtime dhe objekte nga rrethina të cilat nuk zhvendosen		☐ Rrugë / shteg		☐ Punëtori / dhomë pune	
☐ Paisjet për terrenet /palestrat		☐ Mobilje		☐ Pishinë	
Të tjera / detaje:					
Maqina, vegla dhe paisje					
☐ Maqina - statike		☐ Maqina – zhvendosëse		☐ Vegla dore	
☐ Automjete / rimorkio		☐		☐	
Të tjera / detaje:					
Punë manuele:					
☐ Punë manuele (që përsëritet, e vështirë)		☐ Aktivitet në lartësi		☐ Hapësirë e kufizuar	
Të tjera / detaje:					
Dhunë:					
☐ Nxënës		☐ Të punësuar		☐ Prind / të tjerë	
☐ Fizike	☐ Psiqike	☐ Fizike	☐ Psiqike	☐ Fizike	☐ Psiqike
Rreziqe tjera / detaje:					

Hapi 2: Notimi i nivelit të rrezikut

Duke patur parasyshë rreziqet e identifikuara në hapin paraprak dhe duke shfrytëzuar matricën e dhënë për notim, notoni nivelin e rrezikut.

Gjasa	Pasoja				
	E pamundur	E vogël	Mesatare	E madhe	Kritike
Gati se sigurtë	Mesatare	Mesatare	Lartë	Ekstreme	Ekstreme
Me gjasë se	Ulët	Mesatare	Lartë	Lartë	Ekstreme
E mundshme	Ulët	Mesatare	Lartë	Lartë	Lartë
E pamundur	Ulët	Ulët	Mesatare	Mesatare	Lartë
Rrallë	Ulët	Ulët	Ulët	Ulët	Mesatare

Pasoja	Përshkrimi i pasojës	Pasoja	Përshkrimi i pasojës
E pamundur	Nuk ka nevojë për trajtim	Rallë	Ndodh vetëm në rrethana të veçanta
E vogël	Lëndimi i vogël kërkon trajtim me komplet për Ndihmën e parë (prerje të vogla, të shtypura)	E pamundur	Nuk mund të ndodh në të ardhmen e afërt ose në korniza gjatë ciklit të projektit
Mesatare	Lëndimi kërkon trajtim medicinal ose më shumë kohë	E mundshme	Mund të ndodh në një të ardhme të afërt ose në korniza gjatë ciklit të projektit
E madhe	Lëndim serioz që kërkon trajtim medicinal specialistik ose hospitalizim	Më se e mundshme	Ka gjasa që të ndodh në korniza gjatë ciklit të projektit
Kritike	Humbja e jetës, pengesë e përjetëshme ose lëndime të shumëta serioze	Gati se sigurtë	Gati se sigurisht do të ndodh në korniza gjatë ciklit të projektit

Niveli i rrezikut		Përshkrimi i nivelit të rrezikut	Aksioni
☐	I ulët	Nëse ndodh incident, gjasat janë të vogla që të rrezulton me lëndim.	Kryeni aktivitetin me kushtet ekzistuese në vendin e ngjarjes.
☐	Mesatar	Nëse ndodh incident, ka ndonjë gjasë për lëndim që kërkon përdorimin e kutisë për Ndihmën e parë.	Do të nevojiten strategji plotësuese.
☐	I lartë	Nëse ndodh incident me siguri lëndimi kërkon trajtim medicinal.	Duhet të përdoret strategji para se të realizohet aktiviteti. Duhet të ndiqen protokole të repta për tu siguruar siguria.
☐	Ekstrem	Nëse ndodh incident, me siguri do të rrezulton me lëndim permanent ose vdekje.	Shqyrtoni alternativa për realizimin e aktivitetit. Duhet të ndiqen protokole të repta për tu siguruar siguria.

Hapi 3: Kontrolloni rrezikun

1. Në tabelën e mëposhtme përmendni rreziqet e mundshme
2. Notoni nivelin e rrezikut
3. Sqaroni masat të cilat do ti përdorni për t'a eliminuar ose t'a zvogëluar rrezikun sipas Hierarkisë së dhënë të strategjive / procedurave

Hierarkia e strategjive	
<p>Më shumë efektiv (niveli i lartë)</p> <p>Më pak efektiv (niveli i ulët)</p>	Eliminimi: Menjanimi i tërësishëm i rrezikut nga aktiviteti ose vendi i punës
	Alternativa: Zgjedhja e aktivitetit më të sigurtë
	Ridizajnimi: Bëni aktivitetin ose procesin më të sigurtë
	Izolimi: Menjanoni njerëzit nga rreziku
	Administrata: Vendosni rregulla, shenja ose udhëzime për ta siguruar vendin e punës ose realizimin e aktivitetit
	Paisjet personale mbrojtëse: Veshëmbathje mbrojtëse dhe pajisje të tjera

Rreziqe dhe strategji

Përshkrimi i rrezikut	Niveli i rrezikut	Strategjia
Detaje tjera:		

Hapi 4: Revizioni i strategjive

Parashtrimi	
<p>Aktiviteti do të realizohet në pajtim me vlerësimin për rrezik, duke përdorur ndonjërin nga strategjitë e përmendura nga hapi 3. Nëse është e nevojshme do të bëhen ndryshime të aktivitetit që të menjahen rreziqet eventuale dhe të sigurohet siguria.</p>	
Personi për kontakt:	Data:
Përmendni personat e tjerë të cilët janë të kyçur në këtë vlerësim për rrezik:	

Hapi 5: Pasqyra dhe revidimi i strategjive

Plotësoni për kohën / ose sipas aktivitetit	Po	Jo
1. A ishin strategjitë e planifikuara të mjaftueshme dhe efektive për zvogëlimin e niveli të rrezikut?	☐	☐
2. A janë bërë ndryshime në strategjitë e planifikuara?	☐	☐
3. A është e nevojshme që në të ardhmen të zbatohet strategjia?	☐	☐
Detaje:		
Pasqyrën e ka bërë:	Në rol të:	
Nënshkrimi:	Data:	

Shtojca 4/2. PROCEDURA PËR KUJDESIN E NXËNËSVE ME INVALIDITET TRUPOR DHE SHIKIM TË DËMTUAR

PROCEDURA PËR KUJDESIN E NXËNËSVE ME INVALIDITET TRUPOR DHE SHIKIM TË DËMTUAR

1. Organizimi i procesit mësimor në pajtim me nevojat e nxënësit me invaliditet trupor:
  - Caktimi i hapësirave në të cilat do të ndiqet mësimi varësisht nga mundësia për mobilitet të nxënësit me invaliditet trupor;
  - Caktimi i ndihmësve, bashkënxënës të tij të cilët do ti ofrojnë përkrahje të vazhdueshme në pajtim me nevojat e tija të cilat do të ndryshojnë në mënyrë ciklike për një javë;
2. Përgatitja e Planit individual arsimor.
3. Arsimtari dhe bashkëpunëtorët profesional ndjekin sjelljen e nxënësit dhe përparimin e tij në mësim.
4. Bashkëpunëtorët profesional sipas nevojës e udhëzojnë prindin dhe nxënësin në institucion përkatës profesional.
5. Arsimtari dhe bashkëpunëtorët profesional i japin nxënësit përkrahje të vazhdueshme për përparimin e tij të suksesshëm.

Arsimtari dhe bashkëpunëtorët profesional janë në bashkëpunim dhe komunikim të vazhdueshëm dhe në te është i kyçur edhe nxënësi me invaliditet trupor si dhe prindi i nxënësit.

Shtojca 4/3. REKOMANDIME PËR PËRKRAHJE NDËRMOSHATARE**REKOMANDIME PËR PËRKRAHJE NDËRMOSHATARE**

Emri dhe mbiemri i arsimtarit: _____

Data: _____

Nxënësit vijues i rekomandoj për dhënien e përkrahjes ndërmoshatare:

<i>Emri dhe mbiemri i nxënësit:</i>	<i>Klasa:</i>	<i>Shkaqet për zgjedhjen:</i>	<i>Lloji i përkrahjes:</i>	<i>Afati kohor:</i>	<i>Nxënësi që pranon përkrahjen:</i>

Shtojca 4/4. PRECEDURA PËR KUJDESIN PËR NXËNËSIT ME PROBLEME SHËNDETËSORE**PRECEDURA PËR KUJDESIN PËR NXËNËSIT ME PROBLEME SHËNDETËSORE, SËMUNDJE KRONIKE OSE LËNDIME TË RËNDA**

1. Prindi është i obliguar ta informon shkollën për gjendjen shëndetësore të fëmijës së tij në rast se ajo është e çrregulluar, si dhe për llojin e sëmundjes dhe aspektet në të cilat duhet patur kujdes në shkollë.
2. Në kushte kur fëmija do të ankohet në probleme shëndetësore ose lëndime gjatë kohës së mësimin, menjëherë reagohe në mënyrën vijuese:
  - Informohet kujdestari klasor ose shërbimi profesional.
  - Kontaktohet me prindin dhe informohet për problemin.
  - Nxënësi nuk lejohet që të shkojë vetë në shtëpi derisa nuk merr leje nga prindi – është e dëshirueshme që prindi të vjen dhe ta merr fëmijën, në rast se kjo nuk është e mundëshme, shkolla duhet të jetë e sigurtë se dikush është në shtëpi i cili do ta pranon – në rast se bëhet fjalë për ndonjë rast specifik caktohet arsimtari i cili do ta përcjellë deri në shtëpi.
  - Në shkollë reagohe gjatë lëndimit i cili mund të sanohet lokalisht, gjatë së cilës shfrytëzohen përmbajtjet nga kutia për Ndhimën e parë.
  - Nuk guxojmë që nxënësve t'ju japim barëra të cilat merren në mënyrë orale, për shkak të mundësisë që fëmija mund të jetë alergjik në ndonjë barë.
  - Gjatë rasteve të shpejta nxënësi bartet në ambulancën më të afërt ku do ti ofrohet ndihma mjekësore dhe njëkohësisht informohet prindi për ate se si është vepruar.
3. Pasi që nxënësi do të jetë në përkujdesje dhe do ti jepet ndihma, kujdestari klasor informohet dhe e ndjek gjendjen shëndetësore të tij, me qëllim që gjatë mësimin të ketë përkujdesje të aspekteve kritike (p.sh. – lirimi nga lodhja fizike, kujdesi nga kushte higjienike të caktuara, kontrollimi i ushqimit, etj).
4. Gjatë rasteve të sëmundjeve kronike ose lëndimeve më të rënda:
  - Shkolla është e obliguar ti ndjek kahjet të cilat i ka dhënë prindi në bazë të rekomandimeve të mjekut dhe rregullisht ta informon prindin për ndryshimet të cilat ndodhin dhe që janë vërejtur.
  - Në rast se nxënësi një kohë më të gjatë mungon nga mësimi, shkolla është e obliguar ti siguron resurse për mësim në kushte shtëpiake, gjegjësisht të organizon mësim shtëpiak.
  - Mësimi shtëpiak përfshin:
    - organizimi i mënyrës me të cilën materialet do të dorëzohen nga arsimtari te nxënësi dhe anasjelltas;
    - ndihma nga ana e arsimtarëve në kuptim të dhënies kahjeve nxënësit dhe prindërve të tij në lidhje me përvetësimin e përmbajtjeve mësimore, në lidhje me shfrytëzimin e materialeve mësimore, punimi i detyrave të shtëpisë dhe i gjithë asaj që është punuar në shkollë në ditën vijuese;
    - organizimi i ndjekjes në vijim të të arriturave (fletat mësimore, detyrat e punës, hartimet) dhe dhënia e informatave kthyesë me shkrim;
    - udhëheqja e portfolios për nxënësin në të cilën do të shihet se si ka rrjedhë procesi i mësimdhënies dhe ndjekja e të arriturave;
    - arsimtari, në rast se medon se është e nevojshme, mund ta viziton nxënësin në shtëpinë e tyre dhe ti jep ndihmë plotësuese në mësim.
  - Prindi duhet të siguron dhe të dorëzon në shkollë dokumentacionin e duhur nga mjeku me të cilin vërtetohet se nxënësi ka nevojë për të munguar më gjatë nga mësimi. Ky dokumentacion është me karakter të besueshëm dhe ruhet tek bashkëpunëtorët profesional në shkollë.

Shtojca 4/5 – a. Formulari për organizim të mësimit në kushte shtëpiake

Nxënësi: _____ Paralelja: _____

Periudha: _____

Lënda/arsimtari	Informata për përmbajtjet për mësimit	Detyrat e dhëna të shtëpisë	Detyra shtëpie të përgatitura dhe informata kthjese

Arsimtari klasor/ Kujdestari i klasës

_____

Shtojca 4/5-b. KUJDESI PËR NXËNËSIT ME PROBLEME SHËNDETËSORE**KUJDESI PËR NXËNËSIT ME PROBLEME SHËNDETËSORE**

Emri dhe mbiemri i nxënësit:
Aktivitetet e planifikuara:
<i>Planifikohen përmbajtje për grupet e nxënësve të rrezikuar për të cilët rekomandim jep kujdestari i klasës, këshilli i arsimtarëve klasor, këshilli i arsimtarëve lëndor, shërbimi profesional, në bashkëpunim me prindët.</i>
Aktivitete të ndërmarra:
Përmbajtja e definuar qartë Raporti
Pjesëmarrës:
Arsimtari përgjegjës: _____ Data: _____

Shtojca 4/6. KUJDESI PËR NXËNËSIT NGA FAMILJET E RREZIKUARA SOCIALE**PROGRAMI PËR KUJDESIN PËR NXËNËSIT NGA FAMILJET E RREZIKUARA SOCIALE**

Aksione takuese / ngjarje / ndodhi / hepeningje / aktivitete tjera interne	Përmbajtje dhe qëllime të defnuara qartë dhe dhe kërkesë e lejuar për realizim	Data e realizimit	Persona përgjegjës	Raporti

Shtojca 4/7. PASQYRA E GRUPEVE TË NXËNËSVE TË RREZIKUAR

GRUPET E NXËNËSVE TË RREZIKUAR							
* mund të shënohen edhe më shumë kolona	Perspektiva shëndetësore – barrierat në mësim për shkaqe shëndetësore (sëmundje kronike dhe sëmundje afatgjate)	Perspektiva zhvillimore – barrierat në mësim lidhur me zhvillimin e nxënësit (emocional dhe intelektual)	Perspektiva e raporteve dhe lidhjeve – barrierat në mësim lidhur me komunikimin	Perspektiva e programit mësimor – barrierat që kanë ndodhur nga lëshimet e mëdha në dituritë e mëparëshme	Perspektiva gjuhësoro – kulturologjike barrierat si pasoja të gjuhës tjetër folëse dhe kulturës	Perspektiva ekonomike – barrierat si pasoja të situatës së vështirë ekonomike	Perspektiva familjare – barrierat si pasoja familjeve disfunksionale: dhuna; varshmëria; prind të vetëm
Klasa: _____ Kujdestari i klasës:							
Emri dhe mbiemri i nxënësit:							
Gjithësej:							

Shtojca 4/8. NDJEKJA E NXËNËSVE ME NVA

Lista për ndjekjen e zhvillimit të nxënësit (Klasa I-V)

Emri dhe mbiemri i nxënësit: _____, klasa _____, viti shkollor: _____

Lënda mësimore	Indikatorët	Gjuhë amtare	Matematikë	Shkenca natyrore	Shoqëri	Arsim figurativ	Arsim muzikor	AFSH	Arsim teknik	Gjuhë angleze	Sipas tremujoreve / kuartaleve		
											I	II	III
Tema:	Përvetësimi i materialit sipas lëndëve										I	II	III
	I vëren gjërat e rëndësishme										I	II	III
	I lidh faktet										I	II	III
	Gjykon në mënyrë kritike										I	II	III
	Reprodukon në mënyrë të pavarur										I	II	III
	Lehtë abstrahon dhe përgjithëson										I	II	III
	Shprehet verbalisht										I	II	III
	Shpreh aftësi kreative										I	II	III
	I kalon kornizat programore										I	II	III
	Bën lidhshmëri dhe sjell përfundime me ndihmë										I	II	III
	Mban mend në mënyrë pasive dhe reprodukon										I	II	III
	Shqetësohet në situata të reja										I	II	III
	Vështirë sjell përfundime dhe i përgjithëson										I	II	III
	Mëson me stereotype (sipas shembullit)										I	II	III
	I arrin qëllimet vetëm me ndihmën e të tjerëve										I	II	III

Tema:	Lënda mësimore	Indikatorët	Sipas tremujoreve / kuartaleve																	
			Gjuhë amtare		Matematikë		Shkenca natyrore		Shogëri		Arsim figurativ		Arsim muzikor		AFSH		Arsim teknik		Gjuhë angleze	
1	Aktivitetet në orë	Në të gjitha orët është aktiv	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III
2	Në pjesën më të madhe të orëve është aktiv																			
3	Vetëm në disa orë është aktiv																			
4	Shumë rrallë është aktiv																			

Tema:	Lënda mësimore	Indikatorët	Sipas tremujoreve / kuartaleve																	
			Gjuhë amtare		Matematikë		Shkenca natyrore		Shogëri		Arsim figurativ		Arsim muzikor		AFSH		Arsim teknik		Gjuhë angleze	
1	Raporti ndaj suksesit	Realisht e vlerëson suksesin e vet	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III
2	Suksesi e nxit																			
3	Është i interesuar për suksesin e vet																			
4	Fajëson të tjerët për mosuksesin e vet																			

Lénda mësimore	Indikatorét	Gjuhë amtare	Matematikë	Shkencë natyrore	Shqipëri	Arsim figurativ	Arsim muzikor	AFSH	Arsim teknik	Gjuhë angleze	Sipas tremujoreve / kuartaleve			
											I	II	III	I
Tema:	Raporti ndaj mësimít dhe punës sipas lëndëve													
1	I pavarur													
2	I vetëdijshëm													
3	I qëndrueshëm													
4	Pedant													
5	Sistematik													
6	Iniciator													
7	Kohë pas kohe i duhet nxitje													
8	Kohë pas kohe i duhet ndihmë													
9	Punon jo barabarësisht													
10	Pa qëndrueshmëri të mjaftueshme													
11	Pa iniciativë të mjaftueshme													
12	Nuk është i pavarur													
13	Duhet rregullisht të kontrollohet													
14	Jo i rregulluar													
15	Punon vetëm kur është e domosdoshme													

Tema:	Lënda mësimore	Indikatorët	Sipas tremujoreve / kuartaleve											
			Gjuhë amtare	Matematikë	Shkenca natyrore	Shqiptari	Arsim figurativ	Arsim muzikor	AFSH	Arsim teknik	Gjuhë angleze			
1	Raporti ndaj nxënësve të klasës dhe personave tjerë		I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III
2	Lehtë vendos kontakte													
3	Është taktik													
4	Gjen kompromis													
5	Jep iniciativë													
6	I ndihmon më të dobëtit													
7	Ju ofron ndihmë të tjerëve													
8	Është i rezervuar – i tërënjekur													
9	Shpesh i ndërron shokët													
10	I pabesueshëm ndaj të tjerëve													
11	I sulmon më të dobëtit													
12	Është i prirur për shpërthime													
13	I futshëm													
14	Bashkëpunon në grup													
15	Nuk është i interesuar për grupin													
16	Shpreh refuzim ndaj grupit													
17	Shokët e zgjedhin për bashkëpunëtor													
18	E tolerojnë													
	Nuk e pranojnë për bashkëpunëtor													

Tema:	Lënda mësimore	Indikatorët	Sipas tremujoreve / kuartaleve																	
			Gjuhë amtare		Matematikë		Shkenca natyrore		Shoqëri		Arsim figurativ		Arsim muzikor		AFSH		Arsim teknik		Gjuhë angleze	
1	Afnitetet të cilat i shpreh		I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III
2	Teorike (mendore - abstrakte)																			
3	Teknike																			
4	Manuale																			
5	Sportive																			
6	Shoqërore (sociale)																			
7	Letrare																			
8	Figurative																			
9	Muzikore																			
	Dramatike																			

Shtojca 4/9. VLERËSIMI DHE NDJEKJA E ZHVILLIMIT TË NXËNËSVE

(emri i shkollës fillore)

(vendi)

(komuna)

FLETA EVIDENTUESE PËR NDJEKJEN E ZHVILLIMIT DHE TË ARRITURAT E NXËNËSIT

(emri dhe mbiemri i nxënësit/nxënëses)

Klasa _____ paralelja _____ viti shkollor 20____ / 20____

Data dhe vendlindja: _____ në _____

Vështrim dhe mendim nga komisioni përgjegjës për vlerësim të funksionimit të fëmijëve me nevoja arsimore të veçanta

I. ORGANIZIMI I PSIKOMOTORIKËS	Tremujori i parë	Gjysmëvjetori i parë	Fundi i vitit shkollor
1. PSIKOMOTORIKA E EKSTREMITETEVE TË POSHTËME	☐	☐	☐
2. PSIKOMOTORIKA E EKSTREMITETEVE TË EPËRTA	☐	☐	☐
3. KONTROLLI I MOTORIKËS SË TRUPIT NË TËRËSI	☐	☐	☐
4. MUNDËSIA PËR MBAJTJEN E DREJTËPESHIMIT TË TRUPIT	☐	☐	☐
5. KOORDINIMI I LËVIZJEVE	☐	☐	☐
VLERËSIMI I PËRGJITHSHËM I GJENDJES	Nivel i pamjaft. 1 Nivel i mirë 2 Nivel i plotë 3	Nivel i pamjaft. 1 Nivel i mirë 2 Nivel i plotë 3	Nivel i pamjaft. 1 Nivel i mirë 2 Nivel i plotë 3

Emri dhe mbiemri, edukatori special dhe rehabilituesi – pyetësi: _____

II. ORGANIZIMI GNOTIK	Tremujori i parë	Gjysmëvjetori i parë	Fundi i vitit shkollor
1. NJOHJA E PJESËVE TË TRUPIT	☐	☐	☐
2. NJOHJA E LATERALIZIMIT TË VETES	☐	☐	☐
3. NJOHJA E LATERALIZIMIT TË TJETRIT	☐	☐	☐
4. PËRJETIMI I TRUPIT NË HAPËSIRË	☐	☐	☐
5. PËRKUJDESJA E RAPORTEVE NË HAPËSIRË DHE HAPËSIRA E PARAQITUR	☐	☐	☐
6. REPRODUKIMI I MODELIT	☐	☐	☐
7. PËRJETIMI DHE PËRKUJDESJA E KOHËS	☐	☐	☐
8. GJENDSHMËRIA NË MIKRO HAPËSIRË	☐	☐	☐
9. GJENDSHMËRIA NË MAKRO HAPËSIRË	☐	☐	☐
VLERËSIMI I PËRGJITHSHËM I GJENDJES	Nivel i pamjaft. 1 Nivel i mirë 2 Nivel i plotë 3	Nivel i pamjaft. 1 Nivel i mirë 2 Nivel i plotë 3	Nivel i pamjaft. 1 Nivel i mirë 2 Nivel i plotë 3

Emri dhe mbiemri, edukatori special dhe rehabilituesi – pyetësi: _____

III. FUSHA FOLËSE – GJUHËSORE	Tremujori i parë	Gjysmëvjetori i parë	Fundi i vitit shkollor
1. KUALITETI I ZËRIT	☐	☐	☐
2. RITMI DHE TEMPOJA E TË FOLURIT	☐	☐	☐
3. ARTIKULIMI DHE PËRDORIMI I TINGUJVE	☐	☐	☐
4. TË FOLURIT PASIV	☐	☐	☐
5. TË FOLURIT AKTIV	☐	☐	☐
6. AFTËSITË LEKSIKOLOGJIKE	☐	☐	☐
7. NIVELI DREJTËSHKRIMOR-DISORTOGRAFIA	☐	☐	☐
ZHVILLIMI I NIVELIT SEMANTIK TË TË FOLURIT	☐	☐	☐
ZHVILLIMI KOGNITIV DHE GJUHËSOR	☐	☐	☐
VLERËSIMI I PËRGJITHSHËM I GJENDJES	Nivel i pamjaft. 1 Nivel i mirë 2 Nivel i plotë 3	Nivel i pamjaft. 1 Nivel i mirë 2 Nivel i plotë 3	Nivel i pamjaft. 1 Nivel i mirë 2 Nivel i plotë 3

Emri dhe mbiemri, edukatori special dhe rehabilituesi – pyetësi: _____

IV. FUSHA SENZORIKE	Tremujori i parë	Gjysmëvjetori i parë	Fundi i vitit shkollor
PROCESIMI AUDITIV	☐	☐	☐
PROCESIMI VESTIBULAR	☐	☐	☐
PROCESIMI TAKTIL	☐	☐	☐
PROCESIMI GUSTATIV	☐	☐	☐
PROCESIMI OLFAKTOR	☐	☐	☐
PROCESIMI VIZUEL	☐	☐	☐
PROCESIMI PROPIOCEPTIV	☐	☐	☐
VLERËSIMI I PËRGJITHSHËM I GJENDJES	Nivel i pamjaft. 1 Nivel i mirë 2 Nivel i plotë 3	Nivel i pamjaft. 1 Nivel i mirë 2 Nivel i plotë 3	Nivel i pamjaft. 1 Nivel i mirë 2 Nivel i plotë 3

Emri dhe mbiemri, edukatori special dhe rehabilituesi – pyetësi: _____

V. SJELLJA	Fillimi i vitit shkollor	Gjysmëvjetori i parë	Fundi i vitit shkollor
SJELLJA NË ORË - Në vendin ku është ulur - Në raport ndaj nxënësve fqinjë - kujdesi - disponimi	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐
SJELLJA NË PUSHIM - Në oborin shkollor - Në raport me lojën - Në raport me grupin e nxënësve - disponimi	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐
SJELLJA NDAJ AUTORITETIT - I drejtohet arsimtarit - Sjellja ndaj urdhërave të arsimtarit - Lëvdatave - Vërejtjeve	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐
VLERËSIMI I PËRGJITHSHËM I GJENDJES	Nivel i pamjaft. 1 Nivel i mirë 2 Nivel i plotë 3	Nivel i pamjaft. 1 Nivel i mirë 2 Nivel i plotë 3	Nivel i pamjaft. 1 Nivel i mirë 2 Nivel i plotë 3

Emri dhe mbiemri, edukatori special dhe rehabilituesi – pyetësi: _____

VI. FUSHA PSIKOLOGJIKE	Fillimi i vitit shkollor	Gjysmëvjetori i parë	Fundi i vitit shkollor
TË MBAJTURIT MEND - Të mbajturit mend mekanikisht - Të mbajturit mend logjik - Afatshkurtër - Afatgjatë	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐
VËMENDJA - I koncentruar - Vëmendje sipërfaqësore (distraktibile) - E distribuuar - fluktuar	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐
TË MENDUARIT - Senzomotorik - paraoperacional - konkret - formal	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐
IDENTITETI - Mendim të lartë për veten - Mendim të mirë për veten - Mendim të ulët për veten	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐
VETËKONTROLLI	☐	☐	☐
ZHVILLIMI MORAL - Nuk ka kuptim për moralin - Moral heteronom - Moral autonom	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐

Emri dhe mbiemri, edukatori special dhe rehabilituesi – pyetësi: _____

VII. FUSHA EMOCIONALE	Fillimi i vitit shkollor	Gjysmëvjetori i parë	Fundi i vitit shkollor
AFROHET DHE BISEDON ME TË TJERËT	☐	☐	☐
TREGON AFTËSI PËR BASHKËPUNIM	☐	☐	☐
VAZHDIMISHT ËSHTË ME PRIND	☐	☐	☐
TURPËROHET	☐	☐	☐
KOMUNIKON LIRISHT	☐	☐	☐
FRIKË PANIKE	☐	☐	☐
AUTOAGRESIVITET	☐	☐	☐
EGËRSIM	☐	☐	☐
PARAQITJE E VAZHDUESHME E HIDHËRIMIT	☐	☐	☐
QESHJE E PAKONTROLLUAR	☐	☐	☐
VAZHDIMISHT I MËRZITUR	☐	☐	☐

Emri dhe mbiemri, edukatori special dhe rehabilituesi – pyetësi: _____

VIII. FUSHA E SHKATHTËSIVE JETËSORE	Fillimi i vitit shkollor	Gjysmëvjeteri i parë	Fundi i vitit shkollor
PERSONALE:			
MBAN HIGJENËN PERSONALE	☐	☐	☐
SHFRYTËZON TUALET	☐	☐	☐
PAVARËSISHT VESHËMBATHET	☐	☐	☐
PËRDOR MJETET PËR USHQIM	☐	☐	☐
PËRGJEGJËSI PËR MBROJTJEN E MJEDISIT JETËSOR	☐	☐	☐
PËRSHTAT SJELLJEN PËR SHKAK TË SIGURISË PERSONALE	☐	☐	☐
SOCIALE:			
PËRDOR PARATË	☐	☐	☐
PËRDOR ORËN	☐	☐	☐
PËRDOR TELEFONIN	☐	☐	☐
PRANON RREGULLA TË CAKTUARA	☐	☐	☐
KËRKON NDIHMË	☐	☐	☐
VLERËSIMI I PËRGJITHSHËM I GJENDJES	Nivel i pamjaft. 1 Nivel i mirë 2 Nivel i plotë 3	Nivel i pamjaft. 1 Nivel i mirë 2 Nivel i plotë 3	Nivel i pamjaft. 1 Nivel i mirë 2 Nivel i plotë 3

Emri dhe mbiemri, edukatori special dhe rehabilituesi – pyetësi: _____

IX. TË MËSUARIT	Fillimi i vitit shkollor	Gjysmëvjeteri i parë	Fundi i vitit shkollor
KUPTON RREGULLAT THEMELORE PËR MËSIM	☐	☐	☐
KRYEN URDHËRAT PËR MËSIM	☐	☐	☐
MËSON JOVERBALISHT	☐	☐	☐
MËSON VERBALISHT	☐	☐	☐
MËSON MEKANIKISHT	☐	☐	☐
MËSON ME KUPTIM	☐	☐	☐
MËSON ME INTERESIM	☐	☐	☐
MËSON PAVARËSISHT	☐	☐	☐
I QËNDRUESHËM NË MËSIM	☐	☐	☐
VLERËSIMI I PËRGJITHSHËM I GJENDJES	Nivel i pamjaft. 1 Nivel i mirë 2 Nivel i plotë 3	Nivel i pamjaft. 1 Nivel i mirë 2 Nivel i plotë 3	Nivel i pamjaft. 1 Nivel i mirë 2 Nivel i plotë 3

Emri dhe mbiemri, edukatori special dhe rehabilituesi – pyetësi: _____

UDHËZIM PËR UDHËHEQJE

TË LISTËS EVIDENTUESE PËR PËRCJELLJEN DHE ZHVILLIMIN E TË ARRITURAVE TË NXËNËSIT

Lista evidentuese për përcjelljen e zhvillimit dhe të të arriturave të nxënësit është dokument në të cilin shkruhen vlerësimet dhe funksionimi dhe rezultatet nga të arriturat e nxënësit dhe me nevoja të veçanta arsimore. Dokumenti është i dedikuar për ekipin inkluziv (edukatorin special dhe rehabilituesi, psikologun, kujdestarin klasor/ lëndor) nga shkollat fillore, si dhe për informimin e prindit/ kujdestar për përparimin e nxënësit dhe është pjesë përbërëse e dosies së nxënësit.

Dokumenti fokusohet në disa aspekte të ndara në disa lëmi dhe të strukturuar në mënyrën që shfrytëzuesve u jep informacion për nevojat relevante dhe funksionimin e nxënësve me PIA. Qëllimi është të fitohet pasqyrë e qartë për gjendjen aktuale të nxënësit dhe të ndihmojë në identifikimin e segmenteve të cilat mund të përmirësohen te nxënësi, si dhe cilat aktivitete duhet të jenë pjesë nga plani për aktivitete me nxënësin. E arritur kryesore është mundësia për krijim të standardeve për punë dhe gjithashtu të sigurohet mundësi e njejtë për t'i mësuar nxënësit të cilët janë me nevoja të veçanta arsimore.

Për plotësim të saktë të listës evidentuese, i japim udhëzimet profesionale si vijon:

1. Në fletën evidentuese për përcjellje të zhvillimit dhe të të arriturave të nxënësve në faqen e parë shënohen të dhënat e përgjithshme: emri i shkollës, vendi dhe komuna; Emri dhe mbiemri i nxënësit/ nxënëses; klasa dhe paralelja për shkollë fillore; viti shkollor; data dhe vendi i lindjes dhe gjetja, (anamneza) dhe mendimi nga Komisioni përgjegjës për vlerësim të nevojave specifike të fëmijëve me NVA (nëse i ka).
2. Në tabelat për pesë lëmitë e para (organizimi i psikomotorikës, organizim gnostik, lëmia të folur - gjuhësore, lëmia sensorike dhe sjellje) egzistojnë disa mjete ndihmëse për përcjellje, të theksuara në praktikumin për punë të edukatorit specialistë dhe rehabilituesit, por mund të shfryrëzohen edhe mjete ndihmëse tjera, anëtarë të ekipit inkluziv që vetë të krijojnë ose egzistueset t'i plotësojnë. Në pjesën e poshtme të rubrikave duhet të shkruhet emri dhe mbiemri i pyetësit adekuat. Çdo pyetje në listë mund të përgjigjet në katrorin e shprazët me shënimin e numrit 1 (për nivelin e pamjaftueshëm), 2 (për nivelin e mirë) ose 3 (për nivelin e plotë) në varësi nga niveli i aftësisë te nxënësi në fillim të vitit shkollor, në gjysmëvjetorin e parë dhe në fund të vitit shkollor.
3. Në tabelat për lëmitë psikologjike dhe emocionale, në pjesën e poshtme të rubrikave shkruhet emri dhe mbiemri të pyetësit adekuat dhe çdo pyetje nga lista mund të përgjigjet në katrorin e shprazur me shënimin e shenjës $\checkmark$ ose X (nëse përgjigjia është po) ose katrori të ngel shprazur (nëse përgjigjia është jo).
4. Në tabelën për lëminë të shkathtësive jetësore dhe mësim, gjithashtu çdo pyetje në listë mund të përgjigjet në katrorin e shprazët me shkrimin e numrit 1 (për nivelin e pamjaftueshëm), 2 (për nivelin e mirë) ose 3 (për nivelin e plotë) në varësi nga niveli i aftësisë te nxënësi në fillim të vitit shkollor, në gjysmëvjetorin e parë dhe në fund të vitit shkollor. Në pjesën e poshtme nën rubrikat shkruhet emri dhe mbiemri e pyetësit (edukator special dhe rehabilitues, psikolog, kujdestar ose kujdestar klase).
5. Vlerësimi i përgjithshëm i gjendjes për çdo lëmi veçmas vërtetohet në bazë të rezultateve të fituara.

Shkalla për vlerësim	
Rrezultati i fituar	niveli
deri 50 %	Nivel jo i mjaftueshëm
nga 50 % deri 90 %	Nivel i mirë
mbi 90 %	Nivel i plotë

Për shembull në fushën e parë për organizimin e psikomotorikës ka gjithësej 5 aftësi të cilat i vlerësojmë. Në rast se të gjitha 5 përgjigjet janë shënuar me numrin 3 fitojmë shumën 15 (100%) – niveli i plotë. Nëse shuma e përgjigjeve është p.sh 11, atëherë $11 \times 100 : 15 = 73 \%$. Në këtë rast, vlerësimi i përgjithshëm i gjendjes së organizimit të psikomotorikës të plotësuesi i pyetësorit është në nivel të mirë (të rrethohet numri afër përgjigjes përkatëse).

Kjo mënyrë e vlerësimit mundëson vërtetimin e nivelit të aftësisë të nxënësi për fushën përkatëse, ndërsa rezultatet e fituara japin kahje për planifikimin e punës edukativo-arsimore. Qëllimi është të vërtetohet se në çfarë niveli funksionon nxënësi.

Shtojca 4/10. EVIDENCA PËR PËRPARIMIN INDIVIDUAL TË NXËNËSVE**UDHËHEQJA E EVIDENCËS PËR PËRPARIMIN INDIVIDUAL TË NXËNËSVE**

Nxënësi :		Klasa	
Të arriturat e nxënësit			
Lënda	Rregullshmëria dhe sjellja	Suksesi	
<ul style="list-style-type: none"> - Matematikë - Gjuhë amtare 			
Problemet e identifikuara		Aktivitetet e ndërmarra	

Aktivitete nga shërbimi profesional për përkrahje të nxënësve dhe arsimatrëve		
	Takimi/aktiviteti	Data
Nxënësi		
Arsimtari		
Efektet Përmbajtje e definuar qartë		
Arsimtari: _____ Prindi: _____ Nxënësi: _____ Data: _____		

Shtojca 4/11. EVIDENCAT PËR TË ARRITURAT E NXËNËSVE

TË ARRITURAT E NXËNËSVE

Arsimtari:		Lënda mësimore			Viti/Klasa	
		Aktiviteti / Të arriturat				
Të dhënat personale për nxënësin			Shtator/ datat	Orë plotësuese	Orë shtuese	Tetor/datat
Emri dhe mbiemri: _____ _____ Klasa: _____		Test kontrollues				
		Përgjigje gojore				
		Aktiviteti në orë				
		Detyra shtëpie				
		Punë praktike				
Anët e forta	Aftësitë që duhet të përparohen	.....				
(shkathtësi për mësim)		Bashkëpunimi në grup				
(shkathtësi sociale)						
(shkathtësi komunikative) (pavarësi)						
Të dhëna tjera		Sjellja			Rekomandim	

Lëmia 5: Marrëdhënia partneriale me prindërit/kujdestarët, me bashkësinë lokale dhe komunitetin e biznesit

Shkolla inkluzive kujdeset që të gjithë nxënësit të marrin pjesë dhe të arrijnë të marrin sukses optimal në procesin edukativo-arsimor. 3 Për arritjen e kësaj, mes tjerash, është e nevojshme në kointunitet mbajtja e relacioneve partneriale me prindërit, me bashkësinë lokale dhe sektorin e biznesit.

Prindët/kujdestarët janë shumë të rëndësishëm, ata më së miri i njohin fëmijët e tyre dhe mund të ndajnë shumë informata të dobishme me EISH. Njëkohësisht, duke i informuar për të arriturat dhe sfidat me të cilat fëmijët ballafaqohen në shkollë, fitojnë mundësi të bashkëpunojnë në aktivitetet të cilat e përmirësojnë kyçjen dhe suksesin e fëmijëve të tyre.

Sigurimi i përkrahjes dhe pjesëmarrjes së nxënësve në bashkësinë, do të thotë qasje sistemore në arsimin inkluziv e cila i tejkalon kornizat e shkollës. Përmes përforsimit të nxënësve, familjet dhe shkollat të cilat janë pjesë e ambientit lokal, ndihmohet në përgatitjen e nxënësve me NVA për përgatitjen e suksesshme për jetë.

Arsimi inkluziv është proces në kontinuitet, i cili ndodh në të tashmen dhe është drejtuar drejt së ardhmes së fëmijëve. Mu për këtë, bashkëpunimi i EISH me bashkësinë e biznesit dhe me shoqatat joqeveritare (vendore dhe ndërkombëtare), mund t'i përmirësojë gjendjet rrjedhëse, por edhe të krijojë kushte për perspektiva reale me nxënësit me NVA, qytetarë të ardhshëm të shoqërisë bashkëkohore inkluzive.

5.1. Bashkëpunimi me prindërit/kujdestarët

Më mirë është që relacionet partneriale të EISH me prindërit të fillojnë të ndërtohen gjatë regjistrimit të fëmijës në shkollë dhe në kontinuitet të vazhdojnë të praktikohen nëpër aktivitete të ndryshme. Në atë mënyrë mbeten barrierat dhe krijohet përkrahja me të cilën nxënësi ndjehet i pranuar, bashkëpunon dhe merr pjesë në procesin edukativo-arsimor.

1. Protokol për mbledhjen e të dhënave për prindërit/kujdestarët dhe prej prindërve/kujdestarëve të nxënësve me NVA

1.1. Nga prindërit/kujdestarët e nxënësve me NVA mblidhen të dhënat me anë të in-

tervistës, lëshim të anamnezës dhe mendimit nga Intitucioni për shëndet mendor për fëmijë dhe të rinjë dhe instrumente të ndryshme (Shtojcat: 1/2, 1/3, 1/4, 2/13)

1.2. Të dhënat e para për lidhjen e fëmijës me prindin, mblidhen edhe nëpërmjet vëzhgimit gjatë regjistrimit në kl. Të parë I (Shtojcat: 1/5,1/6).

1.3. Për sigurimin e pjesëmarrjes të të gjithë nxënësve obligues shkollor. EISH ndërmerr aktivitete që të identifikohen prindërit/kujdestarët e të cilëve fëmijë nuk janë regjistruar në shkollë – Me qasje në listën e regjistrimit të fëmijëve sipas rajoneve, ndërsa sipas nevojës shfrytëzohen informacione nga institucionet përgjegjëse. EISH përpiqet që të vendoset bashkëpunim i mirë me këta prindër edhe me prindërit/kujdestarët e fëmijëve të cilëve jorregullisht e ndjekin mësimin(Shtojca 1/8).

2. Protokol mër marrëveshje të strategjive për bashkëpunim me prindërit/kujdestarët në varësi nga nevojat e tyre dhe kontestit familjar

2.1. EISH tregon kujdes të veçantë që të sigurohet bashkëpunim me prindërit/kujdestarët e nxënësve me pengesa dhe nxënësve tjerë për të cilët përgatitet PIA. Me prindërit/kujdestarët organizon takime individuale në të cilat planifikohet mundësitë për përkrahje.

- Gjatë asaj nga ata kërkon pëlqim për punë të fëmijës së vetë sipas PIA (Shtojca 5/1) dhe informacione plotësuese për fëmijën e vetë (Shtojcat 5/2 – 5/6).

- Prindërit janë të kyçur në përgatitjen e PIA-së, janë të informuar për përparimin dhe revizionet e PIA-së (Shtojcat 2/12 – 2/15).

2.2. EISH organizon vizita shtëpiake, trajnime, këshillime dhe ligjërata për të gjithë prindërit për pyetjet e inkluzionit dhe në veçanti për pranim të nxënësve me pengesa.Për vizitat mbahet evidencë.

2.3. EISH u ndihmon dhe i drejton familjet e nxënësve nga grupet e marginalizuara që të marrin ndihmë profesionale nga persona kompetentë dhe profesional nga jashtë shkolla:Institucioni për shëndetin mendor për fëmijë dhe të rritur dhe institucione të

tjera shëndetësore, këshillimore, qendra për punë sociale, institucionet humanitare dhe të ngjashme..

- 2.4. EISH i trimëron prindërit/kujdestarët e nxënësve me NVA që të bashkangjiten në organet e shkollës: EISH, Komisionet shkollore, Këshilli i prindërve dhe tjerë, dhe të kontribuojnë për inkluzivitetin në shkollë (Shtojca 5/7 и 5/8)
- 2.5. EISH i nxit prindërit/kujdestarët e nxënësve me NVA që të bashkangjiten në procesin mësimor edhe në aktivitetet jashtëmësimore me: Pjesëmarrje në punëtoritë shkollore, ,përcjellja e orëve të hapura dhe shfaqje, angazhim profesional dhe vullnetar, pjesëmarrje në aktivitete plotësuese dhe shtuese për përkrahje të nxënësve.
- 2.6. EISH përpiqet që prindërit/kujdestarët e nxënësve me NVA të marrin informacione të qarta, të kuptueshme dhe të kapshme për pjesëmarrjen, dhe në pesëmarjen e të arriturave me: Të dhëna nga ditaret, PIA dhe revizion të PIA, fletëza mësimore, çek-lista, fleta evidentuese, komunikim elektronik, orar për orë plotësuese dhe shtuese.
- 2.7. EISH përmes punës së vetë kontribon që prindërit/kujdestarët të ndjehen të mirëseardhur në shkollë:
  - Anëtarët e EISH profesionalisht i planifikojnë takimet me prindërit/kujdestarët: Dërgojnë ftesë, merren vesh për termine, gjejnë hapsirë adekuate, caktojnë kohëzgjatjen të takimit dhe temës së bisedës, përgatisin pyetje dhe instrumente.
  - Anëtarët e EISH profesionalisht i realizojnë takimet me prindërit/kujdestarët: Në komunikimin janë fokusuar anët më të forta të nxënësit dhe resurset e familjes të cilat do të shfrytëzohen si bazë me të cilën do të lavdërohet përkrahja, tregojnë empati, ndërtojnë relacione të respektimit dhe besimit, japin mundësi për pjesëmarrje të njerëzve të cilët janë të rëndësishëm për familjen.

5.2. Bashkëpunimi me bashkësinë lokale

Fëmijëve u janë të nevojshme mundësitë optimale që t'i zhvillojnë potencialet e veta dhe në mënyrë të suksesshme të integrohen në bashkësinë lokale. Mu për atë EISH-i bashkëpunon me të gjithë personat relevantë nga bashkësia, të cilët janë të përgatitur të japin kontributin pozitiv.

1. Protokol për informim të bashkësisë lokale për politika dhe praktikat inkluzive të shkollës

- 1.1. EISH kujdeset për të gjitha materialet informative (broshura, pllakate, fletushka, video, etj.) dhe prezantime tjera në shkollë (medieme, nëpërmjet shfaqjeve publike, vizitave, etj.) të pasqyrohet inkluziviteti dhe ata të jenë me qasje më të gjërë.
- 1.2. EISH promovon kulturë të shkollës së hapur inkluzive në të cilën janë të mirëseardhur (me idetë e tyre, kontributin) të gjithë anëtarët e bashkësisë lokale dhe i kordinon aktivitetet për hapjen e shkollës ndaj bashkësisë;

2. Protokol për bashkëpunim me bashkësinë lokale

- 1.3. EISH kyçet në jetën e bashkësisë lokale me pjesëmarrje në projekte të përbashkëta inkluzive.
- 1.4. EISH e nxit pjesëmarrjen e nxënësve në manifestime në interes të bashkësisë, duke kyçur edhe nxënësit nga grupet e marginalizuara.
- 1.5. EISH i motivon nxënësit me NVA për bashkangjitime vullnetare në disa aktivitete të bashkësisë.
- 1.6. EISH bashkëpunon me bashkësinë në përmirësimin e kushteve për punë me fëmijë me NVA në shkollë.
- 1.7. EISH inicon bashkangjitime vullnetare nga bashkësia në aktivitetet mësimore dhe jashtëmësimore, më shpesh si përkrahje të nxënësve me NVA.
- 1.8. EISH bashkëpunon me mediatorët arsimor në aktivitetet me bashkësinë e klasës për kyçe në arsim të fëmijëve të grupeve të marginalizuara.

5.3. Bashkëpunimi me bashkësinë e biznesit dhe me sektorin joqeveritar

1. Protokol për bashkëpunim me bashkësinë e biznesit

- 1.1. EISH bashkëpunon dhe realizon projekte të përbashkëta inkluzive me komunitetin e biznesit, punëtorë të zanatlive, komora dhe shoqata.
- 1.2. Përmes bashkëpunimit me bashkësinë e biznesit mundësohet informim profesional dhe angazhim të nxënësve me NVA.

2. Protokol për bashkëpunim me sektorin joqeveritar

- 1.1. EISH hulumton dhe shfrytëzon mundësi për përmirësimin e kushteve për arsim inkluziv përmes sponsorimit dhe donacioneve (largimin e barrierave arkitektonike, shfrytëzimin e teknologjisë asistive, sigurimi i mjeteve mësimore dhe mjeteve ndihmëse për punë me nxënës me NVA e tjera).
- 1.2. Përmes bashkëpunimit me OJQ përveç përmirësimit të kushteve për arsim inkluziv mund të realizohen edukime dhe punëtorë për nxënës, prindër dhe të punësuar nëpër shkolla për ndërtim të kulturës inkluzive.
- 1.3. Anëtarët e EISH inicojnë dhe kyçen në projekte të udhëhequra dhe përkrahura nga OJQ qëllimi i të cilave është ritja e inkluzivitetit në shkolla.

SHEMBUJ TË INSTRUMENTEVE DHE MODELEVE TË DOKUMENTEVE PËR FUSHËN 5

Shtojca 5/1. LETRA DERI TE PRINDI PËR TAKIM PËR PËRGATITJEN E PIA

Të nderuar,

Dëshirojmë shkurtimisht t'ju informojmë për nevojën e takimit me qëllim për përgatitjen e Programit individual arsimor për fëmijën tuaj (PIA). Për kohën kur ju konvenon (nga periudha 1 – 15 Shtator), _____.

Kur nxënësi ka nevojë për përkrahje plotësuese në procesin edukativo – arsimor, përgatitet PIA. Ky është dokument me të cilin planifikohet puna edukativo – arsimore për t'ju ndihmuar fëmijëve dhe arsimtarëve të cilët punojnë me ata, për të arritur sukses optimal.

PIA përmban informata themelore për nxënësin, qëllime mësimore përkatëse për mundësitë individuale të fëmijës, mënyra pune me nxënësin, rezultate të cilat pritët ti arrijë nxënësi dhe mënyrat se si do të ndiqen të arriturat.

Vlerësojmë se bashkëpunimi i suksesshëm me Ju është shumë i rëndësishëm që t'ju dalim në ndihmë nevojave të fëmijës Suaj.

Ju sigurojmë se do ta mbrojmë privatësinë Tuaj.

Me respekt, EISH i SHFK _____

Data _____

Shtojca 5/2. INFORMATA NGA PRINDI/KUJDESTARI PËR FËMIJËN

(shembull nga shkolla)

SI DO TA PËRSHKRUAJ/PËRSHKRUAJA FËMIJËN TIM

(emri dhe mbiemri i fëmijës)

Karakteristikat fizike dhe shëndetësore:

Shpesh sëmuret, gjatë ndryshimit të kohës, gjithmonë në Shtator dhe Tetor, ka imunitet të dobët.

Interese dhe talente të veçanta:

Ka dëshirë të madhe të notojë, din mirë të notojë.

Zhvillimi social:

Ka zhvillim social shumë të mirë, dëshiron të shoqërohet me shokë dhe të luan, din mirë të përshtatet në lojë dhe shumë të zbavitet, dëshiron të flet me njerëz të tjerë dhe ti përshëndet, shembull në pak, dhëson shumë edhe kafshët, të luan me ta dhe i duken shumë interesante.

Zhvillimi emotiv:

Është shumë emotiv, din të lidhet me ndonjë person dhe të jep shumë dashuri, gjithashtu është shumë i ndjeshëm në persona të cilët nuk i përkushtojnë vëmendje dhe ndaj tyre sillet i hidhëruar, ashpër.

Karakteristika tjera:

Ka shumë shprehi të mira në anën e higjienës personale, higjienës në shtëpi dhe aktiviteteve edukuese. Kur pranon ndonjë detyrë, shembull ti pastron dhëmbët, duart ose fytyrën, ai e din se duhet ta bën këte dhe menjëherë e kryen, dhe ndonjëherë e din dhe vetë se duhet ate ta bën. Në shtëpi gjithashtu bashkëpunon shumë kur mëson dhe shkruan, e din se ate duhet ta bën gjatë javës punuese deh është i përshtatur në të gjitha aktivitetet.

Prindi _____

Data _____

Shtojca 5/3. MENJANIMI I BARRIERAVE PËR PJESËMARRJE

Nxënësi: J.J. Klasa: III Viti shkollor: _____				
ÇKA MENDOJNË PËR BARRIERAT?				
Prindët/kujdestarët		Aarsimtari/arsimtarët		Nxënësi
Bariera për pjesëmarrje	Zgjidhja	Bariera për pjesëmarrje	Zgjidhja	Bariera/zgjidhja
<i>Nuk i përshtatet ulja për shkak se karroca vazhdimisht largohet nga banka .</i>	<i>Të bëhet bankë speciale me pjesë të përshtatshme që të mundet karroca ti afrohet bankës.</i>		<i>Të adaptohet banka shkollore për tu ulur me nxënësit tjetër.</i>	Mund të kërkohet mendim nga nxënësi
<i>Shpejt lodhet, që hetohet sipas pozitës së trupit. Çdo paradite ka ushtrime me fizioterapeutin.</i>	<i>Rikujtim i vazhdueshëm që ta mban trupin drejtë.</i>		<i>Rikujtim që ta mbajë trupin drejtë. Orar ditor fleksibil, varësisht nga koha dhe prezenca.</i>	
<i>Vështirë i kupton operacionet matematikore.</i>	<i>Të mëson mbledhjen dhe zbritjen deri në 20.</i>		<i>Punë sipas PIA. Përkrahje e vazhdueshme nga arsimtari dhe nxënësit e tjerë. Punë manipulative nëpërmjet shembujve konkret. Zbatimi i teknologjisë asistive.</i>	
		<i>Mospresenca në orët e arsimit fizik dhe shëndetësor.</i>	<i>Biseda me prind kyçja në aktivitetet e planifikuara që më parë në çfite dhe grupe</i>	
Mendim nga EISH <i>Menjanimi i barirave për pjesëmarrje në përputhje me zgjidhjet e definuara nga prindi dhe arsimtari. Nëpërmjet të bashkëpunimit me bashkësinë vepruese dhe sektorin joqeveritar, të sigurohet ashensor. Ashtu që J. dhe fëmijët e tjerë do të mund të qarkullojnë edhe në kat.</i>				

(shembull nga shkolla)

Shtojca 5/4. INSTRUMENTI PËR CAKTIMIN E PRIORITETEVE

PRIORITETET PËR FËMIJËN TIM

Anët e forta/ aftësitë të cilat i posedon fëmija im janë:

Fëmijës tim mundet ti duhet përkrahje për shkak

Prioritet më i rëndësishëm për këtë vit shkollor dëshiroj të jetë

Në shtëpi do ti ndihmoj fëmijës me

Do të di se fëmija im përparon nëse

Prioriteti i dytë për këtë vit shkollor mund të jetë

Prindi : _____

Data: _____

Shtojca 5/5. ANALIZA ME ZBATIM të Klasifikimi Ndërkombëtar për Funkcionalitet (shembull nga shkolla)

SWOT ANALIZA (SWOT Analyses)

Nxënësi: N.N. Viti shkollor _____ Klasa: E dytë	
<p>Anët e forta</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>Përkrahja nga familja e ngushtë</i> <i>Përkrahja nga moshatarët</i> <i>Përkrahja nga profesionistët</i> <i>Pranimi i porosive folëse</i> <i>Të mësuarit nëpërmjet kopjimit</i> <i>Të mësuarit nëpërmjet të aktiviteteve me gjësende</i> <i>Të mësuarit nëpërmjet përsëritjes</i> <i>Shfrytëzimi i prodhimeve dhe teknologjisë për komunikim</i> 	<p>Barrierat e mundëshme</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>Funksionet intelektuale</i> <i>Funksionet për zë dhe të folur</i> <i>Komunikimi</i> <i>Fokusimi i orientimit të vëmendjes</i> <i>Përkrahja nga ndihmësi personal (ndikimi në pavarësi dhe vetëbesim)</i> <i>Pikëpamjet individuale të anëtarëve nga familja më e ngushtë-të pritura më të larta (kërkimi i detyrave të njejta me nxënësit e tjerë)</i>
<p>Mundësitë</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>Të mësojë të lexojë</i> <i>Të mësojë të shkruajë</i> <i>Të mësojë të njehsojë</i> <i>Përvetësimi i shkathtësive</i> <i>Interaksione themelore ndërnjerëzore</i> <i>Realizimi i rutinës ditore</i> <i>Shfrytëzimi i prodhimeve dhe teknologjisë për arsim</i> 	<p>Barrierat e mundëshme</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>Konverzacioni</i> <i>Kontrrolli i sjelljes personale</i> <i>Përkujdesja për veten dhe sigurinë personale</i> <i>Arsimi shkollorë (refuzimi i obligimeve shkollore të cilat nuk janë përkatëse në kapacitetet reale të tija</i>

Shtojca 5/6 INFORMATA PËR MËNYRAT E TË MËSUARIT TË FËMIJËS

SI MËSON MË LEHTË FËMIJA IM

Mendoni se si mëson fëmija juaj. Shënoni se cilin nga pohimet e mëposhtëme që ka të bën me ate.

Si mundet të mëson më lehtë fëmija?		
		
Dëshiron fotografi dhe rradhitës	Dëshiron muzikë	Dëshiron lëvizje, vrapim, ngjitje, kërcim
Pëlqen të vizatoje dhe ngjyros	Përkushton vëmendje në zëra dhe zhurmë	Gjithçka dëshiron të prek
E tërhiqejin ngjyrat, format, modelet	Dëshiron të dëgjon kur dikush i lexon	Dëshiron lojëra me rërë
Mban mend ate që sheh	Mban mend ate që dëgjon	Mban mend çka është bërë
Mëson nëpërmjet të vëzhgimit	Dëgjon për të mësuar	Mëson nëpërmjet imitimit të aktiviteve
Dëshiron të luan në shtëpi	Derisa luan flet në vete	Nuk i pengon kur njolloset
Dëshiron të luan në klasë	Më tepër dëshiron bisedë se sa aktivitete me lëvizje	Më tepër dëshiron të luajë jashtë se sa në hapësirë të mbyllur
Tjetër:		

Shtojca 5/7 PYETËSOR PËR KYÇJEN E PRINDËRVE

Qëllimi: Qëllimi i pyetësorit është që të shifet parashikimi i prindërve për lidhjet e komunikimit në procesin inkluziv në shkollë për fëmijën e tyre. Mund të realizohet në gjysmëvjetor dhe në fund të vitit shkollor.

Pyetësi për prind

	Shkëlqyeshëm	Shumë mirë	Mirë	Pjesërisht mirë
Si do ta përshkruani interaksionin ndërmjet fëmijës suaj dhe të tjerëve në klasë?				
Si e notoni kyçjen e fëmijës suaj në aktivitetet në klasë?				
Si e notoni komunikimin e arsimtarit me ju?				
Si e notoni komunikimin e bashkëpunëtorëve profesional me ju?				
Si do ta notoni informatën këthyesë të cilën e pranoni nga të punësuarit në shkollë?				
Përmendni se çka duhet të përmirësohet në mjedisin shkollor si dhe në çfarë mënyre jeni të kyçur në planifikimin e aktiviteteve për fëmijën tuaj?				
Si dhe në çfarë mënyre jeni të kyçur ju në planifikimin e aktiviteteve për fëmijën tuaj?				

Arsimtari/bashkëpunëtori profesional: _____

Shtojca 5/8 PYETËSOR PËR KYÇJEN E PRINDËRVE/KUJDESTARËVE

**PYETËSOR PËR PJESËMARRJEN E PRINDËRVE/KUJDESTARËVE
NË PUNËN E SHKOLLËS**

1. Çka mendoni për pranimin e fëmijës suaj

Nga arsimtari:

Nga shokët e klasës:

2. Si prind me cilët mundësi për pjesëmarrjen tuaj në punën e shkollës jeni të?

3. A keni tentuar deri më tani që të kyçeni në punën e shkollës (jeni paraqitur vullnetarisht, keni kërkuar të merrni pjesë në disa aktivitete?)

Nëse Po, në cilat?

4. Cilat janë mënyrat me të cilat në këtë moment jeni të kyçur në punën e shkollës?

5. A mendoni se prindët mund të ndikojnë në procesin inkluziv?

Si?

6. Në cilat fusha të jetës dhe të punës së shkollës do të mundeni në të ardhmen të merrni pjesë?

7. Cilat janë qëndrimet tuaja për arsimin inkluziv?

8. Si mundet ti përparojnë proceset inkluzive shkolla, bashkësia lokale, institucionet dhe organizatat joqeveritare?

Prindi: _____

Data: _____

Fusha 6. Mbledhja e informacioneve, analiza dhe evaluimi i inkluzionit

Inkluzioni është proces në kontinuitet i cili çdo vit shkollor përparohet, për çka në fund të vitit shkollor bëhet analizë në aktivitetet e realizuara dhe evaluimit të rezultateve të marra. Informacionet nga analiza dhe evaluimi do të japin pasqyrë të qartë të gjendjes momentale dhe do të jenë pikënisja bazë për ndërmarrjen e hapave të mëtutjeshëm për përmirësimin dhe zhvillimin e inkluzivitetit në shkollë.

6.1. Mbledhja e informacioneve – Indeksi i inkluzivitetit

Shkolla duhet që të vendos sistem për përcjellje të praktikave inkluzive dhe për mbledhjen e informacioneve të cilat janë të nevojshme për analizë dhe evaluim të inkluzivitetit. Ata kanë të bëjnë me të gjitha fazat e procesit inkluziv.

1. Fazat e procesit inkluziv të cilat mund të shërbejnë për mbledhjen e informacioneve

Identifikimi i grupeve të nxënësve me nevoja të veçanta arsimore – NVA:

1. nxënës me pengesa – të cilët kanë dëmtime afatgjate fizike, mendore, intelektuale ose dëmtime shqisore,
2. nxënës me sjellje të çrregulluara në sjelljet ose problem emocionale ose me vështirësi specifike në mësim,
3. nxënës të cilët rrjedhin nga ambiente jot të përshtatshme socio-ekonomike, kulturore ose gjuhësore dhe të privuar nga mjedisi i jetesës,
4. nxënës me nevoja komplekse – të cilët kanë vështirësi të më shumë shkallëve, çrregulime të më shumë shkallëve, nevoja shëndetësore komplekse dhe nevoja për ndihmë të madhe intensive dhe përkrahje,
5. fëmijë/nxënës me shtetësi të huaj, fëmijë pa shtetësi, fëmijë të arratisur, kërkues të azilit, fëmijë me status të pranuar të të arratisurit, fëmijë nën mbrojtje plotësuese, fëmijë nën mbrojtje të përkohshme të cilët qëndrojnë në shtetin tonë,
6. fëmijë/nxënës të cilët nuk kanë qenë të kyçur në mësim dhe që janë me moshë të kaluar dhe
7. fëmijë/nxënës edhe nga kategoritë tjera të

deprivuara të cilët për shkaqe të ndryshme kërkojnë përkrahje të veçantë dhe kujdes gjatë procesit edukativo-arsimor. Në tekstin e mëtutjeshëm nxënësit me NVA.

- 1.1 Gjatë kësaj faze merren njohuritë e para për nevojat e nxënësit dhe merren informacione për veprimin e mëtutjeshëm. (Shtojca 6/1, 6/2, 1/2-1/4-b, 1/9, 2/10,2/11))
- 1.2 Evidentimi i nxënësve me nevoja të veçanta arsimore - NVA
- 1.3 Në këtë fazë fillon të përparohet bashkëpunimi me prindërit dhe merren informacione më detale. Nëse nxënësi ka anamnezë (gjetje) dhe mendim nga institucioni adekuat profesional, evidentohet në EMIS në pjesën kategoritë me pengesa. (Shtojcat 6/3 и 6/5)
- 1.4 Përgatitja e pasqyrës së nxënësve me nevoja të veçanta arsimore - NVA
  - Pasi që nxënësit të jenë të evidentuar atëherë përgatitet pasqyra e cila mund të ndryshohet gjatë vitit. Në bazë të të dhënave nga evidentimi në fund të vitit shkollor bëhet pasqyrë sumative. (Shtojcat 6/6, 6/7 и 6/8)
  - Përgatitja e PIA-së (Shtojcat 2/12-2/15) dhe programa për punë me nxënës me prirje (Shtojcat 2/6-2/15). Në përgatitjen e PIA-së marrin pjesë anëtarët e ekipit inkluziv të nxënësit.
  - Për nxënësit me prirje dhe të talentuar mund të përgatitet programë individuale për punë.
- 1.5 Përcjellja e nxënësve. Përcjelljen e nxënësve e bëjnë: Arsimtarët të cilët i ligjërojnë nxënësit/nxënëses, bashkëpunëtorët profesional dhe sipas nevojës edhe anëtarët tjerë të ekipit inkluziv për nxënësin. Përcjellja e nxënësve bashkangjet edhe më shumë aspekte:
  - Përcjellja e bashkangjtitjes dhe sjelljes së nxënësve në të gjitha sferat nga jeta shkollore:
    - Nxënësit vëzhgohen përgjatë orës mësimore, gjatë pushimit, gjatë kohës së aktiviteteve jashtëmësimore dhe mbahet evidencë për bashkangjtitjen e tyre në

aktivitete të ndryshme (Shtojcat: 1/10; 1/11; 2/9; 2/10)

- Nga këtu merren informacione sa dhe si nxënësi është bashkangjitur në ambientin shkollor.
- Përcjellja dhe analiza e përparimit të nxënësit. Shtojcar 4/8-4/11; 6/6)
  - Vërtetohet se strategjia e ndërmarrë a jep rezultate, (a realizohet PIA plotësisht, a arrihen qëllimet e planifikuara; A realizohet programa individuale për nxënës me prirje dhe të talentuar plotësisht, si përcillen nxënësit në pajtueshmëri me prirjet dhe talentin e tyre). Propozohen masa për përmirësim.
  - Ndiqet gjendja socio-emocionale e nxënësve. Propozohen masa për përmirësim.
  - Jepet informata kthyesë konkrete e prindit për përparimin (rregullshmërinë, suksesin, masat pedagogjike, sjellja).
  - Vemendje e veçantë i kushtohet në periudhën e kalimit të nxënësve nga mësimi klasor në ate lëndor. Përcillen njohuritë për gjendjen e nxënësve dhe këmehen përvojat mes arsimtarëve klasor dhe lëndor.
  - Në kontinuitet mbahet dosie e nxënësit në të cilën shënohen informatat e rëndësishme.

6.2. Analiza dhe evaluimi i inkluzivitetit

Në bazë të informacioneve të marra nga të gjitha fushat e mëparshme, bëhet analiza dhe evaluimi i inkluzivitetit të shkollës. Për analizën mund të shfrytëzohen indikatorë për inkluzivitetin. (Shtojca 6/7; 6/9; 6/10).

1. Protokol për analizë në nivel të shkollës:

- 1.1. Analiza e kualitetit të identifikimit dhe evidencës.
  - Në këtë pjesë shikohet se procedurat dhe aktet tjera interne shkollore në lidhje me identifikimin dhe evidentimin, a realizohen në mënyrë të sukseshme dhe a e lehtësojnë procedurën (procedura të shfrytëzuara,

sukseshëm/gabime në identifikim, dhe a janë në kohë të identifikuar dhe evidentuar të gjithë nxënësit).

- 1.2. Analiza dhe qasja në përmbajtjen dhe kualitetin të PIA-të e përgatitura (afatgjate, afatmesëm, afatshurte) (Shtojca 6/8) dhe kualiteti i diferencimit (Shtojca 2/4)

- Me qasjen në PIA-të e përgatitura për çdo nxënës analizohet realizimi i PIA-së në pajtim me indikatorët të instrumenteve për qasje në PIA. Ky aktivitet si pjesë e programës dhe planit aksional i ekipit për inkluzion, tregon se a duhet që PIA të revidohet, me cilën tempo do të vazhdohet, si do të planifikohen qëllimet e mëtejme, si të përmirësohet strategjia për punë për çdo nxënës veçmas. Në fund përgatitet raport në të cilin në mënyrë sumative janë dhënë informacione për përgatitjen e PIA-së në nivel të shkollës.

- 1.3. Analiza e efekteve nga strategjitë e ndërmarra për inkluzivitet më të madh

- Si janë përcjellur dhe notuar të arriturat e nxënësve, si dhe analiza e të arriturave sipas, gjinisë, përkatësisë etnike, dhe llojit të nevojës së veçantë.
- Si ndiqet dhe evaluon përparimi i nxënësve nga mësimi klasor në ate lëndor, duke e bashkangjitur edhe socializimin dhe pjesëmarrjen.
- Cilët janë mënyrat dhe procedurat, cilët janë efektet nga përcjellja, cilët janë efektet nga përkrahja në kontinuitet, a është ofruar ndihmë dhe drejtime për zgjedhje të profesionit të ardhshëm, ku duhet të përmirësohen kompetencat e arsimtarëve për përcjellje të nxënësve (Shtojcar 3/4, 3/5 и 3/6).

- 1.4. Analiza e bashkëpunimit me prindërit dhe bashkësinë lokale

(Shtojca 5/7; 5/8)

- Vlerësimi i kualitetit dhe kuantitetit të saj, parasëgjithash komunikimi dhe lidhjet e komunikimit dhe shkollës.

Të gjitha këto aktivitete janë aktivitete të ekipit inkluziv të shkollës dhe janë pjesë e raportit për punën e tij, dhe njohurive të rezimuara hynë në Raportin vjetor të punës së shkollës. Pikërisht këta janë të patjetërsueshëm për tu bërë analiza e procesit të përgjithshëm inkluziv. (Shtojca 6/9,

Shtojca 6/10)

Analiza e fushave të lartpërmendura të theksuara duhet të tregojnë:

- Qëllimet e planifikuara për realizimin e procesit të inkluzionit a janë në mënyrë të sukseshme të realizuara?
- Strategjia e ndërtuar për punë a është adekuate?
- A është dhënë përgjigje e duhur për të gjithë nxënësit, e në veçanti për ata të cilët kalojnë nga mësimi klasor në atë lëndor?
- Hapat e ndërmarrë a i përmirësuan të arriturat e nxënësve?
- Sa nxënës janë të kyçur në jetën e klasës, shkollës dhe bashkësisë lokale?
- Sa është i pëforcuar bashkëpunimi me bashkësinë lokale, bashkëpunimi me prindërit dhe shkathtësitë dhe kapacitetet e tyre ?
- A ka përmirësime të socializimit, vetëbesimit dhe vetërespektit te këta nxënës?
- A ndjehet përmirësim të praktikës inkluzive në shkollë?

Qëllimi më i rëndësishëm është që në të ardhmen të fillohet nga atje ku është më e nevojshme që të përmirësohet dhe përparojë inkluzioni shkollor.

SHEMBUJ TË INSTRUMENTETEVE DHE MODELEVE TË DOKUMENTEVE NGA FUSHA 6

Shtojca 6/1. FLETË PËR IDENTIFIKIMIN E NXËNËSVE ME NVA

Emri dhe mbiemri _____

Sjellja në orë

1. Në vendin ku qëndron ulur:
  - I qetë dhe i pëlqyeshëm
  - Rrin në vend
  - Këthehet në vend
2. Ndaj nxënësve që ka afër.
  - Nuk i drejtohet askuj
  - Ju drejtohet sipas nevojës
  - I mërzit nxënësit që i ka afër (fqinjë)
3. Vëmendja:
  - Mungesa e vëmendjes
  - Me vëmendje ndjek ligjeratat
  - Vëmendjen ia tërhjek çdo lëvizje
4. Disponimi:
  - I ulët në raport me shkaktarët dhe grupin
  - I përshtatur në raport me shkaktarët dhe grupin
  - I tepëruar në raport me shkaktarët dhe grupin

Sjellja në pushim

1. Në oborr:
  - Sjellje e tërhjekur
  - E pëlqyeshme
  - I lëvizshëm dhe bie në sy
2. Në raport me lojën:
  - Nuk kyçet në lojë
  - Luan në mënyrë të organizuar
  - Shpreson në lojën e organizuar
3. Në raport me grupin:
  - Nuk e vëren grupin e fëmijëve
  - E tërhjek grupi i fëmijëve
  - Fëmijët nuk e pranojnë
4. Disponimi:
  - I ulët në raport me shkaktarët dhe grupin
  - I përshtatur në raport me shkaktarët dhe grupin
  - I tepëruar në raport me shkaktarët dhe grupin

Sjellja në raport me autoritetin

1. I drejtohet arsimtarit:
  - Asnjëherë me vetëiniciativë
  - Sipas nevojës, preferueshëm
  - Pyet pa nevojë
2. Sjellja ndaj vendimeve të arsimtarit:
  - I pranon në mënyrë të shqetësuar
  - I pranon në mënyrë të preferuar
  - Pa leje ngritet në këmbë dhe shetit
3. Lëvdatat
  - E turpërojnë, e shqetësojnë
  - I pranon në mënyrë të preferuar
  - Nuk ndikojnë në sjelljen dhe emocionet
4. Vërejtja:
  - E turpëron
  - E pranon në mënyrë të duhur
  - Nuk ndikon në sjelljen dhe emocionet

Arsimtari

Shtojca 6/2. IDENTIFIKIMI DHE NDJEKJA E NXËNËSVE ME NVA**PROCEDURA****PËR IDENTIFIKIMIN DHE NDJEKJEN E NXËNËSVE ME NEVOJA TË VEÇANTA ARSIMORE**

1. Arsimtari gjatë procesit mësimor identifikon, zbulon nxënësit me vështirësi në mësim, vështirësi emocionale ose nevoja të veçanta.
2. Arsimtari i informon bashkëpunëtorët profesional për nxënësin e identifikuar.
3. Arsimtari plotëson *instrument për identifikimin e nxënësit me vështirësi në mësim, vështirësi emocionale ose nevoja të veçanta*, të përgatitur nga bashkëpunëtorët profesional.
4. Arsimtari dhe bashkëpunëtorët profesional ndjekin sjelljen e nxënësit dhe përparimin e tij në mësim.
5. Bashkëpunëtorët profesional sipas nevojës e udhëzojnë prindin dhe nxënësin në institucion përkatës profesional.
6. Arsimtari dhe bashkëpunëtorët profesional i japin përkrahje të vazhdueshme nxënësit për përkrahjen e tij më të suksesshme..
7. Arsimtari dhe bashkëpunëtorët profesional janë në bashkëpunim të vazhdueshëm dhe komunikim, a në këtë proces është i kyçur edhe nxënësi me vështirësi në mësim, me çrregullime emocionale ose nevoja të veçanta si dhe prindi i nxënësit.

Shtojca 6/3. TË DHËNAT PËR NXËNËSIN ME NVA

FLETA EVIDENTUESE PËR NXËNËSIN

Emri dhe mbiemri i nxënësit	
Datëlindja	
Klasa	
Kujdestari i klasës	
Për nxënësin ka vështrim dhe mendim nga institucion relevant (nëse përgjigja është “po” nga cili institucion është)	
Përshkrim i detajuar i nevojës së veçantë të fëmijës (të përfshihet në mënyrë të socializuar, aspekt emocional, intelektual dhe fizik dhe raporti ndaj mësimit)	
Përkrahja që e merr nga shkolla (shërbimi profesional, arsimtarët)	
Në rast se nxënësi merr ndihmë profesionale nga personat profesionist ose institucionet atëherë përmendni ata (cili institucion, sa herë në javë, nga cili person profesionist e merr shërbimin)	
Përmendni disa informata të cilat janë të rëndësishme: gjendja medicinale, alergjitë, sëmundja kronike, trajtimi kronik.	

Data _____

Kujdestari i klasës/Udhëheqësi i paraleles

Bashkëpunëtori profesional

Shtojca 6/4. ANAMNEZA NGA PRINDI

ANAMNEZA NGA PRINDI

Emri dhe mbiemri i nxënësit	
Datëlindja	
Klasa	
Kujdestari i klasës	
Kur për herë të parë prindët i kanë vërejtur ndryshimet te fëmija?	
Në çfarë mënyre i kanë vërejtur ndryshimet?	
Ku janë drejtuar për së pari herë për ndihmë dhe a pranojnë ende përkrahje?	
Si sillen fëmija me: - prindët - moshatarët - personat e panjohur	
Si sillen fëmija në mjedise të ndryshme (jashtë shtëpisë)?	
Çka mund të bën në raport me veten (përshkrimi i shprehjeve punuese dhe higjienike)	
Çka e intereson më së shumti?	
Çka dëshiron të bën më së shumti?	
Në çka është më i suksesshëm?	

Ekipi inkluziv (përfaqësuesit):

Shtojca 6/5. EVIDENCA PËR NXËNËSIT ME NVA**PASQYRA**

e nxënësve me nevoja të veçanta të kyçur në mësimin e rregullt në

SHF _____ në fillim të vitit shkollor _____

Klasa	Nr. i nxënësve	Emri dhe mbiemri, klasa Rrezultati dhe mendimi	Kategoria e pengesës në EMIS	Gjinia	Nacionaliteti
I					
II					
III					
IV					
V					
VI					
VII					
VIII					
IX					
GJITHSEJ I-IX					

Shtojca 6/6. FLETA PËR EVALUIMIN E PËRPARIMIT TË NXËNËSIT

FLETA PËR EVALUIMIN E PËRPARIMIT TË NXËNËSIT

Emri dhe mbiemri i nxënësit	
Datëlindja	
Klasa	
Kujdestari i klasës	
Çka është ndërmarrë për t'i ndihmuar nxënësit në mësim sipas nevojave të tij? (Përshkruani se a përgatitet PIA, si realizohen qëllimet cilat aktivitete janë ndërmarrë cilat mjete janë përdorur kush është kyçur në punën me nxënësin?)	
Si është bashkëpunimi me prindin (përshkrimi në raport me kuantitetin dhe kualitetin)	
Si janë rezultatet nga realizimi i strategjisë së planifikuar (a ndjehet nxënësi i pranuar dhe i kënaqur si dhe i lumtur me vetëveten?)	
Nxënësi i arriti qëllimet e planifikuara: a. Në tërësi b. Pjesërisht c. Nuk i arriti	
Çka duhet të përmirësohet në strategji?	

Data: _____

Kujdestari i klasës:

_____

Shtojca 6/7. INDIKATORËT PËR INKLUZION**Indikatorët për inkluzion**

Indikator	Temat
Planifikimi i arsimtarëve	Përkrahje dhe ndjekje e planifikimit të PIA
Realizimi i Planit individual arsimor	Punimi i PIA-së Informimi i prindërve dhe pjesëmarrja në punimin e PIA-së
Ndjekja e përparimit	Analiza e përparimit të nxënësve
Të arriturat e nxënësve	Ndjekja e të arriturave të nxënësve Përmirësimi i të arriturave Identifikimi i nevojave arsimore dhe [përkrahja e nxënësve
Ngecja e nxënësve	Përfshirja e nxënësve Rregullshmëria e nxënësve
Përvojat e nxënësve nga mësimi	Sigurimi i mjedisit përkatës dhe atmosfera për mësim
Notimi si pjesë e mësim	Notimi në pajtim me PIA-në e përgatitur
Informim për përparimin e nxënësve	Lajmërimi i prindërve për përparimin e nxënësve
Aktivitetet jashtë mësimore	Kyçja e nxënësve në aktivitetet jashtë mësimore
Ndihma këshilluese për arsimim të mëtutjeshëm	Dhënia e ndihmës gjatë zgjedhjes së profesionit

Shtojca 6/8. EVIDENCA PËR KUALITET TË PIA AFATMESEM

Qasje në realizimin e PIA afatmesëm për nxënësin _____ klasa _____

tremujori/gjysmëvjeteri/ _____ viti shkollor _____

Arsimtari	Lënda	PIA afatmesëm sipas temave A ka të përgatitur për të gjitha temat PIA afatmesëm	Korniza kohore A ka për të gjitha temat kornizë kohore për realizim	Qëllimet e diferencuara A janë planifikuar në mënyrë përkatëse qëllimet e diferencuara	Strategjitë A ju përgjigjen strategjitë e planifikuara qëllimeve të diferencuara	Suksesi i arritur A janë arritur qëllimet e parashtruara

Vërejtje: Ky instrument mund të plotësohet në fund të tremujorit/gjysmëvjeterit dhe ka të bëjë për një nxënësi dhe arsimtarët të cilët i japin mësim. Sipas rregullave evidencën e mban edukator special dhe rehabilituesi.

LEGJENDA	1 – asesi jo	2 – pjesërisht	3 – plotësisht	0 – nuk duhet të ketë
----------	--------------	----------------	----------------	-----------------------

PASQYRË SUMATIVE NË NIVEL TË SHKOLLËS

Vlerësimi sipas legjendës	PIA afatmesëm sipas temave	Korniza kohore	Qëllimet e diferencuara	Strategjitë	Suksesi i arritur
0					
1					
2					
3					
Gjithsej arsimtarë					

LEGJENDA	1 – asesi jo	2 – pjesërisht	3 – plotësisht	0 – nuk duhet të ketë
-----------------	--------------	----------------	----------------	-----------------------

Shtojca 6/9. EVALUIMI I PROCESIT INKLUZIV**Evaluimi i procesit inkluziv në nivel të shkollës**

Qëllimi: Ky instrument (pyetësor i shkurt) jep fotografi të përgjithshme të procesit inkluziv në një shkollë. Gjithashtu, mund të ndihmojë në gjetjen e mënyrave për përmirësim. Mund të realizohet në gjysmëvjetor dhe në fund të vitit shkollor.

- 1. Në shkollë ekziston strategji për inkluzion të nxënësve me nevoja të veçanta nëpërmjet të së cilës pengohet diskriminimi i këtyre nxënësve (a ka shkolla programë, plan aksional të aktiviteteve, procedura, rregullore, ekip inkluziv,...)**

Po Jo

Kahje dhe ide për përmirësim:

- 2. Për tu përgjigjur nevojave individuale të nxënësve, arsimtarët bëjnë me sa vijon:**

	PO	JO
Përgatisin Plan individual arsimor		
Planifikojnë qëllime dhe aktivitete ditore		
Kohën e planifikojnë në mënyrë përkatëse për aktivitetet		
Aktivitetet janë përkatëse për nevojat e nxënësit		
Mjedisi është i adaptuar në mënyrë përkatëse sipas nevojave të nxënësit		
Të gjithë nxënësit janë të kyçur		

Kahje dhe ide për përmirësim:

- 3. Në procesin inkluziv janë kyçur prindët e nxënësve me qëllim t'ju sigurojnë aktivitete përkatëse në pajtim me aftësitë zhvillimore**

Po Jo

Si dhe në çfarë mënyre u realizuan këto aktivitete?

Kahje dhe ide për përmirësim:

4. Në procesin inkluziv janë kyçur bashkëpunëtorët profesional të shkollës dhe sipas nevojës edhe person profesionist i jashtëm

Po Jo

Si dhe në çfarë mënyre janë kyçur?

5. Në procesin inkluziv janë kyçur moshatarët

Po Jo

Si dhe në çfarë mënyre janë kyçur?

Kahje dhe ide për përmirësim:

6.

7. Kur është e nevojshme bëhet adaptim i mjedisit që të kënaqen nevojat e fëmijës (dëmtimi i të pamurit dhe të dëgjuarit, mangësitë fizike, shfrytëzimi i karrocës invalidore, të sëmuarit kronik, etj.)

Po Jo

Si dhe në çfarë mënyre bëhet adaptimi?

Kahje dhe ide për përmirësim:

8. Arsimtarët ndjekin trajnime, ligjerata, punëtori (të organizuara në shkollë dhe jashtë shkollës)

Po Jo

Data e realizimit të pyetësorit

_____

Ekipi inkluziv shkollor

Burime të cilat do të ishin të dobishme për t'ju përgjigjur këtij pyetësori:

- *Raporti nga observimi i orëve (Instrument për observim-si janë shpërndarë aktivitetet, a planifikohet për çdo nxënës, janë planifikuar qëllime dhe aktivitete ditore, koha është e planifikuar në mënyrë përkatëse, aktivitetet janë të individualizuara për çdo nxënës, të gjithë nxënësit janë të kyçur*
- *Anamnezë nga prindi, takime me prind, pjesëmarrje në PIA*
- *Procesverbale nga takimet e ekipit inkluziv*
- *Procesverbale nga aktivitetet profesionale (punëtori, ligjerata,...)*
- *Qasje në përgatitjen e PIA.*

SHTOJCA 6/10. INDEKS PËR INKLUZIVITET**KRITERET PËR INKLUZION TË SUKSESSHËM TË NXËNËSVE ME NEVOJA TË POSAÇME ARSIMORE NË SHKOLLË**

Kjo çek listë përmban kritere për inkluzion të suksesshëm të këtyre shtatë grupeve të nxënësve me nevoja të veçanta arsimore (NVA):

- nxënës me pengesa të cilët kanë dëmtime afatgjate fizike, mendore, intelektuale, ose dëmtime shqisore dhe të cilët në interakcion me barrierat e ndryshme shoqërore mund ta pengojnë pjesëmarrjen e tyre të përgjithshme dhe efektive në shoqëri në baza të barabarta me tjerët,
- nxënës me çrregullim në sjelljet ose probleme emocionale me vështirësi specifike në mësim,
- nxënës të cilët rrjedhin nga ambiente jo të përshtatshme socio-ekonomike, kulturore dhe/ ose gjuhësore dhe të privuar nga mjedisi i jetesës,
- nxënës me nevoja komplekse – të cilët kanë pengesa të më shumë shkallëve, çrregullime të më shumë shkallëve, nevoja komplekse shëndetësore dhe nevoja për ndihmë më të madhe intensive dhe përkrahje,
- fëmijë/nxënës me shtetësi të huaj, fëmijë pa shtetësi, fëmijë të arratisur, kërkues të azilit, fëmijë me status të pranuar të të arratisurit, fëmijë nën mbrojtje plotësuese, fëmijë nën mbrojtje të përkohshme të cilët qëndrojnë në shtetin tonë,
- fëmijë/ nxënës të cilët nuk kanë qenë të kyçur në mësim ndërsa janë me moshë të tejkaluar dhe
- fëmijë/nxënës nga kategoritë tjera të rrezikuara të cilët nga shkaqe të ndryshme kërkojnë përkrahje dhe kujdes gjatë procesit edukativo-arsimor.

Kriteret do ju ndihmojnë të vlerësoni se sa jeni të suksesshëm në inkluzionin e këtyre nxënësve, të planifikoni përmirësim dhe të grumbulloni dëshmi për punën e shkollës në lëminë e arsimit inkluziv²⁰.

Në kolonën 1 janë dhënë fushat dhe treguesit për arsimin inkluziv në fushën përkatëse.

Kolona 2 – Bëni vlerësim të shkallës së prezencës nga shkalla 1-4, ku: 1 paraqet nivelin më të ulët – ende nuk ekziston, 2 – ekziston pjesërisht, 3 – ekziston në masë të madhe, ndërsa 4 është niveli më i lartë dhe paraqet plotësisht është plotësuar.

Fusha 1. Planet dhe programet mësimore	Vlerësimi nga shkalla 1 - 4
Treguesit	
1.1. Modellet e planifikimit që shfrytëzohen në shkollë në fokus i kanë nevojat e nxënësve dhe mundësojnë planifikimin e diferencuar.	1 2 3 4
1.1.1. Planifikimet (vjetore, procesuale zhvillimore) janë të bazuar në analizën e të arriturave të mëparshme;	1 2 3 4
1.1.2. Pothuaj se në të gjitha planifikimet procesuale zhvillimore ose në përgatitjet ditore është planifikuar punë e diferencuar në orë;	1 2 3 4
1.1.3. Është planifikuar sigurimi dhe shfrytëzimi i materialeve të diferencuara mësimore;	1 2 3 4
1.1.4. Është planifikuar shfrytëzimi i burimeve të ndryshme për mësim (tekste, mjete manipulative, internet, etj.) në pothuaj se në të gjitha lëndët mësimore dhe aktivitetet jashtëmësimore	1 2 3 4
1.1.5. Janë planifikuar lloje të ndryshme të interaksionit të ndërsjelltë dhe për krahasim të ndërsjelltë të nxënësve me aftësi të ndryshme, prejarrdhje sociale dhe kulturore, në kornizë të aktiviteteve mësimore dhe jashtëmësimore;	1 2 3 4
1.1.6. Arsimtarët kanë liri të ndryshojnë planet varësisht nga përparimi i grupeve të ndryshme të nxënësve	1 2 3 4
1.1.7. Arsimtarët ndihmohen në planifikimin dhe realizimin e qasjeve në punë me nxënësit me NVA;	1 2 3 4
1.2. Planifikimet mundësojnë inkluzion të nxënësve me NVA	
1.2.1. Fëmijët me pengesa dhe nga grupet të tjerë të nxënësve me NVA janë të shpërndarë njësoj në paralele;	1 2 3 4
1.2.2. Planifikohen materiale dhe realizohen aktivitete të cilat i kanë parasysh dallimet gjuhësore dhe kulturore ndërmjet nxënësve;	1 2 3 4
1.2.3. Lënda Gjuha dhe kultura e Romëve/ Serbëve/Boshnjakëve/Turqëve/Vlehëve ofrohet si lëndë zgjedhore në shkollë;	1 2 3 4
1.3. Për fëmijët me pengesa përgatiten Plane individuale arsimore (PIA) dhe programi i modifikuar	
1.3.1. PIA janë të përgatitura në mënyrë ekipore (të gjithë arsimtarët që i lirojnë nxënësit, bashkëpunëtorët profesional, prindi, nxënësi)	1 2 3 4
1.3.2. Për të gjithë fëmijët me pengesa janë përgatitur PIA;	1 2 3 4
1.3.3. PIA janë të përgatitura në bazë të analizës së përparimit të nxënësve në mësim, janë përcaktuar përgjegjësitë, dinamika dhe mënyra e përcjelljes së realizimit;	1 2 3 4
1.3.4. PIA përmbajnë edhe pjesë për kyçjen e nxënësve në aktivitetet jashtëmësimore;	1 2 3 4
1.3.5. Qëllimet/rrezultatet nga mësimi në PIA janë reale, të matshme dhe janë të planifikuara procedura për ndjekje dhe kontrollim të arritjeve të tyre;	1 2 3 4
1.3.6. Prindët/kujdestarët e nxënësit me pengesa janë të kyçur me përgatitjen, realizimin dhe ndjekjen e PIA;	1 2 3 4
1.3.7. Gjatë përgatitjes së PIA ka përkujdesje për mjedisin social dhe kulturor nga i cili rrjedh nxënësi;	1 2 3 4
1.3.8. Programet e modifikuara janë të përgatitura në mënyrë ekipore në bashkëpunim ndërmjet SHF dhe SHF me qendër për resurse (të gjithë arsimtarët që i ligjërojnë nxënësit, bashkëpunëtorët profesional, prind/kujdestar dhe sipas nevojës edhe persona tjerë);	1 2 3 4
1.3.9. Për të gjithë fëmijët me kërkesa komplekse janë përgatitur programe të modifikuara;	1 2 3 4
1.3.10. Programet të modifikuara janë të përgatitura në bazë të përparimit të nxënësve në përvetësimin e diturive dhe shkathtësive për pavarësi, zhvillim personal dhe raporte sociale, janë caktuar përgjegjësitë, dinamika dhe mënyra e ndjekjes së realizimit;	1 2 3 4
1.3.11. Qëllimet/rrezultatet nga mësimin programet të modifikuara janë reale, të matshme dhe janë planifikuara procedura për përcjellje dhe kontrollim të arriturave të tyre;	1 2 3 4
1.3.12. Prindët/kujdestarët e nxënësve me pengesa janë të kyçur në përgatitjen, realizimin dhe përcjelljen e programit të modifikuar;	1 2 3 4
1.3.13. Gjatë përgatitjes së programës së modifikuar ka përkujdesje për mjedisin social dhe kulturor nga i cili rrjedh nxënësi	1 2 3 4

²⁰ Kjo mund et të shërbejë edhe gjatë evaluimit integral nga ana e ISHA për temat që kanë të bëjnë me inkluzionin

Fusha 2. Të arriturat e nxënësve		Vlerësimi nga shkalla 1 - 4
Treguesit		
2.1. Përfshirje e siguar e të gjithë nxënësve me nevoja të veçanta arsimore.		1 2 3 4
2.1.1. Të gjithë fëmijët nga nacionalitetet Rom nga rajoni i shkollës janë përfshirë në klasën e parë;		1 2 3 4
2.1.2. Të gjithë obliguesit shkollor të nacionalitetit Rom nga rajoni i shkollës rregullisht e ndjekin mësimin;		1 2 3 4
2.1.3. Përqindja e nxënësve të nacionalitetit Rom të cilët mësojnë sipas PIA është përafërsisht i barabartë sikurse të nxënësit nga nacionalitetet tjera;		1 2 3 4
2.1.4. Nxënës të nacionalitetit Rom janë të kycur në aktivitetet jashtëmësimore në mënyrë përkatëse me numrin e tyre në shkollë		1 2 3 4
2.1.5. Të gjithë nxënësit të cilët rejdhin nga mjediset jo të përshtatshme dhe private, si dhe socio-ekonomike, kulturore/gjuhësore rregullisht e ndjekin mësimin;		1 2 3 4
2.1.6. Të gjithë fëmijët/nxënësit nga rajoni me shtetësi të jashtme, fëmijë pa nënshtrësi, fëmijët refugjatë, kërkues të azilit, fëmijë me status të refugjatit të pranuar, fëmijë me mbrojtje subsidiare, fëmijë me mbrojtje të përkohëshme të cilët qëndrojnë në shtetin tonë rregullisht ndjekin mësimin;		1 2 3 4
2.1.7. Të gjithë fëmijët-nxënësit të cilët nuk kanë qenë të kycur në mësim a janë me moshë të kaluar janë përfshirë dhe rregullisht ndjekin mësimin;		1 2 3 4
2.1.8. Të gjithë nxënësit me pengesa nga rajoni i shkollës që sipas ligjit duhet të ndjekin mësimin e rregullt janë përfshirë;		1 2 3 4
2.1.9. Ekzistojnë rrezultate të dukshme në zhvillimin individual të nxënësve me pengesa në pajtueshmëri me PIA e tyre;		1 2 3 4
2.2. Shkolla në mënyrë sistematike i detekton nxënësit nga kategoritë e ndjeshme sociale dhe ju jep përkrahje në pajtueshmëri me nevojat e tyre të veçanta arsimore.		1 2 3 4
2.2.1. Në shkollë janë vendosur procedura për detektim me kohë dhe ndjekje të përparimit të nxënësve që ballafaqohen me vështirësi në mësim;		1 2 3 4
2.2.2. Për çdo nxënës për të cilin sigurohet përkrahje plotësuese në mësim ekziston evidencë për llojin e nevojave dhe përkrahjes e cila azhurohet më së paku 4 herë në vjet;		1 2 3 4
2.2.3. Për nxënësit me nevoja të veçanta arsimore realizohet mësim i diferencuar, aktivitete individuale dhe mësim plotësues;		1 2 3 4
2.2.4. Nxënësit me pengesa dhe nga kategoritë jo të përshtatshme sociale janë të kycur në aktivitetet jashtëmësimore, në projekte dhe realizim të iniciativave rinore;		1 2 3 4
2.3. Arsimtarët sillen ndaj të gjithë fëmijëve (pa marrë parasyshë origjinën dhe aftësitë), në mënyrë që shpreh bindjen se mund të mësojnë.		1 2 3 4
2.3.1. Arsimtarët mendojnë se mund të ndikojnë në përmirësimin e aftësive të nxënësve;		1 2 3 4
2.3.2. Arsimtarët mundohen që të mos krijojnë mendime negative për nxënësit të cilët mësojnë shumë, mos i llogaritin për “tepër të përkushtuar”;		1 2 3 4
2.3.3. Arsimtarët mundohen që mos krijojnë mendime negative për nxënësit që kanë vështirësi në mësim;		1 2 3 4
2.3.4. Nxënësit nxitin që të ndërmarin përgjegjësi për mësimnxënien e tyre;		1 2 3 4
2.3.5. Arsimtarët mesimin e tyre e realizojnë me metoda të ndryshme interaktive dhe të GJITHË nxënësit nxitin në mënyrë aktive të marrin pjesë në mësim;		1 2 3 4
2.3.6. Arsimtarët janë të vetëdijshëm se ata janë kyç për përfshirje dhe mësim të nxënësve në shkollë;		1 2 3 4
2.3.7. Nxënësit me nevoja të veçanta arsimore afrohen nëpërmjet aktiviteteve të ndryshme jashtë mësimore.		1 2 3 4
2.4. Të gjithë nxënësit kanë të arritura maksimale në raport me potencialet e tyre.		1 2 3 4
2.4.1. Mbahet evidencë për të arriturat e nxënësve nga kategori të prekshme potenciale (sipas statusit social, arsim të prindërve/kujdestarëve, përkatësisë etnike, a e ka gjuhën mësimore gjuhë amtare);		1 2 3 4
2.4.2. Analizohen shkaqet për mospjesëmarrje të nxënësve nga grupet e ndryshme të prekshme sociale, duke kycur edhe nxënësit e nacionalitetit Rom, dhe ndërmerren masa, për tejkalimin e tyre;		1 2 3 4
2.4.3. Të punësuarit dhe nxënësit krenohen me sukseset e të gjithë nxënësve në fusha të ndryshme;		1 2 3 4
2.4.4. Sukseset e nxënësve nga grupet e prekshme sociale, duke kycur edhe nxënësit e nacionalitetit Rom, përmirësohen nga viti në vit;		1 2 3 4
2.4.5. Vazhdimisht rritet përqindja e nxënësve të nacionalitetit Rom që përparojnë me sukses në gjeneratën e tyre;		1 2 3 4
2.4.6. Dallimet në suksesin mesatar të përgjithshëm të nxënësve Rom dhe nxënësve me përkatësi tjetër etnike zvogëlohen nga viti në vit;		1 2 3 4
2.4.7. Nxënësit me pengesa i arrijnë qëllimet/rrezultatet nga mësimi, të caktuara me PIA e tyre;		1 2 3 4
2.4.8. Nxënësit me nevoja komplekse i arrijnë qëllimet/rrezultatet nga mësimi, të caktuara në programin e modifikuar;		1 2 3 4
2.4.9. Dallimet në të arriturat e nxënësve me pengesa dhe të nxënësve tjerë janë në korniza që arsyetohen me llojin dhe shkallën e pengesës;		1 2 3 4
2.4.10. Përqindja e nxënësve Rom për të cilët janë ndërmarrë masa disiplinore vazhdimisht po zvogëlohet;		1 2 3 4
2.4.11. Përqindja e nxënësve Rom për të cilët janë ndërmarrë masa disiplinore nuk është shumë ndryshe se te ata të nacionalitetit e tjera;		1 2 3 4

Fusha 3. Mësimdhënia dhe mësimnxënia		Vlerësimi nga shkalla 1 - 4
Treguesit		
3.1.	Shkolla ka përgatitur paraprakisht mekanizma për ndihmë arsimtarëve, prindërve dhe fëmijëve në punë të përbashkët në identifikimin dhe ndihmën e nxënësve me nevoja të veçanta arsimore.	
3.1.1.	Shkolla ka strategji për intervenim në shkollë, familje dhe bashkësi ku rregullshmëria dhe të arriturat e nxënësve me nevoja të veçanta arsimore nuk kënaq;	1 2 3 4
3.1.2.	Bashkëpunëtorët profesional janë kyçur në ndjekjen e zhvillimit të të gjithë nxënësve në klasë të parë;	1 2 3 4
3.1.3.	Kuadri arsimor dhe shërbimi profesional në mënyrë sistematike i detektojnë nevojat arsimore të nxënësve, si dhe vështirësitë në procesin mësimor të secilit nxënës dhe ndërmarin aktivitate për realizimin e tyre, gjegjësisht për fejkalimin e tyre;	1 2 3 4
3.1.4.	Për nxënësit të cilët ndjekin mësimin në gjuhën ndryshe nga gjuha amtare sigurohet përkrahje e veçantë për mësimin e gjuhës në të cilën zhvillohet mësimi jashtë planit të rregullt mësimor;	1 2 3 4
3.1.5.	Shkolla i përkushton vëmendje të veçantë orientimit profesional të fëmijëve nga grupet e prekshme sociale dhe fëmijëve me pengesa;	1 2 3 4
3.1.6.	Numri më i madh i arsimtarëve udhëheqin evidencë rregullisht dhe plotësisht për të arriturat, rregullshmërinë dhe sjelljen e të GJTHE nxënësve, si dhe për zhvillimin e tyre intelektual, social dhe emocional;	1 2 3 4
3.2.	Arsimtarët i adaptojnë programet, njësitë mësimore dhe aktivitetet shkollore ndaj nevojave të fëmijëve me prejardhje dhe aftësi të ndryshme.	
3.2.1.	Arsimtarët i përshtatin përmbajtjet dhe aktivitetet në orë dhe jashtë orës sipas nevojave të nxënësve me prejardhje dhe aftësi të ndryshme;	1 2 3 4
3.2.2.	Arsimtarët në orë shfrytëzojnë qasje të diferencuar dhe të individualizuar;	1 2 3 4
3.2.3.	Realizohen mjetë përmbajtje dhe aktivitete mësimore që mundësojnë të kuptuarit e dallimeve sipas prejardhjes, kulturës, përkatësisë etnike, religjionit, aftësisë, gjinisë;	1 2 3 4
3.2.4.	Arsimtarët planifikojnë dhe realizojnë qëllime lidhur me arsimin ndëretnik të integruar;	1 2 3 4
3.2.5.	Për fëmijët që punojnë sipas PIA dhe programës së modifikuar janë siguruar/përshtatur numër i mjaftueshëm i materialeve mësimore;	1 2 3 4
3.2.6.	Shkolla realizon bashkëpunim me SHF me qendra me resurse, qendra për përkrahje në mësim dhe institucione të tjera relevante dhe siguron përkrahje për realizimin e PIA;	1 2 3 4
3.2.7.	Orari mundëson bashkëpunim maksimal ndëretnik dhe komunikim ndërmjet nxënësve dhe arsimtarëve;	1 2 3 4
3.2.8.	Nxënësve ju mundësohet të punojnë me tempo vetanake;	1 2 3 4
3.2.9.	Fëmijëve të cilët janë kyçur me vonesë në sistemin arsimor ju mundësohet të përparojnë me programe dhe aktivitete të përshtatura;	1 2 3 4
3.3.	Në shkollë ka të zhvilluar system për diagnostifikim, vlerësim formative dhe sumativ të nxënësve me nevoja të veçanta arsimore.	
3.3.1.	Shkolla ka përshtatur kriteret për vlerësim me të cilat nxënësit dhe prindët plotësisht janë njohur;	1 2 3 4
3.3.2.	Kriteret për notim zbatohen me përpikmëri ndaj të gjithë nxënësve;	1 2 3 4
3.3.3.	Nëpërmjet notimit formativ arsimtarët orinetojnë mësimin e nxënësve, në veçanti të atyre me vështirësi në mësim;	1 2 3 4
3.3.4.	Komenetet e arsimtarëve në lidhje me mësimin kanë të bëjnë me punën e dhënë e jo me aftësitë e nxënësve;	1 2 3 4
3.3.5.	Numri më i madh i nxënësve nuk kanë frikë nga përgjigjet e gabuara dhe mossaksesit;	1 2 3 4
3.3.6.	Nxënësit janë kyçur në notim të mësimit vetanak dhe të arriturave;	1 2 3 4
3.3.7.	Arsimtari noton të arriturat e nxënësve me pengesa në pajtueshmëri me PAI e përgatitur;	1 2 3 4
3.3.8.	Arsimtari noton të arriturat e nxënësve me nevoja komplekse, në pajtueshmëri me programën e modifikuar të përgatitur;	1 2 3 4
3.3.9.	Prindët/kujdestarët informohen për përparimin e fëmijës së tyre në çdo lëndë mësimore, duke kyçur edhe informata për zhvillimin personal dhe social të fëmijës;	1 2 3 4

Fusha 4. Përkrahja e nxënësve		Vlerësimi nga shkalla 1 - 4
Treguesit		
4.1. Shkolla e ndryshon dhe e përshtat politikën dhe praktikën e vet për t'ju mundësuar TË GJITHË fëmijëve, (pa marrë parasyshë prejardhjen dhe aftësitë), të marrin pjesë në aktivitetet shkollore dhe jashtë shkollore.		1 2 3 4
4.1.1. Nxënësit me pengesa fizike mësojnë në klasa që ku kanë qasje dhe të furnizuara në mënyrë përkatëse;		1 2 3 4
4.1.2. Shkolla bashkëpunon me prindët/kujdestarët, me SHF me qendër me resurse, qendrat për përkrahje në mësim dhe institucionet tjera relevante dhe organizatat për sigurimin e kujdesit të nxënësit me pengesa/pengesa fizike dhe nga grupet e preکشme sociale;		1 2 3 4
4.1.3. Nxënësit kujdesen dhe ju ndihmojnë nxënësve me pengesa dhe nga grupet e preکشme sociale, duke kyçur edhe Romët;		1 2 3 4
4.1.4. Qasja në shkollë është adaptuar për nevojat e nxënësve me pengesa në zhvillim/pengesa fizike;		1 2 3 4
4.1.5. Hapësira në korridor dhe në klasë mundëson lëvizjen e tyre;		1 2 3 4
4.1.6. Inventari në klasa është përkatës për nevojat e nxënësve dhe ekziston tualet i adaptuar për nxënësit me pengesa fizike që është në shërbim të nevojave të tyre;		1 2 3 4
4.1.7. Shkolla ka procedura të përkrahura për sigurimin e mjeteve materiale për t'iu ndihmuar nxënësve nga familjet e preکشme sociale (sigurojnë mjete punuese, pjesëmarrje në ekskurzione, shtafje, gara dhe ngjashëm) dhe i realizojnë në praktikë.		1 2 3 4
4.1.8. Nxënësit me pengesa fizike mësojnë në klasa ku kanë qasje dhe janë të furnizuara në mënyrë përkatëse;		1 2 3 4
4.2. Nxënësit fitojnë përkrahje në mësim.		
4.2.1. Forma grupore e punës me nxënës dhe puna në çifte shfrytëzohen me qëllim që të nxitet zhvillimi i bashkëpunimit dhe komunikimit ndërmjet nxënësve (me pengesa, nxënësit Rom dhe nxënësit e tjerë në paralele);		1 2 3 4
4.2.2. Nxënësit me vështirësi në mësim janë përfshirë nga arsimtarët dhe nxënësit e tjerë dhe pranojnë nga ata ndihmë dhe përkrahje;		1 2 3 4
4.2.3. Shkolla ka programe dhe protokolle në të cilat janë definuar sillejt e fëmijëve dhe të riturve të cilët konsiderohen për dhunë fizike, dhunë emocionale/psiqike, dhunë sociale, dhunë/keqpërdorim seksual, dhuna kibernetike, si dhe kahje për prevenimin e tyre dhe zbatimin e tyre në mënyrë të përpikëshme;		1 2 3 4
4.2.4. Shkolla nxit dhe motivon bashkëpunim ndërmjet nxënësve, përkëdhel komunikim interkulturor dhe respektimin e dallimeve;		1 2 3 4
Fusha 5. Klima shkollore dhe raportet në shkollë		
Treguesit		Vlerësimi nga shkalla 1 - 4
5.1. Dallimet respektohen dhe nxitet bashkëpunimi ndërmjet nxënësve me aftësi të ndryshme dhe prejardhje të ndryshme sociale, kulturore dhe etnike.		
5.1.1. Shkolla është e njohur në mjedis për përfshirjen e nxënësve nga grupet e preکشme dhe nxënësve me nevoja të veçanta arsimore si dhe si shkollë pa diskriminim;		1 2 3 4
5.1.2. Rregulli në shkollë tregon se në të mësojnë nxënës nga bashkësi të ndryshme dallimet e të cilëve respektohen;		1 2 3 4
5.1.3. Janë ekspozuar punime të përbashkëta të nxënësve nga përkatësi të ndryshme etnike;		1 2 3 4
5.1.4. Bankat janë rradhitur ashtuqë mundësojnë punë grupore dhe bashkëpunim të ndërsjellë;		1 2 3 4
5.1.5. Arsimtarët mundësojnë aktivitete në të cilat nxënësit grupohen sipas inetersimeve;		1 2 3 4
5.1.6. Ka shumë aktivitete jashtëmësimore në të cilat kyçen nxënës me aftësi të ndryshme, sociale, kulturore dhe prejardhje etnike;		1 2 3 4
5.1.7. Arsimtarët krijojnë klimë për tejkalimin e paragjytimeve gjinore, etnike, religjioze dhe stereotipeve të tjera në raport me dallimet kulturore, aftësie, pengesave fizike, pengesave intelektuale etj.;		1 2 3 4
5.1.8. Të gjithë arsimtarët me nxënësit sillen në mënyrë që të promovojnë përfshirje, respektim, bashkëpunim, tolerancë, mirëkuptim dhe besim;		1 2 3 4
5.1.9. Shkolla është e njohur në mjedis në bazë të përfshirjes së nxënësve nga grupet e preکشme dhe nxënësit me nevoja të veçanta arsimore si dhe shkollë pa diskriminim;		1 2 3 4
5.2. Të punësuarit dhe nxënësit bashkëpunojnë në mënyrë të ndërsjellë.		
5.2.1. Nxënësit ofrojnë se kujt ti drejtohen nëse kanë probleme;		1 2 3 4
5.2.2. Nxënësit mund ti tregojnë idetë e tyre dhe të fitojnë përkrahje për realizimin e aktiviteteve për mësim dhe shoqërim;		1 2 3 4
5.2.3. Nxënësit me respekt sillen ndaj të punësuarve në shkollë dhe ndaj nxënësve të tjerë;		1 2 3 4
5.2.4. Në korniza të aktiviteteve mësimore dhe jashtëmësimore nxënësit zhvillojnë besueshmëri, bashkëpunim dhe miqësi;		1 2 3 4
5.2.5. Nxënësit ndihmohen në mënyrë të ndërsjellë gjatë mësimit dhe në aktivitetet të tjera;		1 2 3 4
5.2.6. Respektimi i ndërsjellë i arsimtarëve është model për sjelljen e nxënësve;		1 2 3 4

5.3. Nxënësit dhe prindët/kujdestarët ndjehen mirë në shkollë.				
5.3.1.	Prindët nga mjediset e deprivuara sociale dhe kulturore dhe nga të gjithë nacioanlitetet janë të kyçur në aktivitetet e shkollës dhe ndjehen të mirëseardhur;		1	2 3 4
5.3.2.	Zvogëlohet numri i prindërve/kujdestarëve, duke kyçur edhe prindët Rom, të cilët refuzojnë të vijnë në mbledhje prindore, këshillime dhe biseda me kuadrin edukativ arsimor;		1	2 3 4
5.3.3.	Të gjithë në shkollë kujdesen për higjienë, rregullimin dhe rendin në shkollë;		1	2 3 4
5.3.4.	Organizohen forma të ndryshme të punës me prind/kujdestarë për tejkalimin e stereotipeve dhe paragjyqimeve në çfarëdo baze;		1	2 3 4
5.3.5.	Prindët/kujdestarët marrin informata dhe përkrahje për fëmijë me pengesa në zhvillim;		1	2 3 4
5.3.6.	Nxënësit dhe prindët/kujdestarët e përjetojnë shkollën si të sigurtë, stimulative, inkluzive dhe mjedis motivues;		1	2 3 4
5.3.7.	Nxënësit mësojnë se si të njohin dhe si të veprojnë në situatë konkrete lidhur me komunikimin, tolerancë, stereotipet, paragjykimet, diskriminimin, etj.;		1	2 3 4
5.4. Nxënësit dhe prindët/kujdestarët janë të kyçur në mënyrë përkatëse në sjelljen e vendimeve.				
5.4.1.	Nxënësit nga kategoritë e prekshme sociale, duke kyçur edhe nxënësit nga ërkatësia etnike Rome, si dhe nxënësit me nevoja të veçanta arsimore janë të kyçur në punën e bashkësisë së nxënësve dhe në parlamentin e nxënësve;		1	2 3 4
5.4.2.	Prindët/kujdestarët nga të gjitha mjediset sociale- kulturore duke kyçur edhe ata me përkatësi etnike Rome janë të kyçur në këshillin e prindërve/kujdestarëve dhe këshillin e shkollës		1	2 3 4
5.4.3.	Mendimet e nxënësve dhe të prindërve/kujdestarëve merren parasysh gjatë sjelljes së vendimeve;		1	2 3 4
5.5. Të drejtat e nxënësve dhe prindërve/kujdestarëve respektohen.				
5.5.1.	Prevenohet raporti potencial diskriminues i arsimatërve ose nxënësve të tjerë ndaj nxënësve me përkatësi etnike Rome ose nxënësve me pengesa dhe në mënyrë përkatëse reagohej ndaj këtyre dukurive;		1	2 3 4
5.5.2.	Pothuajse nuk ka prind të cilët reagojnë ose i çregjistrojnë fëmijët për ate se në paralelet ku mësojnë fëmijët e tyre ka nxënës me pengesa ose fëmijë Rom;		1	2 3 4
5.5.3.	Të punësuarit në shkollë në mënyrë të drejtë dhe me respekt sillen ndaj të gjithë nxënësve pa marrë parasysh gjininë, përkatësinë etnike, prejardhjen sociale dhe aftësitë;		1	2 3 4
5.5.4.	Shkolla ju ndihmon prindërve/kujdestarëve të nxënësve nga grupet e prekshme sociale dhe nxënësve me pengesa që ti realizojnë të drejtat sociale;		1	2 3 4
5.6. Shkolla bashkëpunon me bashkësinë lokale për përmirësimin e gjendjes së grupeve të ndjeshme të nxënësve dhe nxënësve me pengesa.				
5.6.1.	Shkolla bashkëpunon me organizata joqeveritare për përkrahje të nxënësve nga grupet e prekshme sociale dhe me pengesa;		1	2 3 4
5.6.2.	Volonterë nga bashkësia janë të kyçur në aktivitete për përkrahje të nxënësve me nevoja të veçanta arsimore;		1	2 3 4
5.6.3.	Nxënësit me pengesa në zhvillim dhe nga grupet e prekshme janë të kyçur në aktivitete të cilat shkolla i realizon sëbashku me bashkësinë lokale;		1	2 3 4
5.6.4.	Shkolla bashkëpunon me bashkësinë lokale në sigurimin e përfshirjes dhe përparimit të nxënësve me nevoja të veçanta arsimore;		1	2 3 4
5.6.5.	Shkollat dhe arsimtarët rregullisht bashkëpunojnë dhe shkëmbejnë përvoja dhe praktika me shkolla të tjera ku ka numër më të madh të nxënësve me nevoja të veçanta arsimore;		1	2 3 4

5.6.6.	Në bashkësinë lokale dominon mendimi i imrë për shkollën në përgjithësi	1	2	3	4
Fusha 6. Resurset					
Treguesit					
6.1. Janë siguruar mjete dhe materiale për arsim inkluziv.					
6.1.1.	Janë tejkalluar barrierat fizike ten nxënësit me pengesa trupore;	1	2	3	4
6.1.2.	Shkolla disponon me teknologjinë e nevojshme asistive për fëmijët me pengesa;	1	2	3	4
6.1.3.	Në klasa dhe kabinetet ka materiale mësimore përkatëse për mësimin e gjuhës dhe kultures së nxënësve nga të gjitha bashkësitë etnike duke i kështu edhe Romët;	1	2	3	4
6.1.4.	Për nxënësit nga familjet e rrezikuara ekonomikisht sigurohen materialet shpënzuese (fletore, blloqe, mjete);	1	2	3	4
6.1.5.	Nxënësit me nevojë të veçanta arsimore mund të huazojnë mjete mësimore (lojërë, libra, softwer arsimor) për mësim nga shtëpia;	1	2	3	4
6.1.6.	Shkolla në mënyrë përkatëse ju përgjigjet nevojave të nxënësve për qasje në internet dhe mjete përkatëse për komunikim elektronik për ndjekjen e mësimin online në rrethana të jashtëzakonshme ose në gjendje të jashtëzakonshme;	1	2	3	4
6.2. Kuadri edukativo-arsimor është i përgatitur profesionalisht për arsim inkluziv.					
6.2.1.	Bashkëpunëtorët profesional dhe arsimtarët janë trajnuar për identifikimin dhe punën me nxënësit me nevojë të veçanta arsimore, si dhe shfrytëzimin të teknologjisë asistive;	1	2	3	4
6.2.2.	Shkolla ka të punësuar edukator special dhe rehabilitues për përkrahje të punës me nxënësit me pengesa;	1	2	3	4
6.2.3.	Për nxënësit me pengesa për të cilët është e nevojshme janë siguruar asistent arsimor dhe/ose personal;	1	2	3	4
6.2.4.	Kuadri edukativo-arsimor e analizon praktikën e suksesshme për përkrahje të nxënësve me nevojë të veçanta arsimore, duke kështu edhe nxënësit nga përkatësia etnike Rome dhe e shpërndan ndërmjet vehte;	1	2	3	4
Fusha 7. Menaxhimi, udhëheqja dhe krijimi i politikave					
Treguesit					
7.1. Në shkollë mbahet logari për inkluzionin dhe është kyçur politika kundër diskriminimit në çfarëdo baze.					
7.1.1.	Në dokumentet e shkollës (statuti, programa zhvillimore) janë futur elemente të politikave inkluzive dhe masa kundër sjelljes diskriminatore;	1	2	3	4
7.1.2.	Përfshirja e TË GJITHË fëmijëve nga rajoni duke kështu edhe ata të grupeve të prekshme si dhe me pengesa është pjesë e përcaktimeve strategjike të shkollës;	1	2	3	4
7.1.3.	Në shkollë ka ekip inkluziv shkollor. Ekipi bashkëpunon me SHF me qëndër të resurseve, qendrat për përkrahje në mësim dhe me institucionet të tjera relevante;	1	2	3	4
7.1.4.	Drejtori ju sugjeron arsimtarëve se të gjithë janë përgjegjës për nxënësin që punon me PIA ose me programe të modifikuar e jo vetëm edukatori special dhe rehabilituesi, me qëllim që të gjithë të planifikojnë aktivitetet nga PIA ose programa e modifikuar, të realizohen;	1	2	3	4
7.1.5.	Drejtori promovon shkollën si model për arsimin inkluziv dhe realizon politika shkollore në të cilat afirmohet inkluzioni i shkollës, integrimi ndëretnik në arsim dhe përfshirja qytetare;	1	2	3	4
7.1.6.	Të punësuarit në mënyrë aktive marrin pjesë në krijimin dhe përmirësimin e politikave, si dhe për aktivitetet për realizimin e tyre. Gjatë krijimit të politikave shkolla i merr parasysh edhe mendimet e prindërve/kujdestarëve dhe nxënësve;	1	2	3	4
7.1.7.	Në dokumentet e shkollës (statuti, programa zhvillimore) janë futur elemente të politikës inkluzive dhe masa kundër sjelljes diskriminatore.	1	2	3	4

